

KENTTÄPOSTIA

Nro 3-4/2020

Viesti sotiemme 1939-1945 veteraaneilta

Jenni Haukiolle
ensimmäinen
sotiemme naisten
rintamerkki

● Sivun 3

Heinjoelta löydetty
uusi sankarivainaja

● Sivun 4

Sotaveteraaniliiton
XXIX Liittopäivä
Helsingissä
21.9.2020

● Sivut 6-7, 43

Kuka murhasi
Ivan Belovin?

● Sivun 32

101-vuotias
Keijo Virtamo on
Ässä-rykmentin
viimeinen veteraani

● Sivun 36

Edes korona ei pysäytä veteraanityötä

Ikäihminen – mitä
sinun tulee tietää
koronasta nyt?

● Sivut 24-25

Eläimet sodassa

● Teemasivut 14-29

Hävittäjä-ässä Joppe Karhunen ja
irlanninsetteri Beggy Brown.

KENTTÄPOSTIA

Julkaisija:
Suomen Sotaveteraaniliitto
ja Rintamaveteraaniliitto

Ilmestyy kuusi kertaa
vuodessa

Lehden vuosikertatilaus: 15 €

Kustantaja:
Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 Helsinki
Puhelin: (09) 6126 200

Päätoimittaja:
Sakari Martimo
Toimitussihteeri:
Ariela Säkkinen
toimitus@
sotaveteraaniliitto.fi

Toimitusneuvosto:
Jukka Halonen (pj)
Heikki Karhu
Markku E. Tuominen
Maili Hanski

Ulkoasu: Mediataju Oy,
Matti Halonen

Lehtitilaukset ja
osoitteenmuutokset:
Riina Lillfors
Puhelin: (09) 6126 2015
riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi
Terttu Kettunen
Puhelin: (09) 6840 7712
terttu.kettunen@rintamaveteraaniliitto.fi

Ilmoitukset:
Isto Valkeapää
GSM 044 722 5926

Painopaikka:
Lehtisepät Oy Tuusula

PÄÄKIRJOITUS 26.8.2020

Uusilla säännöillä kohti perinneaikaa

Suomen Sotaveteraaniliiton liittokokous järjestetään maanantaina 21.9.2020. Sääntöjemme mukaan liittokokous tulee pitää kesäkuussa. Koronapandemian leviämisen estämiseksi tasavallan hallitus sallii säännöistä poikkeamisen.

Veteraanijärjestöjen edunvalvonnassa viime vuosi oli ehkä historian tuloksellisin.

Kotiin tarjottavien palvelujen maksuttomuus viime marraskuusta alkaen ja rintamalisän korotus 125 euroon huhtikuussa vaativat tarmokasta edunvalvontaa. Kunnioittavat kiitokset kaikille vaikuttamistyössä mukana olleille yhdistyksissä, piireissä ja liiton hallinnossa sekä kannattajajäsenillemme.

Tärkeä tehtävämme on nyt varmistaa, että kunnat tekevät palvelutarpeen kartoituksen kaikille vanhuspalvelulain piirissä oleville puolisoille ja leskille.

Edunvalvonnan painopiste siirtyy puolisoitten ja leskien tukeminen. Jätimme keväällä sosiaali- ja terveysministeriölle veteraanijärjestöjen yhteisen esityksen, jossa muun muassa puolisoille ja leskille myönnetään maksuton oikeus kuntoutukseen. Vaikuttamistyötä tehdään nyt tämän tavoitteen puolesta.

● *Svensk resume sidan 12*

Veteraaneja on joukossamme vielä runsaat 7000. Heidän keski-ikänsä on 95 vuotta. Tukityön rinnalla veteraanijärjestöt ovat käynnistäneet sotasukupolven työtä ja arvoja vaalivan perinneyön. Pisimmällä alueellisten perinneyhdistysten perustamisessa ollaan Kanta-Hämeessä, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Karjalassa. Työtä tehdään yhdessä muiden alueellisten veteraani- ja maanpuolustusjärjestöjen kanssa. Perinneyö on tärkeä työskä myös runsaalle 25 000 kannattajajäsenillemme.

Käsitlemme ja päätämme liittokokouksessa Sotaveteraaniliiton periaatteet perinneyön sisällöstä ja hallinnosta. Asiaa on valmisteltu huolellisesti liiton hallinnossa ja perinneyötoimikouksissa eri puolilla maata.

Liittokokous on ensimmäinen liiton uusien sääntöjen mukaan järjestettävä liittokokous. Olen iloinen, että näin monesta yhdistyksestä ja piiristä on ilmoittautunut edustajia paikalle. Asialistalla on monia merkittäviä ja liiton tulevaisuutta linjaavia päätöksiä.

Kiitän jo tässä vaiheessa Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin johtoa ja kaikkia kokousjärjestelyissä mukana olevia. Työtä on ollut tällä kertaa kaksinkerroin enemmän, kun kokous jouduttiin siirtämään.

ERKKI HEIKKINEN
puheenjohtaja

TOIMINNANJOHTAJALTA

Kansa on tarina

Kansan ja kansakunnan määrittelyssä saatetaan helposti ajautua hankaliin historiallisiin ja rasisiisikiinkin kinasteluihin. Tasavallan presidentin viestintäpäällikkö **Jouni Mölsä** avasi taannoin erään tilaisuuden määrittelemällä oivalisesta kansan tarinaksi.

Kansa on tarina.

Valtioiden välisessä kullisien takaisessa painissa informaatio-sodankäynnillä vaikutetaan syväle kansakunnan mielen ja horjuttetaan näin kansan tarinaa. Tässä sodassa suomalaisten sanotaan olevan hankala kohde vaikeahkon kielemmen ja lukutaitomme; luetun ymmärtämisen, perusteella. Kaikki huuhaa ei uppoa osaviiniin ja ajatteleviin kansalaisiin.

Ehkä tärkein tai ainakin yksi tärkeimmistä kansakuntamme tarinan kulmakivistä on sotasu-

kupolven arvot ja teot kolmekymmentäluvulta sotien kautta maamme jälleenrakentamiseen. Tämä tunnustetaan yleisesti. Esimerkiksi viime kevään koronapandemian poikkeusoloja vertailtiin usein sotasukupolvemme kokemuksiin. Rauhoittelimme toisiamme, sillä uskomme pärjäävämmemme nyt, kun pärjäsimme silloinkin.

Sellaista kansaa, joka uskoo omaan tarinaansa, on vaikea nujertaa. Tarinaa on kuitenkin pidettävä yllä, ja tässä veteraaniliittojen perinneyö yhdessä Tammenlehvän Perinneyötoimikunnan jäsenjärjestöjen kanssa on aivan keskeistä. Kansan tarinalla on yhtä monta alkulähdettä kuin on aikojen saatossa ollut kansalaisiakin. Yksilöiden tarinat kietoutuvat perheen, suvun ja eri yh-

teisöjen kautta osaksi kansallista kokonaisuutta. Perinne ei synny käskemällä, vaan perinteiden alkulähde ja arvokkain osa on paikallinen omakohtainen kokemus ja tunne yhteenkuuluvuudesta.

Sotasukupolven perinteitä on vaalittu ja ylläpidetty jo välirohasta lähtien esimerkiksi kirjallisuudessa, elokuvissa, teatterissa ja musiikissa sekä veteraanitilaisuuksissa. Perinteiden vaalijat ovat ytimen äärellä, sillä ilman tätä työtä muistot himmenevät ja tarinaltamme katoaa pohja. Professori **Laura Kolbe** peräänkuulutti Helsingin Sanomien mielipidekirjoituksessaan 2.8.2020 sotahistoriaamme tarinamme tärkeänä tekijänä. Hän oli huolissaan resurssien puutteesta ja sitä, että kokonaisuus jää hajanaiseksi ja pienimuotoiseksi.

Veteraaniliitoilla on nyt se kulluisa tuhannen taalan paikka vastata tuohon huoleen veteraanikentän ollessa matkalla kohti perinneaikaa. Arkisessa perinneyössä saattaa harvoin tulla mieleen, kuinka merkittävien kansallisten perusasioiden ääressä perinteen kartoittaja ja ylläpitäjä onkaan. Tarinamme sisäistäminen on paras puolustus erilaisia informaatiohyökkäyksiä vastaan.

Mikkeliin perustettava Sodan ja rauhan keskus Muisti täyttää valtakunnan tason aukkoa kansan tarinan ylläpidossa. Keskukseen linkittyvä alueellisten perinneyhdistysten toteuttama paikallinen ja alueellinen sotasukupolven perinteen vaaliminen yksittäisistä muistomerkeistä ja museoista aina laajoihin taistelualaueisiin luo kokonaisuuden, jo-

hon perustuen kansamme tarinaa on hyvä ylläpitää ja kehittää. Juoksuhautoihin ei koskaan pidä jäädä makaamaan, mutta niiden pohjalta voidaan rakentaa ja kehittää kansamme tarinaa.

SAKARI MARTIMO
Sotaveteraaniliiton
toiminnanjohtaja

Ensimmäinen Sotiemme Naiset -rintamerkki luovutettiin tasavallan ensimmäiselle naiselle

Elokuussa myyntiin tulleen numeroitun rintamerkkisarjan ensimmäinen kappale luovutettiin Kaatu-neitten muistopäivänä rouva **Jenni Haukiolle** kiitoksena veteraaniasian puolesta puhumisesta.

”Numeroituja rintamerkkejä tehdään tänä vuonna 1 000 kappaletta, jos kysyntää riittää. Toivoimme, että saisimme ojentaa Sotiemme Naiset -rintamerkkisarjan numero 001 rouva Jenni Haukiolle, sillä hän on aina osoittanut arvostustaan ja kiinnostustaan asiaamme kohtaan”, kertoo veteraaniliitton ja yhteisen

Sotiemme Veteraanit ja Sotiemme Naiset- keräyksen varainhankintapäällikkö **Pia Mikkonen**.

”On suuri ilo saada vastaanottaa sotiemme naisten merkki numero 001. Sotiemme naisten tarinan ytimessä vaikuttavat ehtymätön myötäelämisen kyky, loppumaton toimintatarmo sekä rajaton lähimmäisenrakkaus”, Haukio kiitteli merkin vastaanottaessaan.

”Heidän sekä veteraanien sankaruuteen kiteytyy koko suomalaisen kansakunnan menestystarina. Tahto puolustaa omaa maata,

sen ihmisiä ja elämänmuotoa vaati heiltä uhrauksia, joita ilman hyvinvointiyhteiskuntamme ei olisi voinut kehittyä ja kukoistaa. Kun kannan sotiemme naisten merkkiä, tunnen syvää kiitollisuutta menneiden sukupolvien työstä sekä samalla vastuuta tulevaisuudesta. Muistot elävät, kunhan määrätietoisesti pidämme niitä elävinä.”

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVA: TASAVALLAN PRESIDENTIN KANSLIA

Kunnioitamme SOTIEMME NAISIA OMALLA MERKILLÄ

Kuvan merkistä on myynnissä kaksi sarjaa, numeroitu ja numeroimaton.

Numeroitu merkki 105 €
- Merkin myyntihinnassa lahjoitat 60 euroa; kaksi virkistyskäyntiä, jotka mahdollistavat ulkoilun, kahvitaukion tai kauppakäynnin

Numeroimaton merkki 65 €
- Merkin myyntihinnassa lahjoitat 40 euroa; yhden siivouksen tai ikkunanpesun.

Kantamalla merkkiä rinnassa, arjessa ja juhlassa, kunnioitat sotiemme naisia.

Tee varaus verkossa osoitteessa <https://veteraanit.fi/varaa> tai soita (09) 678 430

JATKAMME VETERAANITYÖTÄ VIIMEISEEN MIEHEEN JA NAISEEN

Kiitos, KUN ARVOSTAT.

Raahen seutu, huomio!

Saija kerää sotamuistoja

Sotiemme veteraanien muistoja on kerätty paljon talteen, mutta vielä on paljon kertomatta. Piehinkiläinen **Saija Taka-Eilola** kiertää parhaillaan jututtamassa Raahen seudulla. Saija on innostunut sotahistoriasta ja haastattelee sota-ajan niin etulinjassa kuin kotirintamalla kokeneita ihmisiä.

Hankkeen takana ovat veteraaniliitot. Yhteyshenkilönä toimii tietokirjailija ja Kenttäpostia-lehden toimituskunnan puheenjohtaja **Jukka Halonen**. Kun haastatettava kohde löytyy, täsmäkysymykset valmistellaan yhteistyönä. Haastattelut myös videoidaan – näin siitä jää haluttaessa oma DVD-versio myös jälkipolville.

”Olen ollut aina kiinnostunut historiasta ja kotiseudusta. Ostin isälleni aikoinaan kirjan Suomen-

hevonen – Suomen puolesta. Luin sen, ja siitä innostus lähti rönsyilemään. Ensin kiinnostuin ja perehdyin suomenhevosten osuuteen sodissa, sitten lottiin, ja siitä se edelleen laajeni”, Saija kertoo.

”Olen lähtöisin Alavieskasta, mutta nykyisin asun Raahen lähellä. Ensimmäiset kontaktit on jo saatu, ja luvassa on minulle mukavia haastatteluhetkiä – toivottavasti haastateltavillekin.”

Haastattelumateriaali hyödynnetään Kenttäpostia -lehdessä ja Halosen toimittamissa tietokirjoissa. Jos projekti osoittautuu tulokselliseksi, Saijan on tarkoitus laajentaa myös haastattelualuetta ympäri Oulun läänin.

Haastatteluhetket tehdään mahdollisimman helpoksi haastateltavaksi, Saija tulee kotiin ja hän

ymmärtää tarvittaessa verkkaisen kerronnallisen rytmin. Mukana saa olla joku omaisistakin. Jos vastaan tulee kysymys, johon ei halua vastata, niin se suodaan toki.

”Kaikki tarinat ovat yhtä arvokkaita. Sodasta on yhtä monta kertomaa kuin on kertojakin. Toivon todellakin reippaita yhteydenottoja.”

Saija Taka-Eilolaan voi ottaa yhteyttä numeroon 0456 462 346 tai sähköpostilla takailolasaimi@gmail.com.

Saija Taka-Eilola on valmis keräämään vielä kertomattomat sotamuistot talteen.

Anu ja Panu

Aviomieheni on taitava puuseppä (sekä sähkö-, putki- ja remonttimies). Tänä keväänä hän rakensi pihan perälle vihannetarhan, jossa on kunnolliset kasvatuslaatikot sekä aita ympärillä, etteivät koirat pääse syömään salaatteja, kurkkuja, yrttejä ja mansikoita. Tosin ikinä elämässämme emme ole mitään kasvattaneet, mutta toiveet ovat suuria.

Kasvitarhan aidan päällä keikkuu harakka. Sitä ei voisi vähempää kiinnostaa vieressä oleva lintujen karkottaja, muovinen pöllö, jonka pää nyökkii tuulessa. Varis – Vinsentti – on muutenkin aika epeli. Sen suurimpana hupina on kiusata koiriani. Se juokuttaa niitä pitkin pihaa ja lentää sitten oksalle raakkumaan. Vähän vahingoniloisena, uskoisin.

Pihallani on vanha vaja, jonka katolle heittelen linnuille ruokaa. Sieltä ne pääsevät syömään helposti. Vajan vieressä on mieheni tekemä joululahja: punakattoinen ja avoseinäinen lintulauta, joka seisoo pitkän varren päässä. Jos se olisi matalampi, koirat ryöväisivät kaikki siemenet (kaksi labradorinnoutajaa, jotka ovat todella persoja ruoalle).

Koirat jättävät pikkulinnut rauhaan, mutta kielloista huolimatta haukkuvat kahta pihallani majailevaa kyyhkystä, Täplää ja Täplätärtä. Rouva on vähän tuhdimpi kuin herra. Ne syövät vajan katolta, koska eivät mahdu lintulaudalle. Minua suuresti ihmetyttää, että ne käyvät syömässä aina yhdessä, eivät koskaan yksin.

Vakiovieraisiin kuuluu käpytikka, jonka nimi on Kikka. Pari kertaa se yritti koputella lintulautaan reikiä, mutta otin sen puhutteluun. Nykyään Kikka nokkii siististi siemeniä lintulaudalta ja antaa tilaa myös muiden ruokailla. Se jakaa lintulaudan pajulintujen, varpusten, sinitiaisten ja talitiaisten kanssa. Voi olla, että lajeja on enemmän tai joku ei ehkä kuulu joukkoon. Vasta tänä keväänä olen kunnolla alkanut yrittää tunnistaa näitä kopipihan lintuja. Otan niistä kuvia ja lähetän ne pomolleni: mikä tämä on? Entä tämä? Pomoni on lintuharrastaja ja tunnistaa kaikki lajit.

Eräänä päivänä lintulauta tyhjeni silmänräpäyksessä. Aidalle lennähti ilmielävä haukka. Se mulkaisi minua ja lensi pois. Olin täpinöissäni pitkään: elävä, oikea haukka!

Koko talven lintulaudalla kävi ruokailemassa vain yksi ainoa punatulkku. En tiedä, missä sen kaverit olivat.

Pihan vakioasukeista inhoa saattaa aiheuttaa pariskunta, jonka olen nimennyt Anuksi ja Panuksi. Anu on vaaleanruskea, Panu tummanruskea ja isokokoisempi. Nyt niillä on neljä poikasta, jotka käyvät myös syömässä maahan varisseita siemeniä. Ne ovat vajan alla asuvia rottia.

Yhteiselomme ei todennäköisesti kestä kauaa. Naapurissa asuu pohjanmaalainen, maatalosta haettu navettakissa, joka lähes joka aamu kävelee pitkin katua joku elukka suussa. Uskoisin, että Anun ja Panun koko perhekunnan elinkaari tulee olemaan aika lyhyt.

Ja sitten on vielä ne kakarat. Kolme riiviötä, jotka nahistelevat keskenään, hyppivät puista toiseen, valloittavat välillä lintulaudan ja valloittivat myös sydämeni. Oravanpoikasia. Isä on Akseli, äiti on Elina ja jostain syystä nimesin poikaset näin: Ketonen, Mikkonen ja Huttunen.

Huttunen on oravista rohkein. Kun sillä on oikein nälkä, se jymähtää syömään keskelle lintulautaa siemenkasan päälle eikä ole moksiskaan, vaikka linnut alkavat pitää asiasta meteliä. Huttunen näet syö näet niin kauan, kun Huttunen haluaa syödä.

Eräänä iltana koirat haukkuivat pihalla: verkkoaidan takana rähjäsi mäyräpoikanen. Laitoin koirat sisälle ja palasin aidan luo. Se räksytti siellä vieläkin. Vastasin. Se rähjäsi. Rähjäsin takaisin – ja äkkiä tajusin, että riitelen mäyräpoikasen kanssa.

Se oli yhtä turhaa kuin yritys karkottaa Huttunen pois lintulaudalta.

EVE HIETAMIES
kirjailija,
Apu-lehden toimittaja

KOLUMNI

Heinojan maastosta löytyi suomalainen sankarivainaja

Rajan takaisilla taistelukentillä etsintöjä suorittava Karjalan Valli-ryhmän metallipaljastin osui 8. elokuuta Heinojan maastossa tsekkivalmisteiseen kypärään. Sellaisia suomalaiset sotilaat käyttivät Jatkosodassa.

Pahoin varioituneen pääkallon lisäksi läheltä löydettiin myös luunkappaleita, vähäistä vainajalle kuulunutta irtaimistoa sekä yllättävin hyvin säilynyt tuntolevy, jonka toisesta puolikkaasta numerosarja on yhä luettavissa kokonaan.

Seuraavaksi Viipuriin toimitetut jäänteet luovutetaan Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen edustajille, jotka puolestaan tuovat ne Viipurissa aina syksyisin järjestetävän siunaushetken päätteeksi takaisin Suomeen. Sitten Terveiden ja Hyvinvoinnin laitos THL tekee niille DNA-testauksen.

”Luut ovat osaksi huonossa kunnossa, mutta toivon, että THL:n asiantuntijat onnistuvat saamaan niistä riittävän näytteen. Sotilas sai täysosuman, minkä seurauksena monet luurangon osista puuttuvat. Sitäkin silmällä pitäen on ihme, että löysimme tuntolevyn täysin ehjänä”,

Vainajan yhteydestä löydettiin kypärän ja vähäisen irtaimiston lisäksi hyvin säilynyt tuntolevy. (Kuva: Karjalan Valli)

yksi ryhmän jäsenistä, Vjatseslav Skokov kertoo.

Vielä tällä hetkellä on epävarmaa, pääseekö nyt löytynyt itsenäisyyden puolustaja kauan odotetulle kotimatalleen tänä syksynä, vai vasta ensi vuonna. Koronatilanteen vuoksi rajat ovat tällä hetkellä kiinni molempiin suuntiin.

Tuntolevyn ja taustatutkimustensa perusteella Skokovilla on jo vahva epäily siitä, kuka kaatunut on. Hän oli ruotsinkielinen JR 13:n kol-

mannen pataljoonan sotamies.

Nyt löydetty vainaja on Skokovin ryhmälle tämän kesän toinen. Vaikka ryhmällä on löytöjä takanaan jo yli sata, uusi sankarivainaja on aina Skokovia koskettava tapahtuma.

”Sukututkimussivustolta löysin hänen kuvansakin: hän oli nuori ja hymyilevä ja hänellä oli suuria suunnitelmia tulevaisuuden varalle”, hän toteaa surumielisesti.

Kaatuneiden muistosäätiön vuotuiset veteraanipalkinnot jaettiin poikkeusoloissa

Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan yhteydessä on perinteisesti jaettu myös Kaatuneiden muistosäätiön hallituksen vuotuiset veteraanipalkinnot. Tänä vuonna jo 12. kertaa jaettavalla tunnustuksella osoitetaan kiitollisuutta veteraanien, heidän puolisoitensa sekä leskien eteen tehdystä pitkästä ja ansiokkaasta tai muuten merkittävästä panoksesta veteraaniperinteen säilyttämiseen ja edistämiseen.

Tämän vuoden veteraanipäivän pääjuhlan peruunnuttua vallitsevan koronatilanteen vuoksi, jaettiin myös veteraanipalkinnon luovutus kullekin neljälle vastaan-

ottajalleen järjestämään poikkeuskeinoin ja Tammenlehvän Perineliitto, joka on tästä vuodesta alkaen ottanut hoitaakseen huomionsoituksen käytännön järjestelyt, toimitti palkinnot kunniakirjoineen jokaiselle henkilökohtaisesti.

Veteraanityöstä palkittiin Kauhavan Sotainvalidien **Pauli Tyyvi**, joka on yli 20 vuoden ajan ollut aktiivisesti mukana niin paikallisessa sotainvalidi-, Lions-, kuin reserviläistoiminnassa ja sen kautta myös erilaisissa veteraanikeräyksissä. Veteraanityöstä palkittiin myös sotiemme veteraanien sekä heidän leskiensä hyväksi tekemässään vapaaehtois-

työssä ansioitunut **Aino Kälviäinen** Imatran Rintamaveteraaneista.

Veteraanien perinnetyöstä palkittiin mm. Etelä-Saimaan lottien sekä paikallisen veteraanityön historiaa tallentanut **Pertti Juhani Vuori** Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiiristä ja elämäntyöpalkinnon sai rajantakaisille taistelukentälle jääneitä sankarivainajia jo yli neljännesvuosisadan ajan etsinyt **Ismo Mikkonen**.

Palkintosumma veteraanityöstä ja veteraanien perinnetyöstä on 2 500 euroa, elämäntyöpalkinnon määrä on 3 500 euroa.

Pauli Tyyvi

Aino Kälviäinen

Pertti Juhani Vuori

Ismo Mikkonen

Kohteet kartoitettu, tarinat tallennettu

Suur-Savo näyttää mallia perinnetyöhön

Sotiemme 1939-1945 veteraanien perinnetyö Suur-Savon alueella etenee veteraanijärjestöjen hyväksymän yhteistoimintasopimuksen linjausten mukaisesti.

Perinnetyö on Sotaveteraaniliiton ohjeistusten mukaisesti suuntautunut paikallisen perinteen sisältöjen ja toimintatapojen selvittämiseen. Selvityksissä jokaisen paikkakunnan osalta laaditaan toiminta-analyysi, jollainen Juvan veteraaniperinteen osalta ollaan jo laadittu: on kirjattu perinnetyön kohteet, mitä on tarkoitus tehdä ja kuka vastuuetaan sen tekijäksi.

Juvalla perinteen kartoittamisessa paikkakunnalla on keskeistä vaalia mm. Pommituslentolaivue 42 veteraanien perintöä. Osana pitäjän 550-vuotisjuhluvuoden tapahtumia Juvalla järjestettiin 5.7.1992 Suur-Savon maanpuolustusjuhla.

Kunniavieraita paraatiin osallistuen olivat PLeLv 42 veteraanit ja Jalkaväkirykmentti 49:n veteraanit, molemmat juvalaiseen veteraaniperinteeseen kuuluvia joukkoja.

Lentolaivueen jäljellä olevat veteraanit kokoontuivat samalla juhlistamaan muistokiven paljastamista laivueen ensimmäiseen tukikohtaan, nykyiseen Juvan kunnanviraston puistikkoon. Paljastuksen suoritti Ilmavoimien silloinen komentaja **Heikki Nikunen**. Kiven veteraanit pystyttivät yhdessä Juvan reserviupseerikerhon kanssa, jolle uskottiin tehtävä pitää huolta muistomerkestä. Sitä se tekee tänään mm. laskemalla muistokivelle

seppeleen aina Kansallisena veteraanipäivänä 27.4.

Kolmisenkymmentä vuotta aiemmin laivueen komentajana toiminut **Armas Eskola** veteraaneineen oli paikalla, kun Wehmaan kartanon tuolloinen isäntä 13.8.1961 paljasti kartanon seinään kiinnitetyn muistolaatan kunnianosoituksena kartanossa Talvisodan aikaan toimineelle laivueen esikunnalle.

Suosittu näyttely

Perinnetyö lentolaivueen osalta on jatkettu niin, että sotahistoriasa marginaaliin jääneestä yksiköstä koottiin ”Periksi ei anneta – Juvan Blenheim-pommikoneet talvisodassa” -näyttely, joka kevättalvella oli näytteillä Wehmaan kartanossa, siirtyen kesäksi Juvan museoon, missä se oli nähtävissä 22. elokuuta saakka.

Näyttelyssä oli esillä ennen nä-

kemätöntä materiaalia ja esineitä juvalaisista yksityiskodeista sekä Wehmaan kartanon arkistosta. Näyttelyyn on lainattu esineitä myös Suomen Ilmavoimamuseon kokoelmista Tikkakoskelta. Wehmaan näyttelyyn ehti nähdä noin tuhat vierailijaa, Juvallakin se keräsi liki tuhat kiinnostunutta.

Siirreltävyytensä ansiosta näyttely on tuotavissa myös esimerkiksi kouluihin. Alakouluikäisten ryhmien palaute ja kiinnostus kysymyksiin onkin saanut vakuuttuneeksi siitä, että tämä on konkreettisia tapoja siirtää veteraanien perintöä jälkipolville.

Uusia suunnitelmia

Suunnitelmissamme on jatkaa Juvan muistomerkkien – joihin em. kohteiden lisäksi kuuluvat hautausmaalla sijaitsevat JR 49:n muistomerkki ja kenttähaupitsi – QR-koo-

dittamista, jolloin kohteiden tarinat ovat kenen tahansa ohikulkijan saatavilla älypuhelimien kamerasovellusta käyttäen.

Rykmentin perinne on koottu sen historiikkiin, mutta sen veteraaneilla oli tapana kokoontua joka toinen vuosi Juvalla perinnetapaamiseen. Tapaamisista on tallentunut kirjoituksia ja lehtileikkeitä, joiden kokoaminen on työn alla. Samoin veteraanien jäämistöstä on vielä saamatta perinteen kannalta säilyttämisen arvoista aineistoa.

TEKSTI: ESKO VUOKKO

Suur-Savon Sotaveteraanipiirin perinneyhteyshenkilö

KUVAT: WIKIPEDIA

Miksi Juva oli niin tärkeässä roolissa Talvisodan viimeisinä viikkoina?
Ja millainen on Blenheim-pommittajien tarina Suomessa?
Mm. näihin kysymyksiin vastataan Esko Vuokon kiehtovassa jutussa, jonka löydät nyt nettisivuiltamme nyt osoitteessa www.sotaveteraanit.fi

Jalkaväkirykmentti 49:n muistoa kunnioittaa Juvalla muistomerkki kenttähaupitseineen, Pommituslentolaivue 42:llä on muistokivi sekä Wehmaan kartanon seinässä sijaitseva muistolaatta

Suomen Sotaveteraaniliiton XXIX Liittopäivä Helsingin Messukeskuksessa 21.9.2020

**Tapahtumat järjestetään Messukeskuksen Siivessä.
Majoituksen voi varata vieressä sijaitsevasta Hotelli Holiday Inn:stä.
Järjestelyissä on otettu huomioon viranomaisten antamat ohjeet turvaväleistä,
käsihygieniasta ja nenä- suusuojaimista.**

Ohjelma

- Klo 8.00 – 13.30 Kokousedustajien ilmoittautuminen, materiaalinjako
- Klo 10.30 – 12.15 Buffet lounas
- Klo 12.30 – 13.50 Juhlallisuudet ja seminaariosuus
- klo 14.00 Liittokokous
- Lounas tarjoillaan Siiven Valo – Säde tilassa. *Kesko Oyj tarjoaa lounaan.*
- Juhlallisuudet, seminaari ja kokous järjestetään Siiven kokoussalissa (101)

Huom! Tilaisuudet striimataan (suoralähetys) ja on katsottavissa internetin välityksellä osoitteessa <https://www.webcasting.fi/liittopaiva>

Tulo-ohjeet

- Pasilan rautatieasemalta 400 m kävelymatka
- Raitiovaunut 7 ja 9
- Omalla autolla saapuvat Siiven maksullinen pysäköintialue
- Linja-autot ohjataan Siiven ja pysäköintialueen väliselle katuosuudelle

Puheenjohtajat ehdolla myös uudelle kaudelle

Liittokokouksessa valitaan Sotaveteraaniliiton hallituksen ja valtuuston puheenjohtajat seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi.

Hallitus johtaa liiton toimintaa, hoitaa sen asioita, omaisuutta sekä taloutta ja edustaa liittoa virallisissa yhteyksissä, kaksi kertaa vuodessa kokoontuva valtuusto puolestaan käyttää liittokokousten välisenä aikana liiton ylintä päätösvaltaa.

Tähän mennessä puheenjohtajakilpaan ei ole ilmoittautunut uu-

sia ehdokkaita, mutta tehtävänänsä ansiokkaasti hoitaneet nykyiset puheenjohtajat; niin hallituksen nykyinen puheenjohtaja, lehdistöneuvos **Erkki Heikkinen** kuin valtuuston puheenjohtaja, arkkipiispa emeritus **Jukka Paarma**, ovat ilmoittaneet olevansa käytettävissä uudelle kaudelle.

Pitkän linjan vaikuttaja

Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtajana vuodesta 2016 toiminut Heikkinen on istunut liiton hallituksessa jo vuodesta 2009. Tämän lisäksi hän on Tammenlehvän Perinneliiton hallituksen varapuheenjohtaja. Aikaisempiin luottamustehtäviin kuuluvat Veteraanivastuu ry:n hallitus ja sen puheenjohtajuus 2012-2013, Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiön hallitus 2010-2013 sekä Sotaveteraaniliiton neuvottelukunta 2004-2008.

2007-2014 Heikkinen toimi Pelastakaa Lapset ry:n puheenjohtajana. Huoltoupseeriyhdistys ry:n valtuuston puheenjohtajana reservin

kapteeni Heikkinen toimi vuosina 2003-2006.

Koulutukseltaan pitkän uran median, viestinnän ja yritysjohdon alalla tehnyt lehdistöneuvos on filosofian maisteri. Hänen kanssaan työskennelleet kiittelevät hänen näkemyksellisyyttään, delegointitaitojaan sekä laajoja yhteiskuntasuhteita. Veteraanityön piirissä Heikkinen, veteraanin poika itsenkin, tunnetaan asialleen omistautuneena vaikuttajana, joka kantaa veteraanien lisäksi huolta myös heidän puolisoitensa ja leskiensä hyvinvoinnista.

Niin hallituksen puheenjohtaja Erkki Heikkinen (oik.) kuin valtuuston puheenjohtaja Jukka Paarma ovat keränneet kiitosta työstään

Kokenut hallintomies

Vuonna 2018 tehtävänsä valittu valtuuston puheenjohtaja Paarma sai pappisvihkimyksensä 1967. Teologian tohtori hänestä tuli 1980. Arkkipiispaksi hänet valittiin 1998, missä tehtävässä hän toimi vuoteen 2010 saakka.

Paarmaan isä palveli sodassa rintamapappina, mikä istutti häneen jo nuorena kiinnostuksen ja arvostuksen veteraaneja kohtaan. Hänen ensimmäinen työpaikkansa oli Keski-Lahden seurakunta, missä Paarmaan esimiehenä oli niin ikään sodan kokenut upseeri.

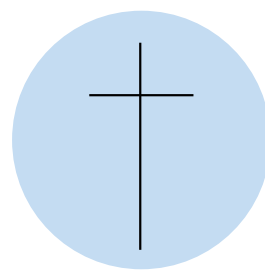
”Hän oli minulle erinomainen esimerkki siitä, mitä ’veljeä ei jätetä’ käytännössä tarkoittaa”, arkki-

piispa kiitteli jälkepäin.

Myöhemmällä urallaan Paarma toimi aktiivisesti kirkon edustajana sotaveteraanityössä ja oli tuttu puhuja mm. veteraanien hengellisillä kirkkopäivillä. Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan jäseneksi hänet kutsuttiin 2011, sen puheenjohtajaksi hänet valittiin 2017.

Erityisesti tulevaa perinneaikaa pohtinut Paarma on saanut kiitosta vuorovaikutustaidoistaan, laajasta kokemuksestaan johtotehtävissä sekä erinomaisesta yhteiskuntasuhteiden hoidosta sen kaikilla tasoilla.

ARIELA SÄKKINEN

Ei pelastusta lain kautta

Kevään ja kesän koronapandemia on asettanut meidät Suomen kansalaiset monen uuden kysymyksen eteen. Tuleeko meidän totella esivaltaa kaikessa? Hallitus asettaa kieltoja ja antaa suosituksia. Tuleeko kansalaisen totella kaikessa? On kysymys elintavastamme ja arjesta.

Etsin Raamatusta vastauksia. Vastaukset ovat ainoastaan osavastauksia. Etsintä jatkuu.

Jumala on antanut ihmisille lakeja ja käskyjä: osaltaan kymmenen käskyä ja osaltaan tiettyjä muita eettisiä sääntöjä, jotka löytyvät Vanhasta testamentista; sen lisäksi rakkauten kaksoiskäskyn. Yhdessä näitä kutsutaan ”Jumalan laiksi”.

Vanha testamentti osoittaa, miten ihmiset epäonnistuvat yrittäessään pitää omaa osuuttaan liitossa. Jatkuvasti he rikkovat Jumalan lakia. Silloin Jumala lähettää profeettoja, jotka puhuvat siitä, että pelastaja, Messias, on tuleva tuoden anteeksiantamusta ja sovintoa. Tämä pelastaja on Jumalan poika, Jeesus Nasaretilainen. Ratkaiseva ero on siinä, että vanhurskautta ja pelastusta ei enää saada pitämällä käskyt, vaan uskomalla Jeesukseen Kristukseen.

Lain tehtävä on säilyttää yhteiskunnan ulkoista järjestystä ihmisten pahoja viettejä vastaan. Periaatteessa maallisilla laeilla on sama tehtävä. Laki osoittaa ihmisille, että nämä eivät pysty elämään vanhurskaasti. Sen tähden ei ole pelastusta lain kautta. Uskonnolliset suoritukset ja hyvät teot eivät tuota pelastusta. Kun ihminen on ymmärtänyt toivottoman tilansa, hän pystyy vastaanottamaan evankeliumin Jeesuksessa Kristuksessa.

Laki auttaa uskovia. Koska heillä on sovinto Jumalan kanssa, eikä heidän enää tarvitse pelätä rangaistusta synneistään, he voivat totella Jumalan lakia. Rakkaudesta Häneen ihminen pystyy Jumalan lain tottelemiseen. Tämä ei tapahdu pelosta eikä pakosta. Sitä hyvää mitä he silloin tekevät kutsutaan Hengen hedelmiksi.

Roomalaiskirjeessä, 13:1-7, sanotaan: ”*Jokaisen on suostuttava esivaltansa alaisuuteen. Eihän ole esivaltaa, joka ei olisi Jumalalta peräisin, häneltä ovat vallankäyttäjät saaneet valtuutensa. Joka vastustaa esivaltaa, nousee siis Jumalan säädöstä vastaan, ja ne, jotka näin tekevät, saavat rangaistuksensa. Ei sen, joka tekee oikein, tarvitse pelätä viranomaisia, vaan sen, joka tekee väärin. Jos siis tahdot elää pelkäämättä esivaltaa, tee oikein! Silloin saat siltä kiitosta. Se on Jumalan palvelija ja toimii sinun parhaaksesi. Mutta jos teet väärin, pelkää! Esivalta ei kannata miekkaa turhaan. Se on Jumalan palvelija ja panee täytäntöön väärintekijälle kuuluvan rangaistuksen. Siksi on suostuttava esivallan alaisuuteen, ei vain rangaistuksen pelosta vaan myös omantunnon vaatimuksesta. Sen vuoksi te verojakin maksatte, sillä viranomaiset ovat Jumalan palveluksessa, kun he hoitavat tehtäviään. Antakaa jokaiselle se, mikä hänelle kuuluu: kenelle vero, sille vero, kenelle tulli, sille tulli, kenelle pelko, sille pelko, kenelle kunnia, sille kunnia.*”

Tämä raamatunkohta tekee aivan selväksi, että meidän tulee totella hallitusta, minkä Jumala yllämme asettaa. Jumala loi hallituksen järjestyksen luomiseksi, pahan rankaisemiseksi ja oikeudenmukaisuuden edistämiseksi.

Meidän tulee totella hallitusta kaikessa. Meidän tulee maksaa veroja, totella sääntöjä ja lakeja, osoittaa kunnioitusta. Ellemme näin tee, osoitamme loppujen lopuksi kunniaotto muutta Jumalaa kohtaan, koska Hän on se, joka asetti meille sen hallituksen. Demokratian yhteiskuntajärjestyksemme vallitessa, meillä on kaikki oikeus kyseenalaistaa ja keskustella. Ehkä esivalta seuraavan kerran kuuntelee ja muuttaa tarkemmiksi tehtyjä päätöksiä.

Kun apostoli Paavali kirjoitti roomalaisille, hän oli Rooman keisarin Neron alainen. Nero oli kaikista roomalaisista hallitsijoista ehkä pahin. Silti Paavali jatkuvasti tunnusti roomalaisen vallan ylivaltaa häneen. Me suomalaiset emme voi tehdä mitään vähäisempää. Olemme presidentin, eduskunnan ja hallituksen vallan alaisia. Nämä on kaikki valittu yleisillä ja vapailla vaaleilla.

Niin kauan kun maamme lait eivät asetu Jumalan lain yläpuolelle, olemme velvolliset tottelemaan maan lakeja. Niin pian kun laki vastustaa Jumalan käskyä, meidän tulee ryhtyä toimintaan.

Elämme epätavallista aikaa. Pandemia leviää maailmassamme. Tässä tilanteessa meillä kristityillä on tärkeä tehtävä uupumatta rukoilla esivallan puolesta; rukoilla viisautta niille, joilla on valtaa ja vastuuta, niin että kansamme saa elää turvassa ja rauhassa.

TOR-ERIK STORE

Rovasti, Vaasa

SANA

SYNTYMÄPÄIVÄT

Mikko Soille 100 vuotta

Hartolalainen **Mikko Soille** täytti 100 vuotta 31. maaliskuuta. Mm. hyväntekijänä kunnostautunut, edelleen aktiivinen veteraani tekee rivitaloasuntonsa lumityöt ja hoitaa oman taloutensa kaupassa käynnistä ruoanlaittoon asti. Kauppareissut hoituvat kätevästi omalla autolla – ajokorttikin uusittiin juuri viideksi vuodeksi.

Suureen sisarusarjaan syntynyt Soille koitti jo lapsena tienata oppikoulurahoja osuuskauppiiaan kaneja hoitaen 50 markan kuukausipalkalla. Sittemmin työsarkaan kuului maanviljely ja metsänhoito.

5.4.1940 Soille astui alokkaaksi Jalkaväenkoulutuskeskukseen. Hänestä koulutettiin kranaatinheitinmies, myöhemmin Soille oli tulenjohtajana ja raskaan kranaatinheitinryhmän johtajana. Taistelupaikat käsittivät Nuijamaan, Kaukolan, Räisälän, Pyhä-

järven, Valkjärven ja Lempaalan. Jatkosodan aikaan kuului jakso kouluttajana Hyvinkään Koulutuskeskuksessa Rajamäellä. Nykyinen sotilasarvo on kersantti.

Sodasta kokemuksena hän sanoo vain: ”Siellä niitä vähän ihmeellisiä sattumuksia ja tapahtumia oli sen verran, ettei niitä osaa alkaa erittelemään.”

Muistoksi vuosilta on jäänyt jalassa yhä olevat sirpaleet.

Lottana toimineen **Elma**-vaimon kuoltua löysi Soille 80-vuotiaana uuden harrastuksen golfista. Pelimatkat ovat suuntautuneet pari kertaa Thaimaahan asti ja hän on saanut jopa oman nimikoturnauksen! Viime kesänä pelattiin Hartolan viheriöllä jo 9. Mikko Soille Open Championship 81 pelaajan voimin.

”Aikoinaan kävin Hartolan golfkentällä miltei joka päivä, nyt jo vähän harvemmin,” hän kertoo ja jatkaa: ”Internetiä käytän päivittäin. Eihän se pakollista olisi, mutta on uteliaisuus nähdä se mitä toisetkin! Kuntopyörällä poljen usein ennen nukkumaan menoa sellaisen viiden kilometrin lenkin. Sen päässä jo sitten usein odotteleekin Nukku-Matti!”

AIMO TENNI

Elvi Kuparinen 106 vuotta

Hyvinkääläislotta **Elvi Kuparinen** täytti 106 vuotta 30.6.2020. Hän syntyi Kirvussa Karjalan kannaksella, **Juho** ja **Elli Veijalaisen** perheeseen. Keskikoulun Elvi kävi Keski-Vuoksen yhteiskoulussa, jonka jälkeen hän toimi myyjättärenä kauppa- ja elintarvikkeissa Äyräpäässä.

Ennen Talvisotaa Elvi liittyi Äyräpään alueen Vuosalmen lottiin ja palveli Talvisodan aikana muonituslottana Pölläkkälässä. Solmittuaan avioliiton **Pekka Kuparisen** kanssa v. 1940 lottatyö vaihtui perheenäidin tehtäviin.

Jatkosodan edetessä Elvi palasi Kannakselle tyttärensä Ritvan ja appivanhempiensä kanssa. Tällöin he muuttivat miehensä perheen luo Viipurin maalaiskunnan Suurperolle. Evakkoon lähtö tuli heille muiden mukana juhannuksen jälkeen 1944: ensin

karjan kanssa Luumäen asemalle, josta junnalla eteenpäin. Monien vaiheiden jälkeen perhe päätyi länsirannikolle Ahlasiin. Päätöspäätös oli seuraavaksi Nakkila, jossa perhe asui aina vuoteen 1947, jolloin kotipaikaksi osoitettiin Hyvinkää. Aluksi elettiin appivanhempien kanssa yhteistaloudessa ja vuodesta 1953 omalla tilalla. Lapsia perheeseen syntyi kaksi, joiden lisäksi on viisi lastenlasta ja vielä lapsenlapsenlapsiakin.

Kaupunkiin Kupariset muuttivat 1965, minkä jälkeen Elvi sai enemmän aikaa monille rakkaille harrastuksilleen, kuten voimistelulle, uinnille, kuorolaululle ja veteraanityölle. Käsitöitä ja leipominen olivat myös mieleisiä. Seurakunnan kuorossa hän lauloi vielä yli 90-vuotiaana.

Elvi asui omissa asunnossaan vielä yli 100-vuotiaaksi. Hyvinkään Veteraanitalon hän muutti muutama vuosi sitten. Kysyttäessä pitkän iän salaisuutta Elvillä on vastaus valmiina.

”Liikkuminen, usko Korkeimpaan ja kahviin kermaa sekä ruokaan voita. Nykyään kaikilla on niin kauhea kiire, että koi-tan vaan olla tällainen rauhallinen vanha mummo.”

JUHANI SKYTÄ

Hyvinkään Sotaveteraanit ry

Lauri Koistinen 100 vuotta

Rintamaveteraani **Lauri Koistinen** vietti 100-vuotispäiviään 24.7.2020 Nilsin Pajujärvellä lähiomaistensa parissa, poikansa perheen luona.

Koronatilanteesta johtuen veteraanijärjestöjen puolelta henkilökohtaisia käyntejä ei suoritettu.

Päivänsankari syntyi nuorimpana seitsemänlapsiseen maanviljelijäperheeseen. Lapsuus kului kotitilan töissä ja myöhemmin myös ”ropsimetässä”. Harrastuksista mainittakoon hiihto, mutta erityisesti sorkka-auralla kyntäminen oli 10-vuotiaalle pojalle mieluisaa puuhaa.

Laurin nuoruusvuodet kuuluivat sodassa, missä vierähti muutamaa kuukautta vaille viisi vuotta. Perhettä sota kosketti hyvin väkivaltaisesti, sillä kaksi Laurin veljeä haavoittui

ja toinen heistä kuoli myöhemmin sotasa-raalassa.

Lauri palveli sodan aikana KTR 3:ssa patteriston mittausryhmän suuntakehämiehenä ja on sotilasarvoltaan korpraali. Taistelupaikat vaihtelivat Karhumäen alueelta Suomenlahden rannikolle.

Sodan viimeisenä yönä 4.9.1944 Lauri toimi patterin puhelinvälittäjänä Tienhaaran alueella. Aamulla tuli puhelu ja patterin päällikköä pyydettiin puhelimeen. Keskustelusta kävi ilmi, että aselepo oli astunut voimaan. Hän kävi kertomassa sen muille ryhmän miehille.

1942 Lauri oli keuhkokuumeeseen vuoksi hoidettavana orimattilalaisessa sotasa-raalassa, missä tapasi tulevan vaimonsa, kirvulaisen **Eila Katrin**. Kirjeenvaihto jatkui ja sodan jälkeen hän muutti Laurin kotitalolle emännäksi. Heille siunautui kaksi poikaa. Nyt tilan pitoa jatkaa pojanpoika.

Eila Katri nukkui pois 67 yhteisen vuoden jälkeen.

Laurin mielestä työ on ihmiselle hyväksi, se pitää ajatukset sekä elämän koossa ja antaa elämälle tarkoituksen. Sota on hänen mukaansa huono ratkaisu asioiden hoitamisessa, mutta isänmaata on puolustettava ja siihen on varauduttava.

TUOMO HAPPONEN

Puheenjohtaja, Kuopion Rintamaveteraanit
KUVA: SANNA KOISTINEN

Reijo Kurkela 100 vuotta

Kannaksella. Kurkela haavoittui Aunuksen Viteleen kylässä 1941.

Sodan jälkeen Kurkelan työura jatkui puolustusvoimissa. Monipuolinen ura kuului pääosin viestiaselajin tehtävissä. Kurkela suoritti Sotakorkeakoulun 1953 ja Viestirykmentin komentajana hän oli 1958 - 1959. Reserviin Kurkela siirtyi 1967 Pääesikunnan sähköteknisen osaston toimistopäällikön tehtävästä.

Kurkela teki vielä lähes 20 vuoden työuran liikenneturvallisuuden parissa. Hän oli 1967 -1985 Pohjola vakuutusyhtiön ensimmäinen liikenneturvallisuuspäällikkö ja toimi samanaikaisesti Liikenneviesti-lehden päätoimittajana.

Musiikilla on ollut tärkeä osa Kurkelan elämää. Hän lauloi eri kuoroissa lähes 60 vuoden ajan. Vielä muutaman vuosi sitten hän kävi tyttärensä kanssa yhteislaulutapahtumissa. Kurkela avioitui jatkosodan aikana 1943 lottana palvelleen Kaarinan kanssa ja he saivat kolme lasta.

RAUNO LOUKKOLA

*toiminnanjohtaja,
Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiri*

Sotaveteraani, ye-everstilutnantti **Reijo Kurkela** syntyi Vihdissä 21.8.1920. Ylioppilaaksi hän kirjoitti Lohjan yhteiskoulusta 1939. Isänmaallisen kasvatuksen saaneena hän kuului Lohjan suojeluskuntaan. Kurkela määrättiin suorittamaan varusmiespalvelustaan 1939 KTR 1:een. Talvisotaan hän osallistui 1. D:n tykistön mukana Karjalan Kannaksella. Reserviupseerikurssin Kurkela kävi vuoden 1940 alussa ja Talvisodan jälkeen hänet komennettiin Kadettikurssi nro 44:lle vuosiksi 1940 - 1941.

Jatkosodassa Kurkela palveli ensin 1941 - 1942 nuorempana upseerina VP 11:ssä Aunuksessa. Vuodet 1942 - 1943 Kurkela palveli 8. ja 17. divisioonan esikunnassa. Jatkosodan viimeisen vuoden hän palveli Viestipataljoona 34:n päällikkönä Karjalan

FURCOM Thomas Penttilä Auerbach, SAKSA	ANSSIN KAUPPA Aitoo	Palosuojamaalarit Suomessa Oy Alajärvi
Kone-Vahto Oy Kalkkinen	KJM Kupari Oy Asikkala	K&K Mustoset Ay Enonkoski www.mustoset.fi
Sonia Oy Espoo	Fingeo Oy Espoo	Hovila Oy Espoo
Vesijohtoliike J.Laitinen Oy Espoo	Sauli Rodas Oy Espoo	Veljet Mäkilä Oy Eurajoki
Maansiirto Perala Oy Halikko	HAMINAN AUTOHUOLTO OY	KiiltoClean
Metrofysio Oy Helsinki www.metrofysio.fi	Suomen Polioliitto ry Helsinki	Talkkaripalveluja pääkaupunkiseudulla www.senioritalkkarit.fi
TPH-Saneeraus Oy www.tph.fi	Lasihemmo Oy Helsinki	S.Eklund-Consulting Oy Ab Helsinki
Rakennus Vera Oy Helsinki	Kensapuu Oy Himanka	Paakkisen Automaalaamo Oy Hollola
Tilipym Oy Huittinen	Talonmies -ja huolto- palvelu Oy Liljeberg & Rosell Hyvinkää	Joccis-Air Oy Renko
Hämeenlinnan Osuusmeijeri	Sähkö-ja Automaatio- suunnittelutoimisto SAUT Oy Hämeenlinna	Kuljetus Timo Hartikainen Oy Iisalmi
KIITOS JA KUMARRUS IMATRALTA SOTIEMME VETERAANEILLE!	Nikko Oy Jakkula	Hirvijärven Osuusmeijeri Jalasjärvi
Jokipiin Auto- ja Laitehuolto Jalasjärvi	Rakennusentisöintiliike Ukri Oy Janakkala	Metsäpalvelu Turunen Oy Eno
MP-Mesta Heikkinen T:mi Joensuu	K-MARKET Juuka	KIITOS JA KUMARRUS JUUPAJOELTA SOTIEMME VETERAANEILLE!

Viimeiseen iltahuutoon

Esko Paakkala 1925 – 2020

Filosofian maisteri, Jatkosodan veteraani **Esko Paakkala** kuoli nopeasti edenneeseen sairauteen 17.4.2020 Hämeenlinnassa. Hän oli kuollessaan 94-vuotias.

Paakkala syntyi Hämeenlinnan maalaiskunnassa 23.11.1925. Hämeenlinnan maalaiskunnan suojeluskuntaan hän liittyi 1938. Jo Talvisodassa hän oli sotilaspoikalähettinä kotirintamalla ja Jatkosodan aikana hän osallistui kivääri kädessä rautatiesillan vartiointiin. Vuonna 1943, 17-vuotiaana, Paakkala kutsuttiin ensin tykistön koulutuskeskukseen ja määrättiin siit edelleen rintamalle Syvärin taakse. Hän taisteli mm. Sekeessä, Tuuloksessa ja Nietjärvellä ja osallistui myös Lapin sotaan.

Ylioppilaaksi Paakkala kirjoitti vuona 1947 Hämeenlinnan Yhteiskoulusta ja val-

mistui kemistiksi suoritettuaan filosofian maisterin tutkinnon vuonna 1955.

Työuransa hän teki lihateollisuuden palveluksessa. Lihateollisuuden Tutkimuskeskuksen, teknologiaosaston päälliköksi hänet valittiin vuonna 1955. Samana vuonna hän avioitui kotitalousopettaja **Aulikki Mikolan** kanssa. He saivat kaksi lasta ja neljä lastenlasta, joista jokaisella on elämän eväinä muistot lämpimästä yhdessäolosta ja pyyteettömästä huolenpidosta. Eläkkeelle Paakkala jäi 1985, mutta hänen asiantuntemustaan tarvittiin vielä sen jälkeenkin alan uudelleenorganisoinnissa ja yritysjärjestelyissä.

Paakkalan oli mukana monipuolisessa yhdistystoiminnassa, kuten Lionseissa, Vapaussodan perinneliitossa, Ilvesdivisioonan perinneyhdistyksessä ja sotaveteraanityössä. Viime vuosien mieluisia tehtäviä olivat vierailut veteraanipolven edustajana Panssariprikaatin erilaisissa tilaisuuksissa, missä hän piti nuorille kannustavia, eteenpäin katsovia puheita.

Ansioistaan Paakkalalle on myönnetty Suomen Valkoisen Ruusun I luokan ritamerkki ja Sotaveteraanien kultainen ansioristi.

VEIKKO MÄKELÄ

Kirjoittaja on Esko Paakkalan ystävä

Sulo Leivo 1924 – 2020

Rintamaveteraaniliiton valtuuston varapuheenjohtaja, liiton kunniajäsen Sulo Leivo kuoli 13. heinäkuuta 2020 Lahdessa 95-vuotiaana.

Leivo kuului vuonna 1942 kutsuntoihin joutuneeseen ikäluokkaan. Hän palveli laivastossa, ja peruskoulutus annettiin Katajanokan laivastoasemalla. Valmis viestimies sai komennuksen Mikkelin päämajakaupunkiin, josta siirron rintamapalvelukseen Maaselän kannaksen suuntaan syksyllä 1943. Paluumatka Karhumäestä kesällä 1944 tapahtui maajoukoissa jalkaisin ja taistellen. Siviiliin Leivo siirtyi Ilomantsin taistelujen jälkeen Helsingissä.

Sota-aikoja muistellessa hän ei monien muiden veteraanien tapaan halunnut ottaa esille omaa osuuttaan rintamajoukoissa.

”Urotöitä ei ole kerrottavaksi asti”, hän totesi.

Sotien jälkeen Leivo opiskeli konetekniikkaa ja palveli National Kassa Oy:ssä. Sittemmin hän oli samoissa tehtävissä OTK:ssa, kunnes kuusikymmentäluvun puolivälissä perusti oman yrityksensä. Aikaisemmat työtehtävät olivat kuljettaneet häntä Helsingin alueen lisäksi runsaasti myös Lahdessa, jonne hän siirtyikin pysyvästi.

Toimielias veteraani oli myös aktiivisesti mukana veteraanijärjestötoiminnassa, sillä hänelle ”ei riittänyt sivusta seuraaminen, kun joka päivä oli nähtävillä selkeitä korjaamista vaativia asioita veteraanien arkisessa elämässä ja toimeentulossa”.

Leivo eteni nopeasti vaativiin veteraanien edunvalvonta-tehtäviin. 1987 hänestä tuli Lahden rintamaveteraaniosaston johtokunnan jäsen, pian tämän jälkeen sihteeri ja puheenjohtaja. 1997 hän oli Päijät-Hämeen piirijärjestön puheenjohtaja, minkä jälkeen seurasivat tehtävät liittohallituksessa ja valtuuston puheenjohtajana. Viimeiseksi liiton luottamustehtäväksi Leivolle jäi valtuuston varapuheenjohtajuus. Erityisesti häntä ilahdutti järjestöjen alati tiivistynyt yhteistyö.

95-vuotispäivänään Leivo järjesti melkoisen yllätyksen solmimalla avioliiton pitkäaikaisen elämäntoverinsa **Eeva Mäkisen** kanssa.

MATTI LOUEKOSKI

Rintamaveteraaniliiton puheenjohtaja

Kalevi Raatikainen 1927 – 2020

Everstiluutnantti Kalevi Raatikainen kuoli 4.5.2020 Mikkeliissä 92-vuotiaana. Tuntumaa tulevaan sotilaan ammattiinsa laukaalaissyntyinen Raatikainen sai Mikkeliissä suojeluskunnan poikaosaston koulutuksessa ja oli keskellä tuhoisia Talvisodan pommituksia. Jatkosodan aikana hän palveli koulunkäynnin lomassa varuskunnassa lähettinä sekä Akkavuorella ilmatorjuntajaoksessa.

Raatikainen valmistui upseeriksi 30. kadettikurssilta. Päättyjäisiin hän oli kutsunut daamikseen jo kouluajoilta tuntemansa mikkeliiläisen Irma Väisäsen. Tämän jälkeen suhde syvenikin pikaisesti niin, että häät vietettiin jo saman vuoden joulukuussa.

Ilokseen Raatikainen sai valita ensimmäiseksi palveluspaikakseen Mikkeliin sijoitetun Jalkaväkirykmentti 7:n - sittemmin Sa-

von Prikaatin - jossa hän palvelikin liki koko aktiiviuuransa. Everstiluutnantiksi hänet ylennettiin 1972. Palveluksessaan Raatikainen oli täsmällinen ja paneutui työhönsä koko tarmolla, ollen myös aktiivisesti mukana upseerien yhdistystoiminnassa.

Jäättyään eläkkeelle 1974 hän antautui veteraanityöhön. Paikallisyhdistyksen ja piirin lisäksi hän toimi Sotaveteraaniliiton liiton hallituksen jäsenenä ja varapuheenjohtajana kolmella eri vuosikymmenellä. Mikkeliin rakennettu veteraanitalo Veteraanipuisto oli merkittävältä osaltaan hänen aikaansaannostaan.

Raatikainen toimi myös useissa kunnallisissa luottamustoimissa. Hänelle myönnettiin nelisenkymmentä kunniamerkkiä ja huomionosoitusta, merkittävimpinä 3. lk Vapaudenristi miekkojen kera, Sotaveteraaniliiton pienoislippu Vapaudenristin tunnuskina ja Sotaveteraanien kultainen ansioristi. Sotaveteraaniliiton kunniajäseneksi hänet kutsuttiin 2018. Lisäksi hän oli Mikkelin seudun Sotaveteraanien ja Suur-Savon Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtaja sekä Mikkelin klubin kunniajäsen.

Puolison lisäksi häntä jäivät kaipaamaan neljä tytärtä, viisi lapsenlasta ja viisi lapsenlapsenlasta.

EERO KAITAINEN

Suur-Savon Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja sekä Mikkelin Klubin puheenjohtaja

Eugen Fomin 1923 – 2020

puheenjohtaja.

Kesällä 1944 perääntymisvaiheessa taistelupaikkoja olivat muun muassa Vieljärvi, Palalahti, Loimola, Uuksujärvi ja Elolampi. Kotiutus tapahtui marraskuussa 1944, kahden vuoden ja melkein kymmenen kuukauden asepalveluksen jälkeen. Sotilasarvona oli korpraali.

Avioliiton Eugen Fomin solmi vuonna 1954 **Liisa Korvenahon** kanssa. Kolmehenkiselle perheelle hän hankki elannon maalarina. Fomin toimi tunnollisesti 1990-luvun alusta Hämeenlinnan osastomme taloudenhoitajana ja sihteerinä yli 20 vuoden ajan. Hän luovutti tehtävänsä 92-vuotiaana nuoremman polvelle.

Aina viime vuosiin asti Eugen Fomin otti aktiivisesti ja säännöllisesti osaa kaikkiin veteraanitapahtumiin. Muina harrastuksina hän itse mainitsi lukemisen ja kuntoilun. Kuntoaan hän hoiti erilaisissa jumpparyhmissä. Hämeenlinnan mieskuoron seniorit oli mukana siunaustilaisuudessa 18.7.2010 laulaen muun muassa Veteraanin iltahuudon.

PEKKA SALMELA

puheenjohtaja, Hämeenlinnan Rintamaveteraanit ry

Rintamaveteraaniliiton kunniajäsen Eugen Fomin sai kutsun viimeiseen iltahuutoon 25.6.2020. Hän oli syntynyt Muolaassa Karjalan kannaksella 11.9.1923. Kotikonnut jäivät taakse Talvisodan seurauksena.

Fomin astui palvelukseen tammikuussa 1942. Lokakuussa 1942 hän sijoittui Jalkaväkirykmentti 9:n kolmanteen pataljoonaan, jääkärijoukkueeseen. Rykmentti oli asemadon aikana asemassa Ostan lohkolla, Äänisen eteläpuolella, Ylä-Syvärin alueella.

Eugen Fomin kertoi joskus rintamamuis-toja JR 9:n ajoilta. Hän muisteli esimerkiksi olleensa asemassa samassa juoksuhaudassa silloisen kapteenin ja myöhemmän Mannerheim-ristin ritarin ja Puolustusvoimain komentajan, jalkaväenkenraali Yrjö Keinosen kanssa. Kenraali oli 1970-luvulla liittomme

Viimeiseen iltahuutoon

Airi Pennanen
Lahti
1917 – 2020

Birger Fält
Jyväskylä
1925 – 2020

Heikki Lirberg
Fagersta, Ruotsi
1919 – 2020

Heimo Peltola
Isojoki
1922 – 2020

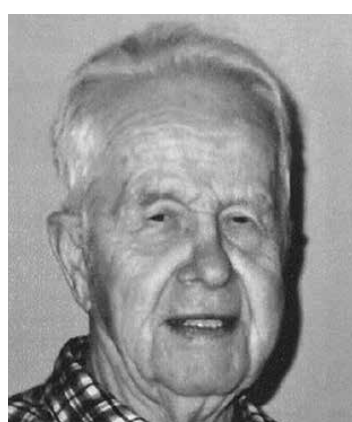
Hilja Merivirta
Mäntsälä
1925 – 2020

Jaakko Salonoja
Salo
1923 – 2020

Karl Nyberg
Oravais
1920 – 2020

Olavi Seppälä
Menahaga, Yhdysvallat
1924 – 2020

Paavo Saviaro
Joensuu
1925 - 2020

FRÅN VERKSAMHETSLEDAREN

Folket har historia

Definieringen av ett folk och en nation kan lätt leda till svåra historiska, till och med rasistiska åsiktsmotsättningar. Presidentens informationschef **Jouni Mölsä** öppnade för en tid sedan ett möte med att definiera folkets berättelser.

Folket har historia.

Genom mellanstatlig informationskrigföring bakom kulisserna påverkas folkets åsikter djupt, och sålunda rubbas folkets egna berättelser. I detta krig sägs finländarna utgöra ett svårt objekt på grund av svårbegripligt språk och läskunnighet; hur vi förstår det lästa. Allt babbel går ändå inte hem hos kunniga och tänkande medborgare.

Den kanske viktigaste, eller åtminstone en av de viktigaste hörnstenarna i vårt folks traditioner är krigsgenerationens värderingar och bedrifter - från 1930-talet genom krigen och uppbyggandet av vårt land. Detta erkänns allmänt. Exempelvis jämfördes undantagsförhållandena under vårens coronapandemin med krigsgenerationens upplevelser. Vi lugnade ner varandra med konstaterandet att vi klarar av detta då vi klarade oss då.

Ett folk som tror på sina egna traditioner är svårt att förtrycka. Traditionerna måste dock upprätthållas, och i detta arbete spelar veteranförbundens traditionsarbete, tillsam-

mans med Traditionsförbundet Eklovets nationella organisationen, en central roll. Folkets berättelser har lika många ursprungskällor som det genom tiderna funnits människor. De enskilda berättelserna utgör genom familjen, släkten och olika samfund en del av den nationella helheten. Tradition föds inte genom ordgivning, utan traditionernas ursprung och viktigaste beståndsdel är den personliga upplevelsen och känslan av samhörighet.

De krigstida generationernas arv har redan från mellankrigstiden förvaltats och upprätthållits exempelvis i litteraturen, filmen, teatern, musiken samt i veteranernas egna samlingar. Traditionsbärarna finns nära kärnan, och utan detta arbete förbleknar minnena och botten går ur våra berättelser.

Professor **Laura Kolbe** underströk med en insändare i Helsingin Sanomat den 2.8.2020 våra krigshistoriska berättelsers betydelse. Hon oroades för resursbristen och för risken att helheten blir spridd och småskalig.

Veteranförbundet har nu den viktiga tusendollarchansen att svara mot denna oro då veteranfältet är på väg in i traditionstiden. I det dagliga traditionsarbetet tänker vi sällan på hur nära betydelsefulla nationella angelägenheter traditionsbevararna egentligen befinner sig. Genom att ge våra traditioner innehåll bygger vi upp det bästa försvaret mot informationsförtryck.

Det centrum för krig och fred som byggs upp i S:t Michel fyller en nationell lucka för tryggheten av folkets berättelser. Till centret fogas

de regionala traditionsföreningarnas ansvar för regionala och lokala kartläggningar av krigstida generationers traditioner, enskilda minnesmärken, museer och slagfält. Detta bildar en helhet genom vilken folkets berättelser kan upprätthållas och utvecklas. Vi får aldrig bli liggande i löpgraven, men från dess bas kan vi utveckla och bygga vidare på folkets berättelser.

SAKARI MARTIMO
Verksamhetsledare för
Krigsveteranförbundet

SVENSK ÖVERSÄTTNING
BERTEL WIDJESKOG

H.Liljeroos Oy Tampere	Korja-Kumi Oy Tampere	Kilsa Tools Oy Toijala
NPE Kulconsult Oy Tampere	HUISKULA OY	Paketo Recycling Oy Tuusula
www.alco.fi	Pointcool Oy Tuusula	Kuljetus Kervinen Oy Tuusula
Kuljetus T.Lemström Tuusula	Jarmo Lindström Oy Urjala	J-Trading Oy Ab Vantaa
Geotrim Oy Vantaa	Circulation Oy Vantaa	Arokivi Oy Varkaus
JT-Export Oy Ltd Varkaus	PT-Palontorjuntapalvelu Oy Varkaus	Sorakuljetus Timo Torssonen Vieremä
Kalevi Seppälä Virrat	Jita Oy Virrat, www.jita.fi	JJ-Konehuolto Oy Ylistaro
Juvatec Oy Ylitornio	E.T.Listat Oy Ylivieska	AV-Palvelut Tykkimies Oy Ylöjärvi
Leguan Lifts Oy Ylöjärvi	Tilipalvelu Marja-Leena Äänekoski	Sähkö Niskanen Oy Äänekoski

LEDARE

Mot traditionstiden med nya stadgar

Finlands Krigsveteranförbunds förbundsmöte ordnas måndagen den 21.9.2020. Enligt stadgarna bör förbundsmötet hållas inom juli månad, men för att förhindra spridning av coronapandemin tillåter landets regering att föreningarna frångår stadgarna på denna punkt.

Veteranorganisationernas intressebevakning under senaste år var troligen den mest framgångsrika i historien.

Avgiftsfria tjänster till hemmet från och med senaste november, samt förhöjningen av frontmannatillägg till 125 euro i april förutsatte målmedveten intressebevakning.

Ett uppriktigt tack till alla föreningar, distrikt, förbundets ledning samt stödmedlemmarna för denna insats!

Vår viktiga uppgift nu är att se till att kommunerna kartlägger de behov makor och änkor har enligt äldreomsorgslagen.

Intressebevakningens tyngdpunkt överförs till stödande av makor och änkor. Under våren överlämnade vi veteranorganisationernas gemensamma förslag till social- och hälsovårdsministeriet. Enligt detta förslag skulle makor och änkor erhålla kostnadsfri rehabilitering. Vi verkar nu för att uppnå detta mål.

Ännu finns bland oss drygt 7000 veteraner. Medelåldern är 95 år. Vid sidan om det egentliga stödarbetet har veteranorganisationerna inlett arbetet för att slå vakt om veteranernas insatser och värderingar. Längst ifråga om grundandet av regionala traditionsföreningar har

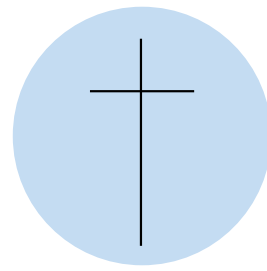
man kommit i Tavastland, Sydösterbotten och Norra Karelen. Arbetet görs gemensamt med andra regionala veteran- och landsförsvarsorganisationer. Traditionsarbetet är en viktig uppgift även för våra drygt 25 000 stödmedlemmar.

Formerna för veteranförbundets traditionsarbete bestäms på det förbundsmöte som hålls enligt de nya stadgarna. Jag är glad och tacksam för att så många föreningar och distrikt har anmält deltagare till mötet! Många för förbundets framtid viktiga frågor finns på agendan.

Tackar redan i detta skede Helsingforsnejdens Krigsveterandistrikt ledning och alla som medverkar i förberedelserna för mötet. Arbetet har det funnits flerfaldigt mer än tidigare genom att mötet måste framflyttas.

ERKKI HEIKKINEN
Ordförande
SVENSK ÖVERSÄTTNING
BERTEL WIDJESKOG

Ingen frälsning genom lagen

Vårens och sommarens koronaepidemi har ställt oss medborgare i Finland inför många nya frågor. Ska vi lyda överheten i allt? Regeringen ger förbud och rekommendationer. Ska medborgaren lyda allt? Frågan gäller vårt sätt att leva och vår vardag.

Jag söker svar i Bibeln. Svaret jag hittar är endast delsvar och sökandet fortsätter.

Gud har gett människorna lagar och budord: dels de tio budorden, dels vissa andra etiska regler som finns i Gamla Testamentet och dessutom det dubbla kärleksbudet. Tillsammans kallas dessa för "Guds lag".

Gamla Testamentet visar hur människorna misslyckas med att hålla sin del av förbundet. Ideligen bryter de mot Guds lag. Gud sänder då profeter som talar om att en frälsare, Messias, skall komma med förlåtelse och försoning. Denne frälsare är Guds son, Jesus från Nasaret. Den avgörande skillnaden är att rättfärdighet och frälsning inte längre fås genom att hålla buden, utan genom tro på Jesus Kristus.

Lagens uppgift är att bevara samhällets yttre ordning mot människors onda drifter. Det är i princip samma funktion som världsliga lagar har. Lagen visar människorna att de inte klarar av leva rättfärdigt. Därför finns det ingen frälsning genom lagen. Religiösa prestationer och goda gärningar ger ingen räddning. När människan insett sin hopplösa situation kan hon ta emot evangeliet om Jesus Kristus.

Lagen hjälper dem som tror. Eftersom de är försonade med Gud och inte längre behöver rädas något straff för sina synder, kan de lyda Guds lag. Att lyda Guds lag gör människan av kärlek till Honom. Det sker varken av rädsla eller tvång. Det goda som de gör kallas då för Andens frukter.

Romarbrevet 13:1-7 säger: "Varje människa ska underordna sig den överhet hon har över sig. Det finns ingen överhet som inte är av Gud, och den som finns är tillsatt av honom. Den som motsätter sig överheten går därför emot Guds ordning, och de som gör så drar domen över sig själva. De styrande är ju inget hot mot dem som gör det goda, utan mot dem som gör det onda. Vill du slippa vara rädd för överheten? Gör då det goda, så får du beröm av den. Överheten är en Guds tjänare till ditt bästa. Men gör du det onda ska du vara rädd, för överheten bär inte svärdet utan orsak. Den är en Guds tjänare, en hämnare som straffar den som gör det onda. Därför måste man underordna sig, inte bara för straffets skull utan även för samvetets. Det är också därför ni betalar skatt, för de styrande är Guds tjänare och ständigt verksamma för just den uppgiften. Ge alla vad ni är skyldiga dem: skatt åt den som ska ha skatt, tull åt den som ska ha tull, respekt åt den som ska ha respekt och heder åt den som ska ha heder."

Det här bibelordet gör det helt klart att vi ska lyda regeringen Gud placerar över oss. Gud skapade regeringen för att skapa ordning, straffa det onda och främja rättvisa.

Vi ska lyda regeringen i allt. Betala skatt, lyda regler och lagar, och visa respekt. Om vi inte gör det, visar vi i slutändan respektlöshet mot Gud, då Han är den som placerade den regeringen över oss. Med vårt demokratiska samhällsskick, har vi all rätt att ifrågasätta och diskutera. Kanske överheten nästa gång lyssnar och ändrar och preciserar gjorda beslut.

När aposteln Paulus skrev till romarna, löd han under kejsar Nero i Rom, kanske den mest onda av alla de romerska härskarna. Paulus erkände fortfarande den romerska maktens styre över honom. Inte kan vi finländarna göra något mindre. Vi står under en överhet av president, riksdag och regering, som valts genom allmänna och fria val.

Så länge som landets lagar inte motsätter Guds lag, är vi skyldiga att lyda lagen i landet. Så snart lagen motsäger Guds befallning, skall vi reagera.

Vi lever i en ovanlig tid. Pandemin sprider sig i vår värld. I denna situation har vi kristna en viktig uppgift att uthålligt be för överheten. Vi ber om vishet för dem som har makt och ansvar så att vårt folk kan leva i trygghet och fred.

TOR-ERIK STORE
Prost, Vasa

ORD

ELÄIMET SODASSA

Hevosia, koiria, karhuja ja kettuja - Suomen rintamalla nähtiin sotavuosinamme myös kymmeniätuhansia nelijalkaisia itsenäisyyden puolustajia. Osa niistä oli virallisissa, osa epävirallisissa tehtävissä, mutta niidenkin muisto elää yhä.

Sotanorsuista suomenhevoseen, poroista pingviinikenraaleihin

Sodan monet eläimet

Eläimet ovat näytelleet ihmisten sotaponnistuksissa kautta historian suurta roolia, joka on vaihdellut elintärkeästä eriskummalliseen.

Kuljetus-, raivaus-, vartiointi- ja viestitehtävät ovat näistä tunnetuimpia, mutta huoltotalouden pakko-ottojen kautta niistä tehty ravinto ja varusteet auttoivat kirjaimellisesti pitämään sotilaat hengissä. Lemmikkeinä ja maskotteina eläimillä oli merkittävä rooli myös joukkojen mielialan ylläpitämisessä.

Sotanorsuista hevosiin

Jo 1100-luvulta eaa Intiasta peräisin olevat tiedot kertovat sotakäyttöön koulutetuista norsuista. Ne kantoivat aikanaan myös Karthagon armeijan sotapäällikkönsä **Hannibalin** johdolla Alppien yli Italiaan sekä sieltä Roomaan ja yhteen sotahistorian hurjapäisimmistä voitoista.

Sotanorsujen tehokkuus sotilaskäytössä perustui ennen kaikkea niiden valtavaan kokoon ja sen aiheuttamaan tuhoon ja pelkoon. Ihmisen tahtoon näitä omapäisiä jättiläisiä ei kuitenkaan onnistuttu taivuttamaan, ja niinpä sodankäynnin historiassa merkittävimpään asemaan nousi kesytettävissä ja koulutettavissa oleva ja monipuolisemmilla ominaisuuksilla varustettu hevonen.

Suomen vuosien 1939-1945 sodissa palveli miestemme ja naimiemme rinnalla kymmeniätuhansia suomenhevosia, jotka kuljettivat muonan lisäksi etulinjaan niin ammuksia, kenttäpostia kuin korsu-

Suomenhevoseen merkitys 1939 – 1945 sodissamme oli suuri.

jen rakennustarvikkeitakin, ollen myös tärkeässä roolissa haavoittuneiden ja kaatuneiden kuljetuksissa. Hevoseen rooli korostui etenkin korpisodassa tiettyjen taistelualueiden takana, jonne esimerkiksi autoilla ei ollut mitään asiaa.

Armeijalla itsellään oli ennen sotia joitain tuhansia hevosia, mutta 1939 alkaneiden hevosottojen myötä niiden määrä nousi moninkertai-

seksi. Sankarikuoleman niistä kohtasi sotavuosien aikana yli 26 000.

Hevoseen lisäksi sodan pohjoisemmillä rintamilla hyödynnettiin myös poroja, joiden edut hevosiin nähden olivat niiden maastoon sulautumisessa, kylmään sopeutumisessa sekä kustannustehokkuudessa: luonnosta ravintonsa ammentavina ei niille tarvinnut erikseen varata rehuja.

Talvisodassa intouduttiin kokeilemaan porojen käyttöä etelämmässäkin ja Kotkaan toimitettiin siellä vartiopalveluksessa olleen Erillisen Pataljoona 21:n vahvistukseksi tammikuussa 1940 yhdeksän sarvipään täydennysjoukko avustamaan kenttävartioiden välisissä kuljetuksissa. Alkuun oli hevosmiesten esimiehenä toimineen simolaissotilaan idealle kuulemma

naureskeltu - eikä niin vähääkään! - mutta hommansa ne hoitivat.

Karhu sotilaana ja muita erikoisuuksia

Atena-kustannuksen 2018 ilmestynyt *Karhu sotilaana* kartoittaa enemmänkin toisen maailmansodan kuriositeetteja, näiden joukossa myös rintamalla nähtyjä eläimiä,

Wojtek-karhu ikuistettiin myös kompaniansa tunnukseen.

kuten **Wojtek**-karhun tarinaa.

Puolan 22. tykistön huoltokomppanian Lähi-idän komennuksellaan lemmikikseen adoptoi ma karhunpentu kasvoi lopulta yli 180-metriseksi ja reippaasti yli satakiloiseksi. Kun komppania vuonna 1943 komennettiin Italiaan, lähti sinne myös muuan sotamies Wojtek. Puolan armeijan eläin kiellon kiertämiseksi maskotti oli värvätty sotilaaksi, jotta miehet saivat sen mukaansa. Sen nimi tarkoitti iloista sotilasta ja oluelle ja tupakansyönnille perso karhu tekikin osansa maansa puolesta: kuljettaen ammuksia etulinjaan ja tullen ikuistetuksi myös komppanian tunnukseen.

Wojtek ei suinkaan ole ainoa sotilasarvon saanut nelijalkainen sotasankari. Edinburghin eläintarhassa leppoista elämää viettää nimittäin **Nils Olav III**, prikaatinkenraaliksi vuonna 2016 ylennetty norjalaispingviini. Vuonna 1972 maansa kuninkaallisen kaartin maskotiksi adoptoidusta Nils Olavista tuli 2008 kaiken lisäksi maailman ensimmäinen ritarin arvonimen saanut lintu.

Iso-Britannian armeijan - tarkemmin sanottuna sen kuninkaallisen walesilaisrykmentin - riveissä puolestaan palkkaa nostaa vuohi nimeltään **William "Billy" Windsor**. Vaikka sillä on asemansa puolesta oikeus saada niin päivittäinen tupakka-annos (kaksi, jotka se syö) kuin tervehdys alempiarvoisilta sotilailta, ei se ole vapaa asemansa tuomista velvollisuuksistaan: I pataljoonan rumpaliin kohdistuneen välikohtauksen seurauksena alennettiin Billyn sotilasarvo 2006 korpraalista kiväärimieheksi.

Eikä eläinkunnan sotilaallisista ansioista voi puhua mainitsematta Yhdysvalloissa 1950 kaikkine asiainkuuluvine juhlallisuuksineen vietettyjä sotilashautajaisia **King Neptune**-nimiselle sialle. Laivaston kuninkaaksi nimittämä saporohäntää käytettiin kotimaassaan toisen maailmansodan aikaan soitaobligaatioiden myynnissä, mikä se hoitikin varsin mallikkaasti, keräten maansa laivaston sotaponnisteluihin kaikkiaan 19 miljoonaa dollaria.

Yrittänyttä ei laiteta

Sotakoirilla on Yhdysvalloissa pitkät perinteet ja siellä niillä on niin ikään perinteisesti myös sotilasarvot. Pääasiassa ne ovat aliupseereita, mutta niiden sotilasarvo on aina ohjaajaansa korkeampi. Yhden tiedetään tulleen nimitetyksi sotilasmestarikin!

Käytännöllä varmistetaan, että koiria kohdellaan hyvin eikä ihme: niiden hankintaan ja koulutukseen investoidaan huomattavia rahasummia. Yhdysvaltalaisen uutistoimisto Bloombergin mukaan hintaa voi tulla jopa pienen ohjuskennon verran.

Aina eivät yritykset eläinten hyödyntämisestä sotaponnisteluihin ole kuitenkaan kantaneet hedelmää. Puna-armeija esimerkiksi yritti 1930-luvulta lähtien kouluttaa koirista eläviä telamiinoja. Samaa yritettiin hetken aikaa myös Japanin ja Yhdysvaltojen armeijoissa. Ensimmäisessä maailmansodassa britit yrittivät kouluttaa lokkeja havaitsemaan yhtä tuohon aikaan vaarallisimmista aseis-

ta: sukellusveneitä. Tämä epäonnistui, samoin kuin viime hetken yritys kouluttaa linnut estämään vihollissukellusveneiden toiminta sokaisemalla niiden periskooppi ulosteellaan.

Ruotsalaisten kerrotaan yrittäneen toisen maailmansodan aikaisessa salaisessa ohjelmassaan kouluttaa sukellusveneiden ja miinojen etsintään hylkeitä, yhtä huonolla menestyksellä. Yhdysvaltojen laivaston ohjelmassa tutkitaan kuitenkin tälläkin hetkellä pullokkadelfinien sekä merileijonien kaikuutaimen kaltaisia ominaisuuksia mm. merimiinojen etsinnässä.

Muonituksen merkitys

Suomen 1939-1945 sodissa nähtyjen eläinten pääpaino on vähemmän eksoottisissa sotakoirissa (joista löytyy juttua tässä lehdessä toisaalla) sekä suomenhevosisa. Näiden lisäksi oli kuitenkin vielä yksi eläinryhmä, joka kirjaimellisesti piti miehet hengissä.

Hevosten lisäksi armeijan pakko-ottojen piiriin kuului vuodesta 1941 myös teuraskarja, jolla paikatettiin puutteita armeijan muonavarastoissa: syksyllä 1941 armeijalle oli saatu hankittua vain kymmenen prosenttia tilatusta naudanlihasta. Vaikka päivittäisen muona-annoksen lihamäärä jäi tavanomaisella sotaväellä suurimmaksi osaksi sotaan vain sataan grammaan, oli tarve suuri, sillä jatkosodan alkaessa oli armeijalla muonitettavanaan 600 000 suuta. Niinpä pelkästään kuuden pakkoo-ottokierroksen kokonaismäärä oli liki 2400 tonnia, kertoo rintamamiesten muonitusta väitöskirjassaan tutkinut **Anne-li Pranttila**.

Myös porot kuuluivat pakko-ottojen piiriin – niistä saatiin lihan lisäksi muitakin miehien tarvitsemia tuotteita, kuten kymmeniätuhansia taljoista valmistettuja makuu- ja lämmityskalusteita sekä nahkoja Pohjois-Suomessa toimivien joukkojen säpikkäisiin. Pataan päätyivät muuten lopulta myös ne ErP 21:n yhdeksän poroa, pataljoonan miesten tullessa hälytetyksi vahvistukseksi Viipurin lohkon puolustustaisteluihin helmikuussa 1940.

Rintamalla miehet täydensivät muonavarastojaan myös kalastuksella ja metsästyksellä. Tuhansien hirvien, peurojen ja porojen lisäksi rintamalla tiedetään kaatuneen myös karhuja... sekä ainakin yhden joutsenen.

”Toinen niistä jäi eloon ja päästi niin sydäntäsärkevän laulun, että jos olisin sen etukäteen tiennyt, niin olisin jättänyt sen ensimmäisenkin ampumatta”, kyseinen

Juuri ritariksi lyöty Nils Olav tarkastamassa joukkoja. (kuva: Mark Owens)

alikersantti surkutteli myöhemmin tapausta.

Asemasota mahdollisti ruoantuotannon myös oman karjankasvatuksen kautta ja pelkästään 1943 sianlihantuotanto oli yli 100 000 tonnia, Pranttilan väitöskirja paljastaa.

Uskollinen suomenhevonen teki osansa tässäkin: myös kaatuneiden ja pahasti haavoittuneiden hevosten liha hyödynnettiin joko sellaisenaan tai makkaroihin.

Ei-toivotut eläimet

Lukumäärällisesti eniten rintamalla nähdyt eläimet olivat kuitenkin tuholaisia, jotka monen veteraanin mukaan olivatkin yksi sodan pahimmista kokemuksista: rotat, luteet, kirput ja täit. Toisin kuin muista joukkojen omaksumista lemmikeistä, ei näistä saanut kotirintamalle kertoa.

97-vuotias ilmajokelaisveteraani muistaa nuo tukalat olosuhteet yhä.

”Ongelma oli ja pysyi, sillä luteet ja täit siirtyivät varusteiden ja vaatteiden mukana uuteen asuntoon ja levisivät nopeasti. Kerran korsuun saapui kaksi miestä, joita me kutuimme kaasukomppaniaksi, sillä he olivat tulleet hävittämään tuholaiset. Heillä oli sanko mukanaan, jossa oli rikkihappoa. Sangon he asettivat keskelle korsua ja tiputtivat siihen jotakin ainetta, aivan kananmunan kuoren näköistä.”

Miehet komennettiin korsuista pois, jonka jälkeen alkoi tapahtua. Sangosta alkoi kohota ”kaasua”, joka tunkeutui korsun joka kolkkaan, tappaen ja myrkyttäen kaiken elollisen. Luteet, täit ja torakat kohtasivat loppunsa.

”Surkeinta tässä kuitenkin oli se, että kaasu tunkeutui myös rottien kaivamiin käytäviin. Rotat kuolivat sinne, ja eihän niiden raatoja saatu millään niistä käytävistä pois ja niistä levisi paha haju korsuumme.”

Luteita, kirppuja, täitä...

Myös kirppusotaa käytiin itse vihollisiakin vaarallisemmin aseina: niitä kun pyrittiin veteraanien mukaan karkottamaan valelemalla korsujen kalustusta paloöljyllä. Luteet levisivät miesten keskuuteen mm. asumusten rakennusaineiksi tuodun puutavaran välityksellä ja vaikka olivatkin korsuissa inhottavaa seuraa, ei niistä täiden lailla ollut vaaraa.

Vaatehäiden levittämä pilkkukuumme oli Suomesta käytännössä hävitetty 1910-luvulla, mutta etenkin ahtaissa ja epähygieenisissä oloissa sitä esiintyy paljon ja historian saatossa tauti on kylvänyt tuhoaan useammassakin sotajoukossa. Eriytyisen pahaksi täiöngelma äityi talvella 1941-1942 asemasotavaiheen alkaessa, ja paikoin täit olivat riasana jopa puolella miehistä – leviten heidän kauttaan myös kotirintamalle. Pilkkukuumme-epidemia kuitenkään vältyttiin ja vahvistetut tapaukset rajoittuivat lähinnä sotavankileireihin.

Ratkaisu ongelmaan oli saunahullulla kansalla jo valmiina ja rintamalle levisi sadoittain liikuteltavia täisaunoja ja -kaappeja, joiden kuumuudessa desinfioitiin niin miehet kuin heidän varusteensa. Omat täisaunansa oli myös hevosilla.

Ongelma oli kiusallinen, mutta vielä kiusallisemmaksi asia nousi viime vuosina. Itärajan takana toimivat erilaiset totuuskomissiot ja tutkijaryhmät kun ovat väittäneet omaavansa todisteita siitä, että ”suomalaiset olisivat käyttäneet Itä-Karjalan jatkosodan aikaisilla vankileireillään siviileihin kaasukammioita”. Kuussa ja todistajalausunnoissa, joihin väitteet perustuvat, ei nimittäin ole kyse mistään täisaunaa dramaattisemmasta.

ARIELA SÄKKINEN
KUVAT: SA-KUVA

Hevosmiehenäkin Jatkosodassa toiminut Soini Sainio:

”Kuolleita hevosia ei syöty – ne olivat kuin aseveljiä!”

Hevoset olivat välttämättömänä apuna, kun JR 56 aloitti vetäytymisen Maaselän kannakselta kohti Suomea 24. kesäkuuta 1944. Koivunoksia ei pantu kuormiin juhannuksen kunniaksi, vaan naamioimistarkoituksessa.

Ruskolaisveteraani selviytyi sodasta vammoitta ja toivoo, että Suomen puolustamiseen panostetaan jatkossakin.

Näin Talvisodan syyttymisen ja päätymisen merkkipäivinä on noita kohtalokkaita päiviä sekä niihin johtaneita tapahtumia muisteltu ja analysoitu ahkerasti. **Soini Sainio**, 96-vuotias ruskolaisveteraani oli sodan syytyessä täyttänyt juuri kuusitoista vuotta. Sitä edeltävänä päivänä, itse asiassa.

”Kyllä sodan alkaminen oli kai-

kille varmaankin yllätys”, hän arvelee.

”Minä osallistuin siihen kotijoukkoina maanteitä tarkkaillen; että näkyykö vihollisen desantteja. Ei onneksi näkynyt!”

Kotirintamalla oli hänen mukaansa merkittävä rooli sotarintaman avustamisessa niin mielialan ylläpitämisessä kuin varustelun

puutteita paikkaamisessa.

”Sieltä avustettiin rintamasotilaita erilaisin vaatepaketein ja leivottiin jotain hyvää sotilaille lähettäväksi.”

Veljeä ei jätetty

Jatkosodan syytyessä kesäkuussa 1941 arveltiin sodan laajalti olevan ohi muutamassa kuukaudessa. Toisin kuitenkin kävi. Kun sootaa oltiin käyty liki kaksi vuotta, kutsun sai tuolloin Hyrylässä varusmiespalvelustaan suorittamassa ollut 19-vuotias Sainiokin. Viisilap-

sisen perheen vanhin oli ainoa, joka perheestä joutui rintamalle.

”Juhannuksena 1943 ilmoittauduin Jatkosotaan. Yksikköni oli JR 56 ja sen 13. komppania Maaselän lohkolle. Itse en sodan aikana edes haavoittunut, mutta kolme samasta kylästä kotoisin olevaa hyvää kaveriani kaatui. Se onkin sodassa tietienkin pahinta, että koskaan ei tiedä, onko tämä päivä elossa olon viimeinen päivä.”

Siihen, miten sellaisissa olosuhteissa selviää vuosienkin ajan, ei hän osaa vastata vielääkään.

”Ehkä avain selviytymiseen päi-

ELÄIMET SODASSA

Sainio on aina tykännyt puuhailta hevosten kanssa.

västä toiseen on hyvät aseveljet, huumori sekä selkeä tieto siitä, missä jamassa joukko-osastomme oli taistelutukella. Silloin ei osannut pelätä.”

Kiperiltä paikoilta ei tosin säästynyt hänkään.

”Yksi jännittävä hetki oli se, kun vihollinen pääsi kesällä 1944 yllättämään Hyrsylänmutkassa. Hypäsin suojaan maantien ojaan, josta pääsin peräytymään.”

”Veljeä ei jätetä” oli hänen mukaansa periaate, joka myös näkyi suomalaissotilaiden toimissa.

”Parhaiten ehkä siinä, että kaatuneet pyrittiin saamaan pois taistelutukelta ja saattamaan kotiseurakunnan multiin. Itsekin osallistuin kotilomilla ollessa sankarihautajaisiin, jossa kolmen miehen ryhmänä ammuimme kunnialaukaukset kirkkomaan aidan ulkopuolelta.”

Kranaatinheittimestä hevoshommiin

Sainio määrättiin rykmentissä kranaatinheitinmieheksi.

”Jatkosodan syttyessä olin 18 ja kotiaskareissa auttamisen lisäksi myös naapuria autettiin. Ollessani renkinä maatalossa, kuului tehtäviin myös hevosten hoito.”

Tämän kokemuksen ansiosta hän avusti sodassa toisinaan myös hevostamiehenä.

”Hoidimme muonakuljetuksia etulinjaan. Kaikki sujui hyvin, ja muistaakseni kaikki meidän rykmentin hevoset säilyivät elävinä. En muista nähneeni, että olisivat taistelutehtävissä edes haavoittuneet”, eläinrakas veteraani kertoo.

”Sodassa näki kyllä niin vihollisen kuin omiakin kuolleita hevosia. Me emme kuitenkaan koskaan syöneet niitä – ne olivat kuin aseveljiä! Suomenhevon oli merkittävä apu sodassa. Hevoset olivat minulle rakkaita – sodan jälkeen minulla oli yhdeksän vuoden ajan oma hevonkin, Sirkka nimeltään.”

Itsenäisyys säilyi

Syksyn 1944 tullen oli Sainion rykmentti Loimolanjärven koillispuolella, jossa se oli 7. Divisioonalle alistettuna käynyt 10. heinäkuuta alkaen käynyt kiivaita taisteluja Loimolan puolustamiseksi. Päämajaan oli 16. elokuuta tiedotettu, että taistelumaastossa oli laskettu olevan 160 kaatuneen vihollisen ruumiit. Rykmentin komentaja oli haavoittunut jo heinäkuussa.

Tieto aselevosta tuli 4. syyskuuta.

”Varsinainen tieto tuli aamukahdeksalta, mutta vihollinen ampui yhä kuin viimeistä päivää. Tuliaseaman vaihdon myötä pääsimme seuraavana päivänä saunaan ja saimme puhtaat vaatteet. Pudotin tuolla reissulla lompakkoni, jossa oli rahaa 250 markkaa. Se oli minun suurin tappioni sota-aikana”, hän hymähtää.

”Rauhan ehdot olivat raskaat, mutta ei sitä ehtinyt niin paljon ajatella – tuntui vain hyvältä, että sota päättyi.”

Kaksi, vain muutaman vuoden sisään koettua sotaa samaa vihollista vastaan jätti kuitenkin jälkeensä pienen epäilyksen.

”Suomi säilyi itsenäisenä periksimme antamattomuudellaan. Meillä ymmärrettiin se, että tämän vihollisen sanaan ei voi luottaa. Kyllä se sodan jälkeen vähän epäilytti, että pitääkö rauha”, hän muistelee.

”Ei sota sinänsä jättänyt katkeruutta ja nuorena sitä tunsin uuden elämän olevan edessä: nuoruudenrakastettu odotti sotilasta kotiin. Kihloihin mentiin heti, kun oli mahdollista ja sitten naimisiin.”

Yhteys aseveljiin säilyi

Helppoja eivät olleet maan ensimmäiset askeleet sodan jälkeiseen aikaankaan, Sainio muistuttaa.

”Suomi oli sodan jälkeen köyhä, mutta yritteliäisyyttä oli monella tavalla. Itse pääsin yhteen taloon

JR 56:n miehiä aselevon tultua 4.9.1944 Loimolanjärven koillispuolella.

rengiksi peltoja kyntämään. Sen jälkeen tein erilaisia rakennushommia. Sodan jälkeen näin painajaisia, joissa aina kuului valituksen ääniä, mutta jostain syystä ne jäivät, kun muutimme Taivassalosta nykyiseen kotipaikkaamme Vahdolle.”

Yhteys aseveljiin säilyi sodan jälkeenkin.

”Olen ollut mukana alueemme JR 56-killassa. Paattisen-Vahdon sotaveteraaniiyhdistyksessä olen ollut mukana sen perustamisesta lähtien ja se on ollut mielenkiintoista. Veteraanien rivit ovat tosin siinäkin harvenneet”, hän huokaisee.

”Näin loppumetreillä valtiovaltakin on antanut apua. Se tuntuu hyvältä.”

Puolustukseen panostettava

Sainion sukupolvea on tänään kiittäminen paljon enemmän, kuin aina tulee mieleenkään.

”Historiaa kun kirjoitetaan, niin joillekin sukupolville kasautuu vastuuta enemmän. Kuten tiedetään, on Suomi pystytty rakentamaan maailman parhaaksi valtioksi ja sen perustan luomiseen ovat vaikuttaneet niin veteraanisukupolvi kuin heidän lapsensa. Tulevaisuus ei minua huoleta, kunhan pidetään omasta puolustuksesta huoli”, hän toteaa.

”Suomalainen puolustus on kunnossa, jos vain sille annetaan se rahamäärä, mitä maan puolustamiseen tarvitaan. Suomen paras puolustaja on suomalainen sotilas. Mitään puolustusliittoa ei tarvita.”

Veteraani kaivaa mielestään tunteja ja ylvään sitaatin.

96-vuotias Soini Sainio on ollut paikallisen sotaveteraaniiyhdistyksen toiminnassa mukana alusta lähtien.

”Eikö se ole jo ammoinkin kirjoitettu Suomenlinnan kiviinkin, että ruotsalaisia emme ole, venäläisiä emme halua tulla, olkaamme siis suomalaisia!”

Sainio toivoo, ettei sotavuosien tapahtumia ja perintöä unohdettaisi siinäkin vaiheessa, kun ne kokeineita ei enää keskuudessamme ole.

”Veteraanisukupolven perintö on itsenäinen, vapaa ja luotettava Suomi. Sota on suurimpia tuhoja, mitä ihmiskunta voi kokea. Kunhan nuorempi sukupolvi ymmärtäisi, että rauha on sotaa parempi”, hän pohtii.

”Olen käynyt rajan takana sodan jälkeen: ensimmäisen kerran Leningradissa 1980, myöhemmin aina Murmanskissa asti ja on todettava, että suuri valtio on monella tavalla takapajula Suomeen verrattuna.”

**PERTTI KEIHÄÄN
HAASTATELUSTA
ARIELA SÄKKINEN
KUVAT: SOINI SAINION
KUVA-ALBUMI JA SA-KUVA**

Sainio nuorena sotilaana lomillaan.

Sotakoira Taru valmistautuu lähtemään viemään juuri saamaansa viestiä Martinsaaressa elokuussa 1941.

ELÄIMET SODASSA

Tanska lahjoitti Suomelle sen ensimmäiset sotakoirat

Ihmisen paras ystävä sodassa ja rauhassa

Koiria on toiminut virkatehtävissä arvostettuina apulaisina jo yli vuosisadan ajan, mutta tiesitkö, että jokainen sotakoira sai kunnianosoituksen itseltään Mannerheimiltä?

Ihmisen ja hänen parhaan ystävänsä yhteinen taival on kestänyt jo kymmeniätuhansia vuosia: uusimpien arvioiden mukaan ihminen olisi nimittäin kesyttänyt koiran ensimmäisen kerran mahdollisesti jopa 31 000 eaa.

Sotatilanteissakin ihminen on tur-

vautunut uskollisen kumppaninsa apuun jo antiikin ajoista saakka. Taistelukäytön lisäksi mm. vartiointi-, etsintä- kuin jäljitystehtävissä koirien ainutlaatuisia kykyjä ovat historian saatossa hyödyntäneet niin muinaiset egyptiläiset, kreikkalaiset roomalaiset kuin persialaisetkin.

Myöhemmin niiden tehtävät ovat laajentuneet lääkintä- ja panssarintorjuntatehtäviin sekä miinan- ja pomminraivaukseen.

Vuosisata virkatehtäviä

Koiria oli virkatehtävissä nähty Suomessa jo 1900-luvun alussa: poliisien apuna ne toimivat Helsingissä ainakin vuonna 1909. Rajakoiria tiedetään käytetyn jo 1920-luvulla ja koiria käytettiin jo Itä-Karjalan osien valloittamiseen tähdänneellä Aunuksen retkellä vuonna 1919. Myös joissain suojeluskunnissa toi-

mi erillinen koiraosasto. Virallisesti suomalaisen sotakoiraopetuksen voidaan katsoa alkaneen vuodesta 1923 Tanskan lahjoitettua armeijallemme sen ensimmäiset viralliset sotakoirat: Björnin ja Astan.

Sotakoiraopetus perustettiin Hämeenlinnaan vuotta myöhemmin. Sotakoiraopetuksena sen nimi muutettiin Talvisodan alussa. Jatkosodan aikana 1944 lakkautettu koulu operoi Äänislinnassa.

Talvisodassa ei sotakoiria voitu vielä poikkeuksellisen ankaran talven mukanaan tuomista haasteista sekä koirien vähäisestä määrästä

johtuen täysin hyödyntää, mutta jo tuolloin Suomen sotapommitustieteen tiedetään osallistuneen kymmeniä nelijalkaisia sankareita. Jatkosodassa määrä nousi satoihin: sodan päättyessä miesten rinnalla palvelleiden, tehtävänsä koulutettujen sotakoirien määräksi arvioidaan jopa 850. Tarvetta olisi kuitenkin kuulemma ollut yli kaksinkertaiselle määrälle.

Koiria käytettiin mm. partiointi-, kuljetus- sekä lähettitehtävissä. Nopeutensa ja ketteryytensä ansiosta niitä hyödynnettiin mm. viestinviejinä, mutta koira oli korvaamaton

Sotakoiraa koulutetaan 1943 Hämeenlinnassa. Hampaat kiinni vihollismantteihin.

apu mm. viestimiehille, sillä kokonsa ansiosta se pystyi vetämään yhteyksiä varten tarvittavia puhelinlinjoja maastossa, jossa miehet itse eivät päässeet liikkumaan.

Koirat loistivat myös desanttijahdissa ja muissa etsintätehtävissä, mm. haavoittuneita ja vainajia paikantaen. Kokonsa, nopeutensa ja tarkkaavaisuutensa ohella koiralla kun on vielä yksi aivan omaa luokkaansa oleva ominaisuus: sen yliverinen hajuaisti, jonka arvioidaan olevan noin 1000 kertaa ihmistä herkempi. Sodan aikana ja sen jälkeen tätä on hyödynnetty myös miinojen sekä räjähteiden raivauksessa.

Kaautineita liki sata

Puolustusvoimien sotavuosina käyttämät koirat olivat hyvähermoisuutensa ja stressinsietokykynsä ansiosta lähinnä saksanpaimenkoiria, mikä on yksi käytetyimpiä rotuja yhä tänäänkin. Puolustusvoimilla itsellään olevien koirien riittämättömän määrän vuoksi suurin osa niistäkin saatiin vapaaehtoisina luovutuksina tai pakko-ottojen kautta siviileiltä ja koulutettiin rintaman tarpeisiin. Isäntiensä lailla ne maksoivat hinnan isänmaansa vapaudesta: koiria haavoittui, traumatisoitui, katosi ja kaatui. Tarkka määrä ei ole tiedossa vielääkään, mutta kaatuneiden määräksi arvioidaan vajaa 100.

”Sodan loppuessa muut koirat kotiutettiin, enemmän tai vähemmän häiriintyneinä sodan melkseistä”, kertoo helsinkiläinen **Hannu Luotola**. Hän on Jatkosodassa JR 8:n viestikomppanian sotakoiraupseerina toimineen, pitkän linjan palveluskoira-aktiivin **Pentti Luotolan** poika.

Luotoloilta oli sodassa mukana viisi isän kouluttamaa koiraa.

”Meidän kaikki koirat palasivat kotiin hyväkuntoisina ja terveinä. Ainoastaan yhdelle jäi sotamuistona tapa, että kuullessaan hälytysajoneuvon äänen se nosti kuonon-

sa taivasta kohti ja ulvoi pitkään, kunnes ääni vaimeni. Kummisedän saksanpaimenkoiralle jäi sellaisia sotamuistoja, että kuullessaan sanan ’ryssä’, nosti se niskakarvansa pystyyn ja kun joku vastaantulija kaupungilla molkotti venäjää, paljasti se jo kulmahampaansa.”

Kunniaa korkealta taholta

Nelijalkaisten isänmaanpuolustajien panos ei jäänyt huomaamatta ylipäälliköltäkään: hänen aloitteestaan jokainen sotakoira omistajineen sai taisteluihin osallistumisestaan kunniakirjan.

Sotakoirien roolia on nostettu esiin 2000-luvulla enemmänkin. Monesta suomalaiskodista löytyy taitelija – ja Kennelliiton pitkäaikaisen toiminnanjohtaja - **Pekka Ketosen** veistämä sotakoiraapatsas, joiden pienoismallien myynnillä Suomen Palveluskoiraliitto aikanaan rahoitti luonnollisen kokoisen patsaan, jonka se lahjoitti toukokuussa 2003 Mikkelissä sijaitsevalle Jalkaväkimuseolle. Toukokuussa 2017 sotakoirille paljastettiin muistolaatta Viitasaarella.

Sotakoirat ovat kunnioitettuja kumppaneita ympäri maailman ja esimerkiksi Yhdysvaltain armeijassa niitä palvelee tälläkin hetkellä liki 2000. Niiden korkeasta arvostuksesta kertoo mm. se, että sotilasarvoltaan niiden katsotaan olevan aina ohjaajaansa ylempänä. Tällä pyritään takaamaan koirien hyvä kohtelu, eikä suotta: yhden koiran hankintaan ja koulutukseen käytetty summa voi nousta jopa reiluun neljännesmiljoonaan euroon.

Kovat ovat niiden kohtelemuksetkin: noin vuosikymmenen kestävältä palvelusuralta eläköityessään on yli puolet koirista ehtinyt vammautua. Kenttätehtävien lisäksi koiria käytetään apuna haavoittuneiden veteraanien kuntoutuksessa.

ARIELA SÄKKINEN
KUVAT: SA-ARKISTO

Sotasokeilta siviileille

– opaskoirien historia Suomessa

Monelle näkövammaisille opaskoira on korvaamaton apu, mutta tiesitkö, että niidenkin juuret juontavat Talvisotaan ja marsalkka Mannerheimiin?

Jo vuonna 1940 perustettu Sotainvalidien Veljesliitto on ollut edelläkävijä mm. proteesien ja muiden vammaisten arkea helpottavien apuvälineiden ja käytäntöjen alalla. Monista näistä sodassa vammautuneiden hoitoon kehitetyistä työkaluista on sittemmin päässyt hyötymään myös muu vammaisväestö. Yksi merkittävimmistä ovat juuri opaskoirat.

Sotasokeiden avuksi suunniteltu opaskoira-koulutus aloitettiin Suomessa tuolloin Punaisen Ristin puheenjohtajana toimineen marsalkka Mannerheimin aloitteesta. Pelkästään Talvisodan jäljiltä oli sodassa näkönsä menettäneitä viitisenkymmentä, Lapin sodan päättyessä 1945 oli määriä jo yli 200.

Ensimmäiset viisi opaskoira saatiin lahjoitukseksi Ruotsista, sotasokeille ne päästiin luovuttamaan jo saman vuoden syksyllä. Suomessa opaskoirien kouluttajina olivat Suomen Palve-

luskoiraliiton alaisuudessa toimivat sotakoirien kouluttajat. 1947 opaskoirien koulutus siirtyi Sotainvalidien Veljesliitolle, joka rakennutti koululle omat tilat Espooseen.

Sotasokeiden opaskoira tarpeen vähentyessä ryhdyttiin koulussa 1950-luvun lopulla lisääntyvässä määrin kouluttamaan koiria siviilisokeiden käyttöön, ja 1960-luvun alkupuolelta lähtien enemmistö koiran saaneista oli siviilisokeita. Samalla opaskoira koulutus teki uuden aluevaltauksen ja ryhtyi ensimmäisenä Suomessa kouluttamaan myös huumekoiria tullilaitoksen käyttöön. Ensimmäiset neljä koiraa luovutettiin Tullihallitukselle joulukuussa 1969.

Veljesliitto vastasi opaskoira koulutuksesta vuoteen 1976 asti, jonka jälkeen toiminta siirtyi Opaskoirasäätiölle ja sieltä edelleen Näkövammaisten Keskusliitolle vuonna 1985.

Aluksi opaskoira rankin tehtävään koulutettiin saksanpaimenkoiria, mutta sittemmin soveliaampana alettiin pitää labradorinnoutajaa. Eläkkeelle koirat siirtyvät viimeistään 12 täytettyään. Tällä hetkellä Suomessa toimii n. 230 opaskoira.

Opaskoira koulutuksen osanottajia vuodelta 1952. (Kuva: Sotasokeat ry)

Sotakoiria koulutetaan yhä tänäänkin

Nelijalkaisille sankareille on tarvetta yhä tänäänkin. Suomessa Puolustusvoimain koiratoiminta on keskittynyt Porin Prikaatissa sijaitsevaan Sotakoiraosastoon, missä niitä koulutetaan niin partio-, etsintä-, ja jäljitystehtäviin.

Vuoden Sotakoira Lex koulutuksensa alussa vuonna 2008. (kuva: Merivoimat)

Tällä hetkellä palveluksessa on noin 130 koiraa. Yleisimmin käytetyt rodut ovat saksanpaimenkoira, belgianpaimenkoira malinois sekä labradorinnoutaja. Koulutettavat koirat hankitaan pääasiassa pentuina, osan niistä Puolustusvoimat kasvattaa itseoman kenneltoimintansa kautta.

Sotakoira kasvatus on pitkäjänteistä työtä, joka jatkuu läpi koko koiran elämän. Ensimmäiset tasokokeet koiralla on 2-3 vuoden iässä. Eläkkeelle se jää 10-vuotiaana, eli aktiiviura kestää 6-7 vuotta.

Suomen Kennelliiton joulukuisilla Koiramesuilla jakamien tunnustusten yhteydessä palkitaan vuosittain myös Vuoden Sotakoira. Vuonna 2019 kunnian sai räjähteiden ja aseiden etsintään koulutettu erikoisetsintäkoira Lex Rannikoprikaatista.

LÄHDE: KENNELLIITTO

”Miten se selvisi tykkien jylinästä, kun kotona pelkäsi autojakin?”

Yhden sotahevosen tarina

Suomen armeijan rinnalla palveli rintamalla kymmeniätuhansia suomenhevosia. Yksi niistä oli lappeenrantalaisen Paula Penttilän perheen Hulin-Pilkku.

Vuonna 1927 määrättiin isäni kotikylässä sotakelpoiseksi hevoseksi sekä kesä- ja talvikäyttöön muun

ELÄIMET SODASSA

muassa isoisäni tammat. Seuraavaan luetteloon vuodelta 1931 kirjattiin A-luokan hevoseksi sekä kesä- että talvikäyttöön sopivaksi isoisäni tummanruskea tamma, 1922 syntynyt **Hulin-Pilkku**.

Nimensä se oli saanut siitä, että sen isä oli kantakirjaori Huli sekä siitä, että varsalla oli otsatukan alla pieni pilkku. Hulin-Pilkku oli ehtinyt varsoa isoisälläni kuudesti ennen talvisotaa. Syksyllä 1939 se palkittiin varsoineen Lappeen maatalousnäyttelyssä.

Isoisän kertomaa

Talvisodan alkaessa isoisälläni oli varsat mukaan lukien viisi hevosta, joten Hulin-Pilkulla oli van-

himpana kohtalo lähteä sotaan, ensin Viipuriin ja sieltä Karjalan Kannakselle. Isäni kertoi minulle myöhemmin isänsä tekemästä sotahevossopimuksesta ja hevosen luovuttamisesta sotaan seuraavasti:

”Myöhään illalla syksyllä 1939 tultiin sanomaan, että hevonen on vietävä Säkkijärven Vilajoelle ja mukaan on otettava 50 kiloa heiniä. Meidän tammamme oli kantavana eikä se olisi joutanut mihinkään. Velimies lähti viemään sitä eikä hänellä ollut matkassa markkaakaan. Ensin nämä menivät ohjeen mukaisesti Vilajoelle ja sieltä edelleen Viipurin Rasalahteen. Sitteen piti kiertää vielä Viipuri ympäri ja laittaa hevonen säilöön Viipurin toiselle puolelle?”

Siellä isän velipoika oli tavannut tutun miehen.

”Mies kysyi, että oletko sinä poikaparka saanut ruokaakaan täällä. Tämä kehotti velimiestä menemään syömään saunaan, missä oli lottien ruokavarasto. Velimies oli pyytänyt tutultaan rahaa, että pääsisi pois Viipurista.”

Velimiestä ei kuitenkaan ollut alkanut kuulua kotiin eikä kukaan ollut häntä nähnytkään, joten veljesten isä lähti nuorella hevosella häntä vastaan, sillä hän oli vähän huolissaan Hulin-Pilkun pärjäämisestä. Vaikka viety hevosemme oli jo vanha, niin se saattoi pelästyä, kun autot ajoivat ohi. Tällöin oli pidettävä ohjakset tiukalla. Kotonaakin se pelkäsi pressuja ym.

Penttilän isä sekä Hulin-Pilkku varsoineen kotimaisemissa 1930-luvulla.

Suomalainen hevuskolonna palaamassa Uhtualta kesällä 1942.

”Velimies tuli linja-autolla kotiin ja kysyi äidiltä, että mihin isä meni. Äiti sanoi, että sinua vastaan. Niin velimies otti taksin ja lähti toisen pojan kanssa vuorostaan isänsä vastaan. Tavatessaan he ottivat isältä hevosen, laittoivat tämän tak-silla kotiin ja itse palasivat hevosel-la”, päättyi isän kertomus.

Luopumisen hetki

Keväällä, Talvisodan jälkeen, tuli tieto, että Hulin-Pilkkua saataisiin takaisin, mutta siinä vaiheessa oli perheemme joutunut muiden karjalaisten tavoin lähtemään evakkoon, eikä niukoissa olossa ollut hevoselle paikkaa eikä rehujakaan.

Näin ollen hevonen päätyi so-tahevosten huutokauppaan Hä-meelinnaan, mistä se ostettiin jämsäläiselle maatilalle. Siellä isä-ni vanhempi veli kävi katsomassa varsomisen jälkeen Hulin-Pilkkua.

Jossain Kannaksella se oli isän mukaan ollut. Sitä minä ihmettel-len, että miten se on kestänyt tykki-en jylinää, kun pelkäsi jo ohiajavia autojakin. Se on oletettavasti vaati-nut hevosesta paljon. Jälken-sä sota jätti varmasti hevoseenkin.

Perheeni joutuessa 1944 viimei-selle evakkomatkalleen kohti Meri-karviaa, seurasi heidän mukanaan kaksi Hulin-Pilkkun jälkeläistä. Kak-si oli ennen sotia myyty naapuriky-liin. Hulin-Pilkkun sodan jälkeisiä

vaiheita en ole yrityksistäni huo-limatta saanut selvitettyä, kun ai-kaa oli siinä vaiheessa mennyt jo niin kauan, etteivät uuden kotipai-kan asukkaatkaan enää tieneet. Ei voi siis kuin arvailla, mutta hevo-nen oli rintamalta palatessaan jo 18-vuotias.

Sen jälkeläisten suku sammui vuonna 1975 Hulin-Pilkkun ”lap-senlapsenlapsen” Taru-ruunan jou-duttua teuraaksi. Sen isänpuoleista sukua sen sijaan yhä Suomen ravi-radoilla. Ovat keränneet ihan mer-kittäviä saavutuksiakin!

PAULA PENTTILÄ
Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Etenkin huolto- ja kuljetustehtävissä hevonen oli korvaamaton apu. (kuva: SA-kuva)

Suomenhevonen – sotien väsymätön puurtaja

Hevosen sotapolku sodissamme 1939-1945 pitää sisällään liki kaiken, mitä kaksijalkaistenkin sankareidemme: ne haavoittuivat, kaatuivat, sairastuivat ja kärsivät kylmästä, nälästä, väsymyksestä ja tuholaisista siinä missä miehemmekin.

Puolustusvoimien hevosotot aloitettiin jo 1939, jolloin Suomessa lasketaan olleen 380 000 hevosta. Niistä käytännössä kaikki oli suomenhevosta, joita Suomessa oltiin tuohon mennessä jalostettu kolmisenkymmentä vuotta. Sodan päättyessä virallisten ottojen kautta saatuja hevosia oli liki 72 000. Talvisodan hevostappiot kuolleina, lopetettuina ja kadonneina olivat 7204 hevosta.

Juuri ennen Jatkosotaa Puolustusvoimien käyttöön otettiin oman, tuolloin n. 9500-päisen hevostalouden lisäksi 35 000 hevosta. Myöhemmin sodan jatkuessa hevosia otettiin vielä 15 000 lisää, joskin joissain lähteissä pakko-otettujen hevosten määräksi mainitaan yli 60 000. Sotasaaliina niitä saatiin n. 12 000, joskin niistä suuri osa oli niin huonokuntoisia, että moni jouduttiin lopettamaan. Jatkosodassa tappiot nousivat 14 573 hevoseen ja Lapin sodassakin yli 4600 hevoseen.

Kovaan työhön tottuneiden hevosten saamat tehtävät olivat moninaiset ja niitä oli käytän-

nössä kaikissa aselajeissa. Varsinaisen ratsuväen merkitys oli heikentynyt Jatkosotaan tultaessa, mutta esimerkiksi tykistö liikkui yhä osin hevostoimin. Juuri tykistöhevoset olivatkin hevosen ja ihmisen sodanaikaista kumppanuutta tutkineen Oulun Yliopiston tutkijatohtorin **Riitta-Marja Leinosen** mukaan kaikkein alttiimpia tappioille, koska tykkien edessä 6 – 8 hevosen valjakkona ne olivat helppo maalitau- lu ilmakeskityksille.

Etenkin huolto nojasi vahvasti hevosiin: ne kuljettivat muonan lisäksi etulinjaan niin ammuksia, kenttäpostia kuin korsujen rakennustarvikkeitakin. Ne olivat myös tärkeässä roolissa haavoittuneiden ja kaatuneiden kuljetuksissa. Niiden merkitys korostui etenkin korpisodassa tietömiin taipaleiden takana, jonne esimerkiksi autoilla ei ollut mitään asiaa.

Hevosia menetettiin ja saatiin sotasaaliina. Lisäksi niitä haavoituttiin, kaatui sekä sairastui ja niitä varten oli olemassa mittava huolto-organisaatio varikoineen, kengitysseppineen, kenttähevossairaaloineen ja eläinlääkintähenkilöstöineen. Moneen sotavuodet rintamalla jättivät jäljet niin, että esimerkiksi lentokoneen ääni sai ne villiintymään kotiuttamisen jälkeenkin.

Arki virtaa.

ksoy.fi

100
1920 - 2020
esse elektro-kraft

HARTMAN
1862

**Minkä te taistelitte,
sitä me suojelemme.**

PERUSSUOMALAISET

**LOTTA
SVÄRD
SÄÄTIÖ**

LOTTAMUSEO

KUNTOUTUSTA

VUOKRA-ASUNTOJA

AVUSTUSTOIMINTAA

Elää tätä päivää,
ajan hengessä.

www.lottasaatio.fi

www.lottamuseo.fi

Mapromec Oy Ab Mustasaari	Kalliokaivo Oy Mynämäki	Temen-Rak Oy Mäntsälä
Mäntän Rengaspiste Oy Mänttä	Lohkoasennus Oy Naantali	Laattatyö Wikman Oy Nokia
Minikonevuokraus J.Vänttinen Oy Nokia	Heikki Laiho Oy Noormarkku	Comarcon Oy KIVIMYLLYN KONE Nurmijärvi
Hammarin Sähkö Oy Oulu	Oulun Lämpöputkitus Oy Oulu	LR-Palvelu Oy Oulu
Muntolan Puutarha Ay Paimio	Virtasen Maalitehdas Oy Parainen	Pernajan Rakennus Oy
Pesupalvelu Hans Lanh Oy Piikkiö	POP Pankki Piikkiö ja Kaarina	Oy Johnson Metall Ab Pirkkala
AK-Raudoitus Oy Porvoo	Kettumäki Oy Pudasjärvi	Kuljetusliike Timo Tuominen Pälkäne
Er-Ra Metall Oy Pöytyä puh.0400 - 648 141	Wagner Industrial Solutions Scandinavia Raisio	Masara Oy Nousiainen
RAUMA CATA OY	KIITOS JA KUMARRUS RAUTIESTA SOTIEMME VETERAANEILLE!	HF-Autohuolto Oy Riihimäki
Muoviura Oy Riihimäki, www.muoviura.fi	Lapin Lattiamestarit Oy Rovaniemi	Kuljetus J.Yli-Rokki Rusko
Leon Hallit Salo Pertteli	Poltinhuolto Ahonen Oy Salo	www.venesailytys.fi
www.tunturiauto.fi	Saukrast Oy Soini	KIITOS JA KUMARRUS SOMEROLTA SOTIEMME VETERAANEILLE!
Stainless Team Finland Oy Suonenjoki	Tainan Lähimmäispalvelu Oy Säkylä	KIITOS JA KUMARRUS TAMMISAARESTA SOTIEMME VETERAANEILLE

VETERAANIN TIETOISKU

Puolisot ja lesket edunvalvonnassa entistä tärkeämmässä roolissa

Veteraaniliitoilla riittää vielä työmaata

Viimeisen vuoden aikana on veteraanien edunvalvonnassa saavutettu merkittäviä tuloksia, mutta työ ei ole vielä tehty.

Rintamaveteraanien kuntoutuslain muutos, joka astui voimaan 1.11.2019, toi vammatumattomien veteraanien kotipalvelut jota-

kuinkin samalla viivalle sotainvalidien kanssa. Huhtikuun 1. päivänä veteraanien eläkkeissä oleva rintamalisä yli kaksinkertaistui, kun li-

sää korotettiin 75 eurolla, 50,19 eurosta 125 euroon.

Nopeasti ajateltuna saattaa tuntua, että edunvalvonnassa on saavutettu kaikki mitä on ollut tarkoituskin. Tunnuksen omaavien veteraanien kotipalvelujen osalta lainsäädännöllisesti asia näin onkin. Valitettavasti käytännön toteutus ontuu paikoin edelleenkin eri kunnissa, kuntayhtymissä ja sote-alueilla.

Tietoomme on tullut, että kaikkialla ei veteraaneja tunnusteta erityisryhmäksi, jolle palvelutarpeen arvioinnin perusteella tarjottavat palvelut paitsi pitää toteuttaa täysimääräisinä, myös maksuttomina. Tämä koskee niin tavalliseen kotiin annettavia palveluita kuin yhtä lailla vaikka tehostettua palveluasumista ja kaikkea näiden väliltä.

Selvitys tarpeen

Jotta veteraanijärjestöjen tiedot asioiden tilasta eivät jäisi yksittäisten yhteydenottojen varaan, olemme päättäneet selvittää, millainen tilanne kentällä on. Tämä tapahtuu yhteistyössä Sotaveteraanipiirien sosiaalineuvojien sekä Rintamaveteraanien piirien toimihenkilöiden kesken. Selvityksellä on kiire, jotta voimme tosiasialliseen tietoon nojaten perustella ensi vuoden rahan tarvetta ja huolehtia veteraanien palveluiden toteutumisesta.

Veteraanijärjestöt asettivat viime vuonna tavoitteekseen tunnuksen omaavien veteraanien eläkkeissä olevan rintamalisän korottamisen

200 euroon. Tämä tavoite jäi puolittiehen. Niin olemme viestineet valtiiovallan päättäjille, että tulevan vuoden 2021 alusta tavoite tulisi saavuttaa.

Jo vuosien ajan on veteraanijärjestöjen ”kentältä” viestitty, että veteraanien puolisot ja lesketkin tarvitsisivat tukea. Tähän pyyntöön olemme pystyneet vastaamaan vain Sotiemme Veteraanit -keräyksen ja eräiden säätiöiden antamalla tuella. Muutoinkin veteraanijärjestöjen ensisijainen edunvalvonta on kohdistunut tunnuksen omaavien veteraanien aseman parantamiseen. Nyt kun sillä rintamalla olemme saavuttaneet merkittävää edistystä, on aika paneutua entistä enemmän myös puolisoiden ja leskien tarpeisiin.

On päivänselvää, että sotainvalidien puolisoiden ja leskien saamat etuudet ovat paikoin herättäneet kateutta. Tämä on ollut sikäli turhaa, että itsenäinen kuntoutus- oikeus on kohdistunut vain vaikeasti vammautuneiden sotainvalidien kumppaneihin. Edelleenkin tuoraja on 30 prosenttia haitta-asteessa. Vammatumattomien veteraanien puolisoillahan on kuntoutus- oikeus yhdessä veteraanipuolison kanssa ja toki monista invalideille ja veteraaneille tuotetuista palveluista hyötyy myös puoliso, esimerkkinä vaikkapa siivous ja pyykkipalvelut.

Muuttuva tilanne

Tilanne muuttuu merkittävästi, kun tunnuksen omaava sodassa vam-

mautumaton veteraani kuolee. Leski jää tällöin monella tapaa tyhjän päälle. Surun lisäksi monesti päälle kaatuvat kuolemasta johtuvat käytännön järjestelyt ja taloudelliset huolet. Merkittävä osa sotiemme veteraanien leskistä elää vähimmäiseläkkeen turvin. Monen veteraanin puoliso on tehnyt elämäntyönsä kotona, eikä työeläkettä ole näin ollen kertynyt.

Kentältä tullut huoli ei siis ole aiheeton. Ei siinäkään mielessä, että olemme säännöissämme luvanneet huolehtia myös veteraanien läheisten edunvalvonnasta. Puolisoiden ja leskien osalta olemme lähteneet siitä, että heille saataisiin aluksi itsenäinen kuntoutus- oikeus, joko laitostai kotikuntoutuksena. Jos edes tämä toteutuisi, olisi se hyvä alku.

Jotkut kunnat, tästä hyvänä esimerkkinä Tuusula, ovat alkaneet käyttää lakimuutoksen myötä veteraanien palveluista vapautuneita varoja puolisoiden ja leskien hyväksi. Tämä on esimerkillistä toimintaa. Näin soisi tapahtuvan muuallakin. Ehkäpä paikalliset veteraanitoimijat voisivat kannustaa kuntia tähän?

HEIKKI KARHU

Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtaja

Veteraanin leski jää puolison kuollessa usein tyhjän päälle. (kuvituskuvaa)

Korona ei ole vielä voitettu

Mitä ikäihmisen tulee ottaa nyt huomioon?

Hallitus ei enää anna tiettyyn ikärajaan perustuvaa suositusta fyysisten kontaktien välttämistä. Lähikontakteissa on kuitenkin hyvä noudattaa pidättyvää linjaa yksilöllistä harkintaa käyttäen ja riskitekijät huomioiden. Kaikkien on tärkeää noudattaa yleisiä ohjeita tartuntariskin vähentämiseksi.

Valtioneuvoston säännöllisesti päivittyvän, ajantasaisen ohjeistuksen löydät heidän sivuiltaan www.valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta.

Ota riski vakavasti

Erityisesti yli 70-vuotiaiden tulisi tehdä kaikkensa välttääkseen altistumista koronavirukselle, sillä Euroopan tautienhäily- ja -valvontakeskuksen (ECDC) laajan aineiston perusteella heillä on selvästi muita suurempi riski sairastua vakavaan koronavirustautiin. Tämä johtuu siitä, että elimistön puolustuskyky heikkenee, kun ikää karttuu. Ikään-tyneillä on myös enemmän pitkäaikaissairauksia, jotka altistavat vakavalle koronavirustaudille. Terveiden ja Hyvinvoinnin Laitoksen THL:n seurantalastojen mukaan suurin osa koronavirustautiin menehtyneistä on ollut yli 70-vuotiaita.

Muista huolehtia hygieniasta

Pese kädet usein ja huolellisesti, saippuaa käyttäen. Esim. kauppoissa ja virastoissa asioidessa kannattaa hyödyntää tarjolla olevia käsidesituotteita. Kaiken varalta kannattaa mukana pitää mukana henkilökohtaisessa käytössä olevaa pientä käsidesiä, jollaisen voi ostaa lähikaupasta tai lähimmästä apteekista. Yskiessä tai aivastaessa tee niin nenäliinaan tai kainaloon. Vältä kasvojen; etenkin nenän ja suun alueen koskettelua.

Turvaa kasvosuojasta

Kodin ulkopuolella liikkussa kannattaa käyttää kasvosuojaa. Kertakäyttöisiä voi ostaa mm. apteekkeista, lisäksi markkinoilla on 90 asteessa pestäviä, useamman käyttökerran suojuksia. Jotta niistä on apua, kannattaa varmistaa, että niissä on CE-merkintä ja mahdollisimman tehokas suodatuskyky. Muista myös tutustua aina huolellisesti niiden käyttöohjeisiin. Laita ja riisu kasvosuojus aina puhtain käsin.

Muista turvaväli

Kodin ulkopuolella liikkussa pyri mahdollisuuksien mukaan pitämään huoli kahden metrin etäisyydestä muihin ihmisiin. On siis suositeltavaa välttää joukkoliikennettä ja asiointia ruuhka-aikoina ja keskittää esimerkiksi kaupassa käynti aamuisin erityisryhmille varattuihin aukioloaikoihin. Turhaa matkustamista kannattaa välttää.

Asioi verkossa

Mikäli mahdollista, suosi virastojen ja pankkien sijaan asioiden hoidossa verkkopalveluja, tarvittaessa omaistesi avustuksella. Esimerkiksi lääkkeet pystyy joissain paikoissa tilaamaan apteekista etukäteen automaattista noudettavaksi, vaihtoehtoisesti voit tehdä Omakanta-palvelussa valtuutuksen, jolla omaisesi voi asioida apteekissa puolestasi.

Hyödynnä kotiinkuljetuspalveluita

Verkossa toimii useita sivustoja (mm. kauppahalli24.fi, K-ruoan verkkokauppa, Alepan Foodie-palvelu) joiden kautta tarvittavat elintarvikkeet voi tilata suoraan kotiovelle. Jotta toimituksessa vältytään turhilta kontakteilta, maksetaan nämä tilauksen yhteydessä esim. verkkopankin kautta.

Kysy, jos siltä tuntuu

Valtioneuvoston puhelinpalvelussa saa yleistä tietoa koronaviruksesta. Neuvonta palvelee arkipäivisin klo 8–21 ja lauantaisin klo 9–15 numerossa 0295 535 535. Kysymyksiä voi lähettää myös tekstiviestitse numeron 050 902 0163. Tekstiviestipalvelu on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät esimerkiksi kuulovamma tai muun syyn vuoksi voi puhua puhelimesta. Kunnilla on olemassa omat koronaneuvontapuhelimensa, jonka numero kannattaa tallentaa valmiiksi puhelimeen. Alueellista terveydenhoidollista neuvontaa saa tarvittaessa myös Päivystysapu-palvelusta numerosta 116 117.

Hakeudu tarvittaessa testiin

Nyt on liikkeellä myös tavallista nuhaa, mutta hyvä yleissääntö on, että mikäli on minkäänlaisia taudin oireita, kannattaa pysyä kotona. Koronaoirearvion voi tehdä netissä Omaolo-palvelussa www.omaolo.fi.

Mikäli sinulla esiintyy koronaan viittaavia oireita, ota yhteys Päivystysapuun tai omaan terveysasemaasi, mistä saat lisäneuvontaa testaukseen hakeutumiseksi.

ARIELA SÄKKINEN

Koronakaan ei tapa veteraanityötä

Koronapandemian suora ja epäsuora vaikutus veteraanityöhön on musertava. Tukityön toteuttamista vaikeuttivat ennen kaikkea liikumis- ja kokoontumisrajoitukset. Veteraanien kodin ulkopuoliset aktiviteetit lopahtivat, eikä kenttäväkemme päässyt tapaamaan veteraaneja vaikkapa tukeakseen avustushakemusten laadinnassa. Myös kuntoutus- ja virkistystoiminta oli ja on edelleen lamassa, ja kotiin vietävät palvelut täytyy hoitaa rajoitusten sallimissa raameissa.

Iso osa veteraanijärjestöjen toimihenkilöistä ja vapaaehtoisväestä oli osin samojen rajoitteiden takia sidottu koteihinsa, ja sääntömääräisiä kokouksia saati muita aktiviteetteja ei ole kyetty toteuttamaan.

Puolustusvoimat ja reserviläiset ovat joutuneet perumaan perinteiset veteraanikeräykset, eikä Veteraanivastuu ry:n muu varainhankinta mitenkään voi täyttää syntynyttä vajetta. Heikentynyt kansantalouden supistaneen ensi vuodesta lähtien veteraanityötä tukevien säätiöiden tuloja ja siten niiden mahdollisuutta tukea veteraaneja.

Aktiviteettien raju lasku näkyy myös tiedottamisessa. Esimerkiksi veteraanihaastattelujen keräämisessä on menossa kriittiset vuodet, mutta haastatteluja ei ole päästy tekemään kasvotusten. Puhelinhaastattelut taas estää usein alentunut kuulo.

Kenttäposti-lehden ilmoitustulot ovat supistuneet huomattavasti, minkä seurauksena lehden numerot kolme ja neljä jouduttiin jo yhdistämään ”tuplanumeroksi” (tämä lehti), ja sama saattaa olla edessä vuoden kahden viimeisen numeron kanssa.

Tässä kohtaa lämmin kiitos niille veteraanipiireille, -yhdistyksille ja -osastoille, jotka ovat saaneet hankittua lisäilmoituksia lehden toimitukseen. Suorastaan mykistävää oli vastaanottaa erään yhdistyksen tuki sen omista varoista, ”kun koronan takia oli syntynyt säästöjä kouskuluissa”.

Yhteisin ponnistuksin

Poikkeusolot ovat myös herättäneet auttamisen halua, mistä kirjoitettiin edellisessä Kenttäpostia-lehdessä. Lisäksi on nähty erilaisia ”sankartekoja”, kuten esimerkiksi Lotta Svärd - säätiön tuki Tuusulassa veteraanien leskien ateriapalveluiden kustannuksissa, ja se miten Uudenmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja **Jouko Kaiwonurmi** ja sosiaalineuvoja **Leena Jäntti** toteuttivat aterioiden kuljetukset viikkojen ajan omilla autoillaan ja ajallaan.

Useilla paikkakunnilla on myös käytetty säästynyt aika viisaasti hyödyksi muun muassa keskitymällä paikallisten perinteiden

kartoittamiseen ja samalla oman alueen valmisteluihin tulevaan perinneaikaan. Nämä tehtävät vaativat paljon aikaa, mutta ovat aiemmin pakanneet jäämään muun toiminnan jalkoihin.

Edellä on mainittu vain osa koronan vaikutuksista veteraanityöhön, ja keskusteluissa kenttäväen kanssa onkin noussut esiin vakava huoli henkilöstömme voimattomuuden tunteesta tilanteen edessä. Kun toiminnan pyörä on väkisin pysähtynyt, sen liikkeelle saaminen on vaativa ponnistus varsinkin, jos tilanteen normalisoitumista joudutaan vielä odottamaan ensi talveen tai jopa pidemmälle.

Veteraanien vahva viesti on ollut, että tästäkin tilanteesta selvitään kyllä. Toivottavasti tuo sama henki pitää myös järjestöjemme väen liekin lepattamassa. Veteraanityö nimittäin jatkuu koronarajoitteiden aikana ja niiden jälkeen niin tuki- kuin perinnetehtävissä, ja se työ tarvitsee tekijänsä.

Ymmärrettävästi muutos herättää aina huolta, ja korona on totta tosiaan muuttanut toimintojamme. Ei korona kuitenkaan järjestöjamme tapa, mutta selviytyminen vaatii sinnikkyyttä odotellessamme tilanteen paranemista ja samalla säästävän ajan viisasta käyttöä valmistautumiseen tuleviin koitoksiin.

SAKARI MARTIMO

Seppelipartio lähdössä sankarihaudoille Rintamaveteraaniliiton liittokokouksessa Peurungalla 2019. (Kuva: Jukka Halonen)

Piirit – näin löydätte alueenne lesket

Jotta leskien avuntarve saadaan kartoitettua ja heidät riittävän tuen piiriin, tulee lesket ensin löytää. Tässä ovat piirit ja paikallisyhdistykset avainasemassa.

Mitä työkaluja tähän etsintään on olemassa?

- **Piirien järjestämät** pienet tapahtumat, jotka on suunnattu ainoastaan veteraanien leskille.
- **Veteraanien kuolinilmoitusten** seuraaminen ja niistä päätteleminen, onko hänellä mahdollisesti ollut puoliso.
- **Seurakunnan diakoniatyön** kautta löytyy myös leskiä, yhteistyö seurakunnan kanssa.
- **Veteraaneihin liittyvä** kirjallisuus, esimerkkinä pitäjistä, suojeluskunnista tai lotista tehdyt kirjat sekä Siirtokarjalaisten tie, osat I-IV, alueittain ja pitäjittäin. Näissä sotaan liittyvät asiat ovat kirjoitettu hyvinkin tarkkaan. Myös erilaisissa maatilakirjoissa, kuten Suomen Pienviljelijät-teoksessa, sekä piireissä tehdyissä matrikkeleissa, jotka käsittelevät sodassa olleita veteraaneja, on usein mainittu myös puoliso sekä kotiseutukirjat.
- **Haasteena ovat** isot kaupungit, johon lesket ovat muuttaneet. Siellä hyvä yhteistyö kaupungin ikääntyneiden palveluiden palveluohjauksen kanssa on tärkeää. Siksi kysymys ”oletteko veteraanin leski”, palvelutarpeen arviointia tehdessä on erittäin tärkeä.

LEENA SEPPÄLÄ
Sotaveteraaniliiton sosiaalisihteri

Jotta kaupassa
olisi kiva käydä.

Kuljetusliike S & O Toivonen Oy Juupajoki	KRUUNU HERKKU Suomen Juvalla käsintehtyä kotiruokaa. www.kruunuherkku.fi	Suomen CNC-Koneistus Oy Jyväskylä
Rannan Teollisuuskone Oy Leppävesi	Erka Oy Järvenpää	Kaivinkoneyhtymä Hokkanen & Hokkanen Kaarina
Osuuskunta Kainuun Kanerva Kajaani	NurMetal Kalakoski	Ourex Oy Kangasala
Kuljetuspalvelu Vatiala Oy Kangasala	Suurkiitokset Teille Sotiemme Veteraanit! Toivottaa Raimo Hakkarainen Oy, Ruutana	Pesula Marko I.Lahtinen Oy Kankaanpää
Sydbevakning / Eteläkartiointi Oy Karjaa, www.etelavartiointi.fi	Rakennusinsinööritoimisto JM-Rakenne Oy Kauhajoki	Bruna Byrån Åb Kauniainen
Tilitoimisto Ordent Oy Kerava	Koneurakointi Hermunen Oy Kouvola	Manor Oy Kuortane
Yli-Kaatiala Forest Oy Kuortane	Pölkky Oy Kuusamo	Isännöinti Duo Oy Lahti
www.karirakenne.fi	Kuljetus Timoset Oy Lahti	Finn Lamex Safety Glass Oy Laitila
Lappeenrannan Kuljetusosakeyhtiö	Go On Lappeenranta	FINN-VALVE OY Joutseno
Lappeen Rakennus Oy Lappeenranta	Konetyö Hilska Oy Lappeenranta	JP-Metsäkoneurakointi Oy Lapua
Kiinteistö-Vesasto Oy LKV Lempäälä	Kikaju Oy Lieto	JP-Metalli Oy Lieto
www.meriturva.fi	K-Market Järvikansa Luopioinen	Top Greenet Oy Luopioinen
Rakentajat Saarikko Luopioinen	Geosenser Muhos	Muonion Sähköosuuskunta

Haastetta ja hupia, lohtua ja lämpöä

Lemmikit rintamalla

Rintamiemme muonavahvuudesta löytyi mitä eksoottisempia yksilöitä, sillä niin miehistö kuin upseeristo adoptoivat maskoteikseen eläimiä karhuista kotkiin

Tunnetuimpia lienevät orvoksi jääneet karhunpennut, jollaisia löytyi niin 8. Divisioonan pojilta, 14. Divisioonaa Rukajärven suunnalla komentaneelta kenraalimajuri **Erkki Raappanalta** kuin Karjalan armeijaa komentaneelta Mannerheim-ristin ritari **Lennart Oeschilta**.

Raappanan ”Korpidivisioona” oli tunnettu eränkävijöinä, jonka isännöimistä metsästyks- ja kalastusretkistä saivat nauttia Rukajärvelle suunnanneet vieraatkin. Mesikäksi ristitty karhunpentu päätyikin komentajalle hänen miestensä ammuttua sen emon kevättalvella 1944. Oesch sai omansa Äänislinnassa, missä parivaljakolla oli tapana tavata joka aamu kahdenkeskisen seurustelu-uokion merkeissä.

Kesällä Neuvostoliiton suurhyökkäystä seuranneiden ankarien torjuntataistelujen myötä Raappanan karvatattia yritettiin toistuvasti kotiuttaa takaisin metsään, mutta niin

lämpimiksi olivat isännän ja lemmikin välit ehtineet asemasotavaiheen aikana kehittyä, että karhu etsiytyi kerta toisensa jälkeen takaisin.

Kerran olivat miehet vetäytyessään räjäyttäneet jo joen ylitykseen käyttämänsä sillankin, mutta Mesikkää ei pysäyttänyt tämäkään: se ui joen yli ja liittyi joukkoihin. Lopulta se tuotiin takaisin Suomeen, jossa se löysi uuden kodin Korkeasaaresta. Kaltereiden taakse joutui isäntäkin, sillä sodan jälkeen Raappana vangittiin asekatkennästä epäiltynä. Sellin seinät hän täytti Mesikän kuvilla, mutta itse karhua hän ei enää tavannut, sillä ajatus tämän vankeudesta oli eläinrakkaalle miehelle liikaa.

Oeschin lemmikin kohtalo oli vieläkin karumpi: kasvaessaan mahdolliseksi käsitellä käynyt karhu päätyi lopulta paistiksi itsenäisyyspäivän pöytään.

”Olihan se tosiaan vähän julmaa,

sen lopettaminen, mutta ei muukaan auttanut”, hän myönsi myöhemmin.

Pöllö poikineen

Korkeasaareen oli tarkoitus päätyä myös Ässärykmenttinä tunnetun JR 26:n muonavahvuuteen lopulta otettujen, partioiretkellä heinäkuussa 1941 löytyneet kaksi orpoa maakotkanpoikasta, jotka lähempi tarkastelu paljasti huuhekajiksi.

Tiltuksi ja Molotoffiksi nimetyistä veljeksistä tuli pian paitsi rykmentin komentajan, everstiluutnantti **Eero Laaksosen**, myös koko rykmentin maskotteja, joiden muonituksen pojat hoitivat ampumalla komentajansa määräyksestä pikkulintuja ja seudulta runsaasti löytyneitä käärmeitä, jotka upposivat kiittolisina otusten nälkäisiin kitoihin. Laaksosen nähtiin usein puhelevan poikasille ja hänestä sekä tuossa vaihees-

sa noin kolmen viikon ikäisistä linnuista otettu SA-kuva on herättänyt ihastusta ulkomaisilla foorumeilla saakka.

”Molonakin” tunnetun Molotoffin nimen alkuperä lienee kaikille selvä, Tiltu taas sai nimensä kyseenalaiseen kuuluisuuteen nousseilta suomalaissyntyisiltä radiokuuluttajilta, jotka levittivät Talvi- ja Jatkosodan aikaan Neuvostoliiton radiossa suomalaissotilaille suunnattua ja ilmiselvytyksensä vuoksi miehissä huvittuneisuutta herättänyttä propagandaa. JR 26:n huuhekajan lisäksi Tiltuksi tiedetään rintamalla ristityn myös muita maskotteja, kissa, kana...sekä ambulanssi.

Laaksosen nimettiin myöhemmin Mannerheim-ristin ritari numero 97. Tiltun ja Molotoffin sotapolku sen sijaan ei ollut ihan yhtä menestyksellä: miehiään taistelusta toiseen seuranneet maskotit joutuivat lokakuussa 1941 rykmentin huollon yllättäneen vihollishyökkäyksen uhreiksi, mitä yksi miehistä myöhemmin muisteli haikein mielin.

”Siihen päättyi huuhekajain elämänsä - maskotit kohtasivat sankarikuoleman.”

Pöllöjä (niin ikään orvoiksi jääneet veljekset Niku ja Naku) oli lemmikkeinä myös Riihiöön sijoitetulla rykmentillä sekä ruotasjärveläisessä tukikohdassa, Uuden-

ELÄIMET SODASSA

maan Ratsurykmentissä puolestaan hemmoteltiin ketunpoikasta.

Tyrjän kotka

Sankarihuuhkajatkaan eivät kuitenkaan liene joukko-osastojen onnenkaluista erikoisimpia: se arvoni menee siiven mitalla – ja vaikuttavalla sellaisella! – Tyrjän rykmenttinä tunnetun JR 7:n Tyrjän kotkalle.

Loppuvuodesta 1942 tukikohtaa vartioimassa ollut sotilas joutui yllättävän lähihyökkäyksen kohteeksi. Häätäntynyt vartiomies puolustautui mystistä hyökkääjää vastaan kaikin voimin ja konepistoolin avulla. Taistelun päättyessä vartiomiehen voittoon vastustaja paljastui valtavaksi maakotkaksi, jonka siipien välimitaksi mitattiin myöhemmin peräti 227 senttiä.

Asia saatettiin myös rykmentin komentajan, tuolloisen everstiluutnantin (myöh. jalkaväenkenraali) **Adolf Ehrnroothin** tietoon.

”Kotka on surmattu rehellises-

”Siinä on kolme pöllöä”, kerrotaan everstiluutnantti Eero Laaksosen tokaiseen huvittuneena.

Kenraalimajuri Raappana Mesikkänsä kanssa. (kuva: Museovirasto)

Paatenelaisen it-yksikön maskottina toimi komea maakotkan poika.

sä taistelussa, jossa rykmenttimme sotilas on puolustautunut vahvasti aseistautunutta hyökkääjää vastaan”, kertoo **Aake Jermon** Siiranmäen miehet- kirja komentajan ilmoittaneen.

Ehrnrooth antoi käskyn tehdä ”uljaasta vastustajasta rykmentin maskotti ja tunnus”, mitä varten yhdelle komppanian päälliköistä, siviilissä preparaattorina toimineelle luutnantille annettiin muutaman vuorokauden kotiloma mission vaatiman erikoiskaluston noutamiseen. Kotka täytettiin, minkä jälkeen sen ripustettiin kunniapaikalle Komentopirtin seinälle.

Rykmentin vetäytyessä kesällä 1944 Siiranmäestä otettiin kotka mukaan ja sitä kuljettaneen kuorma-auton ohittaessa Ehrnroothin kerrotaan komentajankin tehneen sille kunniaa.

Tänään rykmentin perinteitä vaalii Savon Prikaati Mikkelissä, jonka varuskunnan vanhan sotilaskodin seinällä kotka oli kunniapaikalla aina vuoteen 1974 saakka, kunnes sen kohtaloksi koitui prikaatin 200-vuotisjuhla edeltävä suursiivous ja säntillisen siivoojan riuska rottinkipiiska, jonka jälkeen miestensä lailla ajan mittaan haurastunut sankari jouduttiin karrämään vähin äänin kaatopaikalle. Pöllöjä ja varistenpoikasista nähtiin

maskotteina useita, mutta maakotka on siivekkäistä lemmikeistä harvinaisimpia. Elävän sellaisen, Kallen nimeltään, tiedetään olleen maskottina kuitenkin ainakin paatenelaisella it-yksiköllä. Kalleksi oli ristitty myös Ristisaaren maskottina toiminut pessi, joskin sen pahansuisen ja omapäisen luonteen paljastuttua harkittiin nimen vaihtamista Napoleoniksi.

Suomen laivaston ollessa Jatkosodan aikaan havupuiden avulla naamioituna rantaan, sai miinalaiva Ruotsinsalmen miehistö seurakseen uteliaan oravan. Koko laivan maskotiksi noussut pörröhäntä ikuistettiin 1942 jopa aluksen komentosillan sivuun kiinnitettynä vaakunaan.

Lohtua rintamalle

Karhujen, kotkien ja kettujen kaltaisten villieläinten kesytys tarjosi etenkin asemasotavaiheessa sotilaille haasteita ja hupia. Eksoottisempien eläinten sijaan suurin osa hoidokeista oli kuitenkin tuttuja ja turvallisia kissoja ja koiria. Kissoista oli se etu, että ne auttoivat pitämään hiiret ja rotat loitolla, koirista taas oli seuraa.

Koirat – niin lemmikit kuin virkatehtävissä toimineet – olivat tärkeä osa Suomen sotarintamien arkea, mistä kertoo jo sekin, että

koirat esiintyvät sotavuosia dokumentoivassa SA-kuva-arkistossa yli 400 otoksessa.

”Koira oli ennen kaikkea työkalu ja kultaakin kalliimpi juuri siksi, että se varjeli sotilaita kuolemalta. Koiran aisteihin saattoi luottaa silloinkin, kun sotilas oli väsynyt ja uupunut eikä itse kyennyt havainnoimaan luotettavasti ympäristöään” kertoo historiantutkija **Noora Viljamaa**, mutta huomauttaa, että vaikka koirat pelastivat rintamalla lukuisan määrän ihmishenkiä, ei niiden merkitys sodan keskellä rajoittunut vain niiden virkatehtäviin.

Koiran monet roolit

Lemmikkeinä ja maskotteinakin pidettyjen koirien tuoman lämmön ja läheisyyden kautta niillä oli huomattava mielialaa ylläpitävä, jopa terapeuttiin vaikuttava vaikutus.

”Ainakin Suomen Kennelklubin kautta pyrittiin hankkimaan maskottikoiria rintamalle. Yhden sotilaan hankkima koira pääsi osaksi isoa sotilaiden joukkoa, mikä tukee havaintoa siitä, että vaikka koiria oli sodissa määrällisesti vähän erityisesti verrattuna hevosiin, olivat ne tärkeitä isolle osalle sotilaita. Maskotti auttoi sotilaita ohjaamaan ajatuksia pois sodasta ja sai heidät rentoutumaan. Eläimet muistutti-

vat sotilaiden ryhmää elämästä ja sen iloista sodan väkivallan ja kuoleman keskellä. Lisäksi koira oli visuaalinen ilo”, Viljamaa kertoo keväällä ilmestyneessä gradussaan.

Yksi tunnetuimmista on Lentolaivue 24:n maskotti, lentäjä **Joppe Karhusen** kanssa useassa SA-otoksessa (ja tämän lehden kannessa!) esiintyvä irlanninsetteri **Peggy Brown**, jota sen Karhuselle lahjoittanut omistaja ei sodanaikaisen ruokapulan keskellä pystynyt enää ruokkimaan. Lisäksi lemmikkejä adoptoitiin mm. sodan keskellä tyhjentyneisiin kyliin jääneistä

koirista pentueineen.

Koirien – oli kyseessä virka- tai lemmikkikoira - ja miesten välille syntyi Viljamaan mukaan syvä kiintymyssuhde.

”Maskotit kytkeytyvät empatian ja hoivan lisäksi myös sotilaan kontrolliin sodan kaoottisesta ympäristöstä: esimerkiksi rukoukset, onnenamuletit ja rituaalit olivat sotilaille tapaa edes jotenkin jäsenellä kaoottista ympäristöään ja epätietoisuutta omasta tai muiden kohtalosta.”

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVAT: SA-KUVA

Miinalaiva Ruotsinsalmen maskotti sai jopa oman vaakunan.

Neuvostoliiton Suomen suunnitelmat kariutuivat 1940

Petsamon nikkeli pysäytti hyökkäysaikeet

Melkein päivälleen 80 vuotta sitten näyteltiin Neuvostoliiton välirauhan aikana Suomeen kohdistamien valloitus suunnitelmien yksi huipentuma: saatujen tiedustelutietojen mukaan venäläiset kokosivat elokuun alkupuolella 1940 Suomen vastaiselle rajalle huomattavia sotilasosastoja valmiina hyökkäykseen.

Suomi kuului 23.8.1939 solmitun Molotov-Ribbentrop -sopimuksen salaisen lisäpöytäkirjan mukaan edelleen Neuvostoliiton etupiiriin, mikä merkitsi sitä, että venäläiset olivat edelleen "oikeutettuja" hyökkäämään Suomeen ja miehittämään maan.

Talvisodassa se ei ollut onnistunut aikeissaan, ei myöskään painostamalla ja uhkailemalla sodan jälkeisinä rauhan kuukausina. Miksi venäläiset eivät sitten

kuitenkaan hyökänneetkään elokuussa 1940?

Saksa rikkoo etupiiriä

Sopimuksesta huolimatta venäläiset pelkäsivät Saksaa. Sen joukot olivat kevään ja kesän kuluessa valloittaneet läntisen Euroopan maat ja Saksa ja Englanti kävivät elokuussa ankaraa taistelua ilmatilan herruudesta. Siinä sodassa Englanti me-

nestyi Saksaa paremmin ja voittoaikseen britit olisi saksalaisten tehtävä maihinnousu Englantiin. On otaksuttu, että jos saksalaiset joukot olisivat yrittäneet maihinnousua ja sen maavoimat olisi tullut sidotuksi taisteluun Englannista, olisivat venäläisjoukot hyökänneet Suomen kimppuun.

Oli kuitenkin eräs toinenkin syy venäläisten pidättyvyydelle.

Petsamon Nikkeli Oy ja saksalainen teollisuusjätti I.G. Farbe-

nindustrie Ag sopivat 23.8.1940 malmintoimitussopimuksen. Sopimuksen keskeisin sisältö oli se, että saksalaisyhtiö saa Petsamon valmistuvassa olevan nikkelikäivoksen tuotannosta valtaosan. Ulkomaisesta tuonnista täysin riippuvainen Saksa varmisti tällä sopimuksella sodanaikaisen nikkelihuoltonsa ja nikkeli puolestaan oli sodankäynnille äärimmäisen tärkeä seosmetalli, jota tarvittiin teräksen lujuusomina-

suuksien parantamiseen.

Kun nikkeliyhtiön hallituksen puheenjohtaja **J.O. Söderhjelm** tapasi myöhemmin sodan aikana Saksan ulkoministeriön lähetystöneuvos **Hilger van Scherpenbergin** sanoi tämä, että 23.7.1940 eli toimitussopimuksen solmimispäivä oli ratkaiseva ajankohhta, mistä lähtien saksalaiset olivat sitä mieltä, että venäläisiä ei saisi missään olosuhteissa päästää Petsamoon - eikä siis Suomeenkaan.

Uusi suunnitelma Suomen valloittamiseksi

Vielä syyskuussa 1940 eivät venäläiset tienneet mitään saksalaisten päätöksestä. Talvisodassa kesken jäänyt yritys valloittaa Suomi aiottiin panna edelleen toimeen, eikä puna-armeijan yleisesikunnassa oltu toimeettomia. Siellä valmistui yksityiskohtainen suunnitelma Suomen valloittamiseksi, minkä allekirjoittivat 18.9. puolustusministeri, marsalkka **Semjon Timosenko** ja yleisesikunnan päällikkö **Kirill Meretskov**.

Asiakirjassa määriteltiin muun muassa hyökkäysjoukon vahvuus: se käsitti 46 jalkaväkidivisioonaa ja erillisdivisioonat ja -yksiköt päälle. Tämä joukko olisi valloittanut Helsingin 25 päivässä ja muun Suomen Oulua myöten 45 päivässä. Tämän suunnitelman toimivuutta eivät ve-

näläiset ehtineet kuitenkin koskaan testaamaan, kun Saksan väliintulo ja sen Petsamon nikkelin saannin varmistamiseksi suorittamat toimenpiteet estivät venäläisiä toteuttamasta aikeitaan.

Kun Saksa oli hoitanut nikkelin saantinsa Petsamosta sopimusteitse, halusi se osoittaa venäläisille, että se aikoo pitää myös kiinni saavutuksestaan. Yksi tehokas tapaa sen osoittamiseksi oli lähettää sotilaita Petsamoon, joskin virallisesti joukot olivat menossa päästämään lomalle kotimaahan Pohjois-Norjassa olevia saksalaissotilaita.

Kauttakulkusopimus vaikeutti

Tekninen kauttakulkusopimus solmittiin Suomen ja Saksan viranomaisten välillä 12.9. ja pian lähtivät joukkojenkuljetusalu-

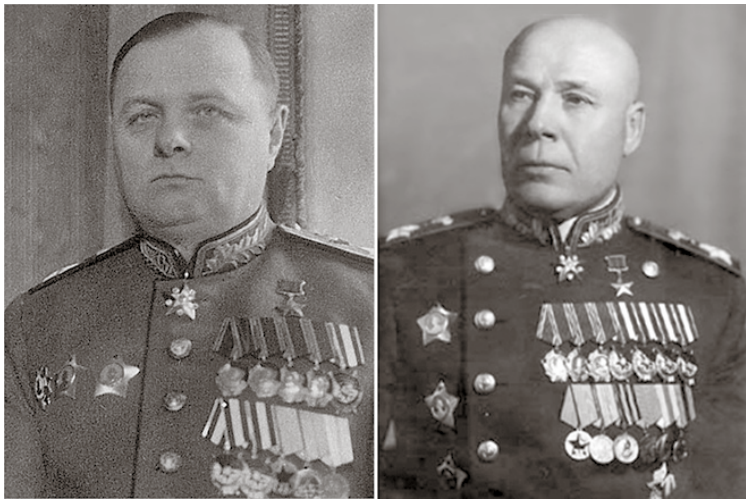
set Pohjois-Saksan satamista kohti Vaasaa. Perillä ne olivat 21.9. ja seuraavana päivänä solmittiin Saksan armeijan lomalaisten kauttakulkua Suomen kautta Pohjois-Norjaan koskeva sopimus.

Neuvostoliitossa ei heti tiedetty, mihinkä ja missä tarkoituksessa saksalaiset joukkojenkuljetusaluksukset Itämerellä ja Pohjanlahdella purjehtivat. Pian se heille selvisi ja selvisi sekin, että 18.9. allekirjoitetun hyökkäyssuunnitelman toteuttaminen Suomeen ainakin vaikeutui.

Myöhemmin syksyn kuluessa - viimeistään Berliinissä 12.11. **Molotov** ja **Hitlerin** tavatessa - kävi sitten selväksi, että se estyi ainakin suunnitellussa muodossa kokonaan. Tuolloinhan Hitler sanoi vierailleen, joka pyysi häneltä vapaita käsiä Suomen likvidoimiseksi, että "ei sotaa Suomen kanssa". Saksa tarvitsee maasta nikkeliä ja puutavaraa eikä salli konfliktia Itämeren piirissä. Sen verran Saksallakin oli divisioonia käytössään, että Molotov ja **Stalin** uskoivat Hitlerin puhetta.

Kauaa ei rauhan aika kuitenkaan kestänyt. Kesäkuussa 1941 Suomi oli jälleen sodassa vanhaa vihollistaan vastaan, mutta tällä kertaa sillä oli tukenaan Saksan sotilallinen apu.

ESKO VUORISJÄRVI
VTI, sotahistorioitsija

Suomen valloitus suunnitelman allekirjoittivat NL:n puolustusministeri Timosenko (oik.) sekä yleisesikunnan päällikkö Meretskov.

Kolosjoen kaivosyhtiön asuinalue Jatkosodan aikana.

Aiheesta lisää mm. seuraavissa teoksissa:

- Vihavainen Timo, Manninen Ohto (toim.): Stalinin salainen jatkosota - Jatkosodan venäläiset dokumentit, Docendo 2014
- Vuorisjärvi, Esko: Petsamon nikkeli kansainvälisessä politiikassa 1933-1944 - Suomalainen todellisuus vastaan ulkomaiset myytit, Otava 1990
- Vuorisjärvi, Esko: J.O. Söderhjelmän värikäs elämä - Presidenttien salaperäinen luottomies, Edita 2019

OY PUHOIS AB

MOVAX

BERNER

AUTOSALPA

Lautex®

Ivan Belovin murha

Vanha katukuva, nuolet osoittavat paikkoja, josta hylsyet löydettiin.

Syksyllä 1944 Helsingissä tapahtunut venäläiskapteenin murha käynnisti maamme historian suurimman murhatutkimuksen. Rikos on kuitenkin yhä selvittämättä. Oliko kyseessä sotilaiden välienselvittely... vai osa juonta, jolla Suomesta oltiin tekemässä kommunistista?

Perjantai-yönä 3.11.1944 venäläisen kolonna on matkalla Porkkalan parenteesialueelle halki Lauttasaaren. Kello 1.58 Lauttasaarentielle kajahtaa neljä laukausta. Talouskapteeni **Ivan Mihailovits Belov** rojauttaa kuolleena heinäpaaleja kuljettavan hevosvankkurin päältä sysipimeään tien kylmään kamaraan. Paikka on noin 15 metriä Pohjoisniementien (nyk. Gylđenintie) risteyksestä länteen.

Historian suurin murhatutkimus

Laukausten myötä alkoi Suomen poliisivoimien mittavin yksittäiseen murhaan kohdistunut tutkimus. Kahden kuukauden aikana Helsingin rikospoliisiosaston, valtiollisen poliisin ja päämajan komisariorit ja konstaapelit tekivät yli 2 200 kuulustelua, joista laadittiin yli 800 pöytäkirjaa. Useat helsinkiläiset ja tietävästi kaikki lauttasaarelaiset suojeluskuntalaiset tai "isänmaallisiksi" tiedetyt kuulusteltiin.

Murhatutkimukseen määrättiin yli 70 tutkijaa, jotka joutuivat siirtämään syrjään kaikki muut keskenkäiset, vakaviakin henkiriikoksia koskevat tutkimuksensa. Henkilölle, jonka antamat tiedot ratkaisevasti vaikuttaisivat rikoksen selvittämiseen, luvattiin maksaa nykyrahassa 53 000 euron suuruisen palkkio. Neuvostoliiton johtama valvontakomisio kielsi julkisesti kertomasta palkkiosta. Summaa

korotettiin kuitenkin jopa 87 000 euroon.

Heinäkuorman päällä

Venäläisen merijalkadivisioonan erikoisyksikkö, 3. erillinen tiedustelukomppania, oli saapunut Jätkäsaareen Maja-rahtilavalla 1. marraskuuta. Komppania purettiin laivasta seuraavana päivänä.

Keskiyöllä 3. marraskuuta yhdeksän upseeria, 105 miestä, 45 hevosta, 25 hevoskärryä sekä useita kuorma-autoja käsittäneen komppanian ensimmäinen osasto järjestäytyi Jätkäsaaren satamalaiturilla marssimuotoon. Suomalaisille viranomaisille ei marssista ilmoitettu. Kärkeen asettautui divisioonan tiedustelupäällikkö majuri **Nikolai Feodorovits Belousov**. Kolonnan viimeisessä hevosrattaassa heinäkuorman päällä matkasi myös meriupseeri, talouskapteeni Ivan Belov – ilman seuraa.

Kolonna eteni verkkaan läpi Salmisaaren, yli Lauttasaaren sillan, ylös Lindbergin mäkeä, ohi Steniuksen puutarhan, kunnes Gylđenintien (silloin Pohjoisniementie) ja Lauttasaarentien risteyksestä länteen kajahti neljä laukausta.

Säkkipimeällä kärryiltä kuolleena pudonneen Ivan Belovin ympärille ryntäsivät tiedustelukomppanian sotilaat. Kukaan, hevoskuskikään, ei ollut nähnyt ampujaa, jonka väitettiin paenneen Lahnalahden kaislikon kautta kohti Kotkavuor-

ta. Pian paikalle saapuivat suomalaiset viranomaiset.

Belov vietiin Lauttasaarentien mäellä sijainneen venäläisen emigrantin omistaman Vulcanin rengas- ja kumikorjaamon konttoriin. Ruumista näytettiin useille paikalle kutsutuille Helsingin rikospoliisiosaston komisarioille ja etsiville. Ampumapaikkatutkimuksessa tieltä löydettiin neljä pistoolin hylsyjä.

Kello 5.50 Vulcaniin saapui hotelli Tornista kutsuttu valvontakomission lääkäri, lääkintämajuri **Ivan Sergevits Koptev**, joka teki ruumiin ulkopuolisen tutkimuksen. Belovilla oli neljä luodinreikää vartalossaan. Laukaukset oli ammuttu hyvin läheltä.

Yli tuntia myöhemmin tarkastuksen teki rikospoliisin paikalle kutsuma suomalainen lääkintämajuri **Bertel Miesmäki**. Hän ei kuitenkaan saanut lupaa vainajan peräsuolitutkimukseen, josta olisi voinut päätellä kuolinhetken. Miesmäen tarkastuksen jälkeen kapteeni Belovin ruumis nostettiin heinäkuorman päälle ja kolonnan marssi jatkui kohti Porkkalamäkeä.

Suomalaiset lehdet pysyivät Belovin tapauksesta vaiti. Välikohtauksesta kertoi ensimmäisenä vasta 8. marraskuuta ruotsalainen sanomalehti Stockholms Tidningen.

Hallitus vaihtui pian

Nyt tiedetään, että ampumatapauksen jälkeen kokoomuslaisen pääministeri **Urho Castrenin** hallitus vaihtui Neuvostoliitolle mieluisampaan **Paasikiven** hallitukseen. Mukaan tulivat kommunistit ja Maa- ja metsätalouden ministeri **Urho Kekkonen**. Uusi hallitus aloitti työnsä vain kaksi viikkoa Belovin murhan jälkeen 17. marraskuuta. Tien hallituksen vaihtumiselle olivat tasoitaneet sosialidemokraattien ministerit **Eero**

A. Wuori ja **K. A. Fagerholm** eroamalla Castrenin hallituksesta jo 7.11. Valtiollinen poliisi puolestaan sai tammikuussa 1945 uuden, kommunistien miehittämän johdon.

Maanpuolustuskorkeakoulun dosentti **Jari Leskinen** sekä sotahistorioitsija **Pekka Silvast** kertovat Belovin murhasta kirjassaan "Suljettu Aika, Porkkala Neuvostoliiton sotilaallisena tukikohtana vuosina 1944 - 1956".

Silvastin ja Leskisen mukaan laukaukset Lauttasaarella oli osa tapahtumaketjua, jonka tarkoitus oli muuttaa Suomi kommunistiseksi valtioksi, joko valloittaen Helsinki aseellisesti tai muuttamalla maan yhteiskuntamuoto hitaasti sisältä käsin.

Tapa ja tyyli oli tuttu talvisodan sytykkeestä Mainilan provokaatiolaukauksista. Lauttasaaren laukausten suunnittelija oli todennäköisesti sama mies kuin Mainilan laukaussissa, kenraalievosti **Andrei Zda-**

nov, jonka allekirjoittama nootti olikin jo muutaman tunnin kuluttua laukausta Suomen hallituksen pöydällä.

Oliko kyseessä neuvostoliittolaisen komppanian sisäinen välienselvittely, jota poliittisesti hyödynnettiin, vai tarkoin ennalta suunniteltu tapahtuma, jolla pyrittiin vauhdittamaan suomalaisen yhteiskuntajärjestelmän muuttumista? Oliko Belov tosiasiaa ammuttu jo paljon ennen kuin kolonna kulki Lauttasaarentielle, ja laukaukset Lauttasaarentielle olivat vain osa neuvostonäytelmän lavastusta? Kuka murhasi Ivan Belovin?

Tapaus on edelleen selvittämättä. Ja totuus kertomatta.

ANTTI MATILAINEN

Artikkeli on ensimmäisen kerran julkaistu Lauttasaari-lehdessä 31.10.2019

Heidin isä kuuli laukaukset

Yöllä kolmas päivä marraskuuta 1944 kellon lähestyessä kahden oli tullivirkamies **Nils Sjöberg** hereillä ja katsahti ikkunasta kaakkoon päin kaksikerroksisen Mäkelän vuokratalon toisesta kerroksesta. Talo oli osoitteessa Taivaanvuohentie 32 (nykyisin Ruukinlahdentie 7).

Yhtäkkiä Pohjoisniementien (Gylđenintie) suunnassa pamahhti muutaman kerran ja kai välähti. Nils seurasi tilannetta: näky runsaasti pimeässä edestakaisin liikkuvia valokiihoja. Jotain epätavallista oli tapahtunut. Muutaman päivän päästä Nils Sjöbergiä kuulusteltiin Belovin

kohtalosta, kuten satoja muitakin lauttasaarelaisia.

"Kaikki oli jotenkin salaperäistä", muistelee Sjöbergin tytär **Heidi Rönneberg**, joka oli tapahtuma-aikaan 12-vuotias.

Suomi

TÄMÄN MAINOKSEN PITI OLLA JOTAIN AIVAN MUUTA. URHEILUJUHLAA, SUOMEN KESÄÄ, MONIA SYITÄ JUHLIA.

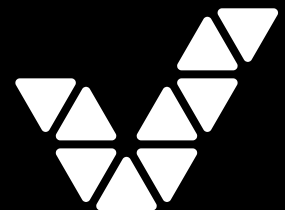
TÄNÄ KESÄNÄ TORILLA EI TAVATA. MUTTA SE ON PIENI UHRAUS ISSOSA KUVASSA.

VAIKEITA AIKOJA ON OLLUT ENNENKIN JA NIISTÄ ON SELVITTY YHDESSÄ.

SUOMI ON MAAILMAN ONNELLISIN MAA. EI SIKSI, ETTÄ KAIKKI OLISI AINA HYVIN. TAI ETTÄ EI VOISI OLLA PAREMMIN.

MEIDÄN SÄVELET SOI MOLLISSA, MEIDÄN HETKET OVAT USEIN SINISIÄ.

MUTTA, ME ♥ TOISIAMME.

**Viime vuonna Valtiokonttori
ohjasi yli 130 miljoonaa
euroa Veikkauksen tuotosta
veteraanipalveluiden
tuottamiseen.**

**Kiitos veteraanit.
Kiitos pelaajat.**

Tunnistatko tuntemattomat?

Kenttäpostia-lehden sarjassa julkaistaan kuvia rintamalta.
Tunnistatko kuvissa olevia henkilöitä?
Kerro siitä meille!

1

2

3

4

5

Nämä porukkakuvat ovat tietokirjailija Jukka Halosen kokoelmasta, ja niissä ei ole tietoja. Kuvista voi löytyä sinulle tuttuja henkilöitä. Henkilötiedot, porukkatiedot, ajat ja paikat ovat kaikki arvokasta sotahistoriallista tallennustietoa.

Ota yhteys: Kenttäpostia,
PL 600, 0521 HELSINKI tai
toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Eeri Hyrkkö teki täsmätunnistuksen: JR 35:n upseerit 1944

Veteraani **Eeri Hyrkkö** Nousiaisista antoi arvokasta tietoa edellisessä numerossa julkaistusta tuntemattomien sotilaiden kuvasta. Siinä on Jalkaväkirykmentti 35:n kolmannen pataljoonan upseeristöä. Hyrkkö itse palveli rykmentissä, sen 11. komppanian kolmannessa joukkueessa huhtikuusta 1942 aina marraskuuhun 1944.

”On tuttuja, mutta naapurikomppanian miesten nimiä en enää muista. Voi olla, että joku vieras-

kin on joukossa”, Hyrkkö kirjoittaa.

Kuvassa neljäs vasemmalta, keppi kädessä, on JR 35:n pataljoonan komentaja, majuri **Jukka Sammalkorpi**. Hän tuli komentajaksi vuoden 1943 lopulla. ”Kun rykmenttimme kesäkuun lopulla 1944 siirtyi Maaselästä Ihantalan ratkaisutaisteluun, niin kesken kiivaimpien taisteluiden Sammalkorpi sairastui ja sen jälkeen tiedä hänestä mitään.”

Kuudes vasemmalta kuvassa on kapteeni **Kalle Mäkelä**. Hän oli

rykmentin 12. komppanian päällikkö. ”Ihantalassa Sammalkorven sairastuttua hän johti III pataljoonaa sen vaikeimman ajan ja kaikella kunnialla. Mäkelä oli Loimaalta ja toimi sodan jälkeen autokauppiaina.”

Äärimmäisenä vasemmalla on luutnantti **Eino Kankaanpää**. Hän toimi pitkään 11. komppanian toisen joukkueen johtajana. ”Muitaakseni hän oli Urjalan miehiä ja sodan jälkeen Jalasjärven Osuuspankin toimitusjohtajana.”

Kuvassa oikealta ensimmäinen on vänrikki **Pentti Pelttari** Loimaalta. Hän tuli upseerikoulusta 11. komppanian kolmannen joukkueen johtajaksi ja oli tiedot lähettäneen Hyrkkön esimies 1943 vuoden ajan. ”Hän sai siirron pataljoonaan ja kuvan ottamisen aikaan hän lienee komentajan adjutanti. Pelttari luki metsänhoitajaksi ja toimipaikka oli Turussa.”

Hyrkkö pystyi määrittämään kuvan ottamisen ajankohdankin. Se lienee otettu kesäkuun alussa

1944 Maaselän kannaksella, ennen lähtöä Ihantalaan. Sammalkorpi oli tullut pataljoonan komentajaksi vuoden 1943 lopulla. ”Kun kuvassa kaikilla on kesäpuuserot, niin se viittaa siihen, että kuva on otettu Maaselässä ennen lähtöä Ihantalaan. Siellä ei kuvia ehditty ottaa.”

Eeri Hyrkkö toimi Varsinais-Suomen sotaveteraanipiirin puheenjohtajana 2002-2009. Hän on nykyisin piirin kunniapuheenjohtaja.

sako
demand perfection

TUTUSTU TUOTTEISIIMME OSOITTEESSA WWW.SAKO.FI

facebook.com/sakosuomi | @sako_international | youtube.com/sakold | sakosuomi.fi

Juuri 101-vuotissyntymäpäiväänsä viettänyt Keijo Virtamo on Ässä-rykmentin veteraaneista viimeinen:

"Olen iloinen, etten joutunut näkemään ampumiani ihmisiä"

Kaiken kokemansa jälkeenkin jaksaa helsinkiläisveteraani yhä uskoa ihmisen hyvyyteen

Akaalla syntynyt, mutta Keravalta lapsuutensa ja nuoruutensa viettäneen Virtamon ei ollut tarkoitus joutua Talvisotaan. Keväällä 1938 ylioppilaaksi kirjoittanut Virtamo oli saanut lykkäystä palvelukseen astumiseen yliopistossa jo aloittamiensa opintojensa vuoksi. Toisin kuitenkin kävi.

"Vaikka oli lykkäystä annettu, niin kutsuttiin palvelukseen. Sitteen pantiin aliupseerikoulun tiloihin Järvenpäähän ensin harjoittelemaan. Asetuttiin pihalle riviin ja

meille sanottiin, että tulee jako yhteen ja kahteen: ykköset jää tänne jatkokoulutukseen ja kakkoset lähtee rintamalle. Mm. professorilaulaja **Wäinö Solan** poika **Jaako Sola**, joka oli myös tenorilaulaja, tuli minun kanssani hyväksi kaveriksi. Hän sai sen kakkosen ja joutui lähtemään rintamalle. Viiden vuorokauden kuluttua tuli tieto, että hän on kaatunut."

Ei Virtamolla mitään suurta hinkua sotaan olisi kyllä ollutkaan. "Tuntui sääliä, kun muut

olivat siellä. Mutta ei minulla mieli koskaan sotaan ollut. Minä olen niin paljon rauhan ja lempeyden mies, että kaikkea sotaan liittävää olen kammoksunut. Sen sijaan minun paras kaverini Keravalta sanoi, että oli se nyt kurjaa, ettei päässyt taistelemaan, kun piti jäädä koulutukseen! Mutta sitten, kun Jatkosota alkoi, hän joutui heti rintamaoloihin ja kaatui toisena päivänä."

Usko ihmisen hyvyyteen pysyy

Virtamon oma tie vei rintamalle Jatkosodan alussa.

"Jouduin ensimmäisenä päivänä rintamapartioon, jossa myös minun vierestäni mies kaatui, mutta minä pelastuin sieltä. Haavoituin Laatokan pohjoispuolella (Juustjärvellä lokakuussa 1941) lievästi reisiin ja pohkeisiin."

Muutaman viikon toipumisloman jälkeen hän palasi taas Ässärykmentinä tunnetun JR 26:n riveihin, jonne hänet oli lähetetty täydennysmiehenä.

"Jouduin kranaatinheitinkomppanian tulenjohtajaksi, joka joutui olemaan jokusen kymmenen metriä linjalta takana, eikä koskaan nähnyt tarkkaan sitä ihmistä, jonka joutuisi hengiltä ampu-

maan, vaan oli siellä vähän matkan päässä. Olen siitä iloinen, että minut niin osattiin sijoittaa."

Joksikin aikaa rintamalla koetut kauheet jäivät miehen painajaisiin, eikä hän vielä sotaan juurikaan muistele.

"En jaksanut noita sota-asioita enää niin tarkkaan muistaa, kun sota sinänsä ei minulle ollut mikään mieltymyksen kohde."

Mitä sodasta pitäisi hänen mukaansa ymmärtää?

"Olisi pitänyt etukäteen ymmärtää, ettei sellaista sotaälyä ollenkaan vaan ihmisten pitää koittaa lempeydellä ja rakkaudella suhtautua toisiinsa ja siinä mieles-

Virtamo on "stadin kundeista" kootun Ässä-rykmentin viimeinen veteraani.

Naapurivisan kuvauksista vuonna 1966: Erkki Holvikivi (vas.), Timo T. Kaukonen, virolainen kysymysten laatija toimittaja Vello Kallaste, Esko Kivikoski ja Keijo Virtamo.

sä pitää yhteyttä, että sotaa ei syn-tyisi. En osaa sanoa, opettiko se pal-jon mitään. Ehkä sen, että ihmistä täytyy kunnioittaa eikä koko ajan pitää kohteena, johon pitää hyö-kätä.”

Vastikään 101 täyttänyt Virtamo ei pidä itseään erityisen uskonnol-lisena. Ihmisen hyvyyteen hän jak-saa kuitenkin uskoa yhä.

”Olen aina sanonut, että minä luotan ihmiseen, kaikkeen hyvään ja lempeään ihmisessä, taiteiden kauneusantiin ja urheilun anta-maan liikunnan kauneuteen.”

Hän myöntää, että välillä usko on koetuksella.

”Siihen täytyy vain luottaa. Kun televisiossakin näkee vähän väliä jotain kauheuksia, niin täytyy jo ihan ihmetellä, että kuinka paljon pahaa ihmisten sieluun on kylvetty.”

Perinteet yhdistivät toverit

Sodan jälkeen hän ei juurikaan pi-tänyt yhteyttä tuolloisiin tovereihin. Tilanne on kuitenkin korjaantunut Ässä-rykmentin perinnetilaisuuk-sien myötä.

”Tutustuin muihin Ässä-ryk-menttiläisiin lähinnä kukkuläkäyn-neillä, jonka jälkeen menttiin työ-väentalolle lihasoppaa syömään. Ässä-rykmentistä on muodostunut mielirykmenttini, jonka tilaisuuk-sissa olen käynyt siellä kukkulalla ja olen kerran laulanut hymnilau-lunkin siellä rykmentin kunniak-si. Aluksi menin kotoa Pakilasta aina polkupyörällä sinne ja takai-sin, mutta sitten myöhemmin tar-

Keijo Virtamo vietti juuri 101-vuotispäiväänsä

josivat jo, että he tulee taksilla ha-kemaan ja tuovat takaisin!”

Urheilu ja terveelliset elämän-tavat ovatkin kuuluneet nykyään Oulunkylän kuntoutussairaalassa asuvan Virtamon elämään nuores-ta pitäen.

”Ajoin polkupyörällä vielä reilus-ti yli 80-vuotiaana. Eikä siitä niin hirveän kauan aikaa ole, kun vielä punttisalilla kävin - siinä 80 ja 90 vuoden välillä. Nytkin olen kysy-nyt, että olisiko tässä talossa käsi-puntteja niin voisin selällä maaten ottaa sarjoja. Olen aina ollut raivo-raitis - mitään alkoholia en ole kos-kaan pannut suuhuni. Edes rinta-malla jouluna tai Mannerheimin syntymäpäivänä. Enkä tupakkaa!”

Vaikka kunto ei enää anna myö-ten perinnatoiminnassa mukana ollakaan, muistelee hän rykmen-tin tapaamisia yhä lämmöllä.

”Siellä tutustui moneen merkittä-vään henkilöön, joita ei olisi ehkä muuten tuntenut.”

Viisaita miehiä

Uransa tietokirjojen parissa tehnyt innokas urheilun ja taiteiden har-rastaja tuli suuren yleisön tuntema 1960-luvulla mm. Tupla tai kuit-ti-, Naapurivisa- ja Viisasten kerho-tietokilpailujen myötä. Toisinaan hänet tunnustetaan yhä. Edellisen kerran näin kävi muutama vuo-si sitten, juurikin Ässä-rykmen-tin kautta.

”Ässä-rykmentti oli järjestänyt tilaisuuden helsinkiläisessä kir-kossa, johon oli kutsuttu vieraak-si myös tasavallan nykyinen presi-dentti. Kun hän tuli sinne hänet asetettiin minun viereeni istumaan. Tervehdin häntä ja hän sanoi ’siinä-hän on tuttu kaveri monista tieto-kilpailuista!’ Olen iloinen, että ne-kin asiat vielä muistetaan ja kuin muistaja on vielä tasavallan presi-dentti! Meitä oli kolme veteraania ja hän kutsui meidät kaikki linnan vastaanotolle.”

Kävelykyvyn huononnutta juh-lat jäivät käymättä, mutta veteraani-en juhliminen itsenäisyyden sank-reina tuntuu hänestä hyvältä.

”Erittäin juhlavalta.”

ARIELA SÄKKINEN

Ässä-rykmentti - myyttien ympäröimä joukko

Alli Tryggin puistossa sijaitsevalle muistomerkillä johtaa Hämeentietä kadunpätkä nimeltä Ässärinne.

Ässä-rykmentti oli ”Kurvin kundeista”, eli Hämeentien mutkaa ympäröivien seutujen Sörnäisten, Harjun, Kallion ja Vallilan kasvateista koottu joukko. Talvisodassa he muodostivat Jalkaväkirykmentti 11:n, jatkosodassa heistä koottiin Jalkaväkirykmentti 26.

Talvisodan tappiot olivat kovat: Ässä-rykmentti menetti kaatuneina ja haavoittuneina yli kaksi kolmasosaa vahvuudestaan. Sotaan lähteneestä liki 2900 miehestä oli sodan päättyessä jäljellä reilu 850. Hengissä heitä ei ole enää ainuttakaan, Jatkosodan veteraaneja on elossa yksi.

Lempinimensä Ässä-rykmentti sai joukko-osastotunnuksestaan, joka sattui olemaan kirjain ”S”.

Kansainvälisilläkin sotaforumeilla arvuutellaan toisinaan alkuperää kuvalle, jossa näkyy juoksuhaudassa odottavia; jatkosodan aikaisia sotilaita pääkallokoristeisissa kypäroissä. Vastaukseksi tarjotaan monesti juuri Ässä-rykmenttiä ja selitykseksi yleisesti kerrottua legendaarista kalmankatkuisesta sotapolustaan.

”Kyllä heistä kerrottiin tarinaa, jota he mielellään ylläpitivät: että he olivat lähteneet matkaan perjantaina 13. päivä, Harjun ruumishuoneelta ja pääteasemanaan Kuolemanjärvi. Totta tuossa ei tosin ole mikään”, Ässä-rykmentin perinnetoimikunnan puheenjohtaja **Kari Salminen** nauraa.

”Päätöspäivänä oli Johannes, lähtöpäivä ei ollut perjantai eikä 13. ja lähtökin tapahtui Vallilan tavara-asemalta. Tarkemmin ottaen tosin Harjun pariuhuoneen raiteelta”, hän myöntyy.

Ässä-rykmentin historia omana yksikkönään päättyi reilu puoli vuotta jatkosodan alkamisen jälkeen. Tähän johtaneita tapahtumia ympäröi vähintään samanlainen myyttisyys ja risti-riittäisyys.

Heinäkuussa 1941 alkanut hyökkäysvaihe jatkui rykmentin kohdalla kuukausia vailla riittä-vää lepoa ja joukon menettäessä puolet vahvuudestaan. Rykmentti osallistui mm. Petroskoin eli Äänislinnan valtauksen johtaneisiin taiste-luihin.

Joulukuun alussa se oli mukana Suomen hyök-käyssotavaiheen päättäneessä Karhumäen val-

tauksessa, jonka jälkeen uupuneet ja äärimmil-leen ajetus miehet nousivat peräänkuulluttamaan reilumpaa kohtelua. Jotkut lähteet puhuvat jopa joukkokieltäytymisestä, mutta tämän väitteen Ässä-rykmentin perinnetoimikunnan tiedotta-ja **Kari Björn** kiistää. Karhumäen jälkeen osas-to kuitenkin hajoitettiin.

Siinä missä jotkut tulkitsisivat tuon niskoiteluna, näkee Stadin Slangi ry:n **Esko Vepsä** tapauksessa esimerkin jostain ihan muusta.

”Ässän miehet osoittivat Sörkan kundien mie-lenlujutta ja rikkumatonta yhteishenkeä vaa-tiessaan oikeutta ja kohtuullisuutta joukkojen tehtäväjakoon ja mahdollisuutta viipyä edes hetken levossa saavutetuissa asemassa. Suurin tappio oli edetty tavoitteeseen. Lepo oli tar-peen.”

Mm. Ässä-rykmentin heti Talvisodan jälkeen alkanut, niin puutteenalaisia aseveljiä kuin kaa-tuneiden perheitä tukeva aktiivinen asevelitoi-minta toimi myöhemmin niiden järjestäytyessä esimerkkinä myös veteraaniliittojen huolto- ja tukityölle. Helsingin Kalliossa sijaitsee rykmen-tin eloonjääneiden Talvisodassa kaatuneille ase-veljilleen 1940 pystyttämä muistomerkki.

Rykmentin perinnekilta kokoontuu osoitta-maan kunniaa muistomerkillä niin Talvisodan päättymispäivänä 13.3. kuin muistomerkkin pal-jastamisen vuosipäivänä 13.10. Muistotilaisuuden jälkeen vuorossa on asevelitapaaminen ravintola Graniittilinnassa, missä kokoontumi-set on jo yli vuosikymmenen ajan pidetty. Tilai-suuksissa tarjotaan perinteisesti Ässäopan nimellä kulkevaa lihakeittoa.

Venäjästä riittää kirjoitettavaa

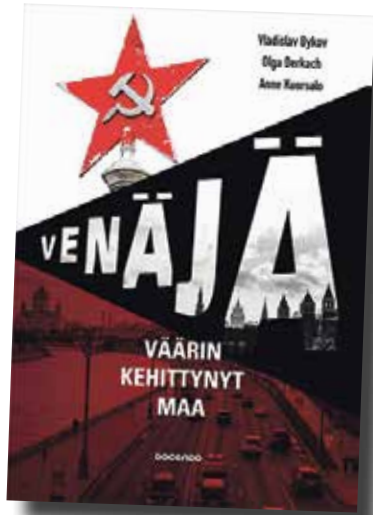
● **Vladislav Bykov – Olga Derkach – Anne Kuorsalo:**
Venäjä, väärin kehittynyt maa,
203 s, Docendo 2020: 203 s.

Runoilija ja kirjailija **Fjodor Tjutsevin** (1803 – 1873) mukaan Venäjää ei voi järjellä ymmärtää, vaan sitä pitää arvioida sen omalla mitalla ja uskoa siihen.

Tietokirjailijat **Vladislav Bykov** ja **Olga Derkach** ovat toimineet Venäjällä konsultteina poliitikoille 1990 – 2000 – luvuilla. Uudessa kirjassaan he tuovat esiin sen, että Suomessa on tavattu ylpeillä Venäjän tuntemuksella, mutta että Venäjä toimii oman logiikkansa mukaan ja tarjoilee jatkuvia yllätyksiä. Tällä toimintatavalla kirjoittajien mukaan ”ikuisesta” Venäjästä on muotoutunut Neuvostoliiton oppien vahvistamana väärin kehittynyt maa – ainakin, jos sitä katsoo eurooppalaisesta näkökulmasta.

Oleellista Venäjän ja muun maailman välillä on kirjoittajien mukaan näkemys valtion asemasta: Venäjällä se on ihmistä tärkeämpi. Vaarallisinta ja kauhistuttavinta länsimaisiin silmiin katsottuna on kansan asialle ja mallille antama tuki. Kirjoittajien mukaan nykyinen Venäjän valtakoneisto on kansan tukemana soveltanut barbaarista periaatetta valtion ensisijaisuudesta niin, että maassa kehittymässä ollut markkinatalous on väärinystynyt palvelemaan vain valtaapitävien etuja. Myös valtion moraalille antama sanelu sekä Venäjällä viime vuosina muotiin tullut uskonto sekä sen pakko-syöttö kertovat omaa tarinaansa siitä, että vinoilla asenteilla on syvät juuret.

Kirja jakaantuu kolmeen lukukokonaisuuteen, joista ensimmäisessä käsitellään elämisen ja toisessa vallan pelisääntöjä. Kolmannen osuuden on kirjoittanut kir-

jan suomentaja, toimittaja **Anne Kuorsalo**. Luvussa keskitytään erityisesti Venäjän käymään informaatioisotaan Suomessa sekä dosentti **Johan Bäckmanin** toimiin asiassa sekä tämän väitöskirjatyöhön. Teosta tuntematon ei oikein voi ottaa kantaa esitettyihin asioihin, vaikka informaatioisodankäynti meitä vastaan sinänsä ei enää yllätä – niin paljon siitä on viime vuosina puhuttu.

Kirja ei ole pelkästään kirjoittajien subjektiiivinen näkemys, sillä se sisältää lainauksia monelta asiantuntijalta, myös vallanpitäjiltä. Ja jos itse kirjan kohde herättää hämmästyttä, hämmästyttä voi herättää myös se, että kustantajan historia-nimikkeen alla julkaisema teos löytyy ainakin Suomalaisesta Kirjakaupasta ”Matkakirjojen” hyllystä.

OSMO SUOMINEN
toiminnanjohtaja,
Varsinais-Suomen Sotaveteraanit

Arvokasta ajankuvaa Miehikkälästä

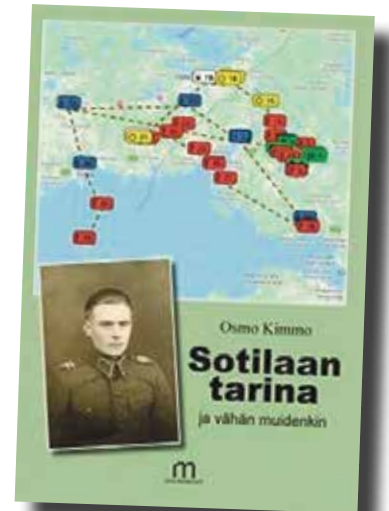
● **Palvelukustanne/**
Mediapinta Oy 2020: 328 s

Miehikkälän Suur-Miehikkälässä kotiväynä asunut maanviljelijä **Reino Inkeroinen** kaatui 26-vuotiaana jatkosodassa kenraalimajuri **Aaro Pajarin** johtamassa Suursaaren valtauksessa. Reservin kersantin sota päättyi iskuryhmän johtajana Suursaaren Haukkavuorella 27.3.1942. Helvi-leskelle jäi kaksi pientä sotaorpoa poikaa.

Talvisodan koviin taisteluihin Karjalannaksella Inkeroinen osallistui ryhmänjohtajana ja lopussa jopa joukkueenjohtajana. Jatkosodassa hän oli Miehikkälässä perustetun Linnoituspataljoona 3:n esikunnan jääkäripuolijoukkueen johtaja. Sieltä talvella 1942 vahva hiihtokunto vei hänet Kotkassa koottuun 3 500 miehen Suursaaren valtausoperaatioon.

Perheen koskettava, sota-aikaan keskittyvä elämäntarina, on nyt luettavissa hänen nuorimman poikansa **Osmo Kimmon** kirjassa *Sotilaan tarina – ja vähän muidenkin*. Se perustuu Reinon ahkerasti kotiin lähettämiin kirjeisiin ja Helvi-äidin myöhempiin kirjallisiin muisteluksiin. Kertomusta täydentävät sotilaalliset yhteydet nojaavat arkistolähteisiin.

Teos on perhehistorian ohella arvokas ajankuva Miehikkälästä. Reinon ja Helvin kautta kirja avaa sodan kurjuuden, mielettömyyden ja varsinkin kotirintaman pe-

lon läheisistä ja Suomen kohtalosta kokemuksena, johon voidaan laajalti samaistua koko maassa.

Kirja on esimerkki, mitä kansan syvistä riveistä lähtevä käytännön isänmaallisuus ja maanpuolustustahto oli, ja mitä se sai aikaan!

Kirjaa (hinta 42€ sis. toimituskulut Suomeen) voi tilata Mediapinnasta p. 03 225 9600 tai pirjo.vesikko@mediapinta.fi. Teos on myynnissä myös Haminan Wanhassa Veteraanissa.

TERHO AHONEN
Maanpuolustus- ja sotahistoriaharrastaja

Miksi yhdestä tuli ritari ja toisesta ei?

● **Erkki Kalervo Laitinen:**
Sotasankareita – vai Marskin ritareita

BoD 2020, 360 s

Mannerheim-ristin kunniamerkin nimen tunnustavat varmaan useimmat ilman sotahistoriallista perehtyneisyyttäkin. Sen sijaan tarinat erityisesti kunniamerkkiesityksistä, jotka eivät johtaneet ristin myöntöön, ovat harvinaista mutta sangen mielenkiintoista ja ajatuksia herättävää luettavaa.

Professori emer. **Erkki Kalervo Laitinen** on tutkinut, miten Mannerheim-risti syntyi, sekä miten sen hakeminen ja myöntäminen organisoitiin. Kirjassaan ”Sotasankareita – vai Marskin ritareita”, Laitinen keskittyy mielenkiintoisesti niihin kunniamerkkihakemuksiin, jotka eivät johtaneet Mannerheim-ristin myöntämiseen. Joukoissa tehtyjen esikarsintojen jälkeen Päämajassa

hylättiin 104 hakemusta, kun ristejä myönnettiin 191 kappaletta.

Kirjassa kuvataan hyvin niitä perusteita, miksi risti jäi myöntämättä. Inhimillinen tekijäkin on aina päätöksissä mukana, sillä ihmiset, tässä kohtaa Suomen Marsalkka Mannerheim itse, tekevät lopulta päätökset. Usein päätös myöntäili valmistelijoiden, kenraaleiden **Rudof Walden** ja **Viljo Tuompo**, suosituksia. Aina näin ei kuitenkaan käynyt, ja Laitinen onkin muun muassa löytänyt tiettyä korrelaatiota marsalkan kulloisenkin fyysiseen kunnon ja päätösten kesken. Esimerkiksi keuhkokuumeen uuvuttaneelta marsalkalta sai kieltäviä päätöksiä ilmeisesti useammin kuin normaalioloissa.

Kaiken kaikkiaan Mannerheim-ristin hakujärjestelmä toimi ilmeisen hyvin, ja päätökset olivat niin oikeita kuin sodan melskeissä voidaan kohtuudella vaatia. Hakuehdot olivat riittävän selkeät ja yksityiskohtaiset.

Kirjan jälkimmäinen puolisko käsittelee seitsemää hylättyä esimerkkitapausta. tarinat ovat uskomattomia sotilaallisen urheuden ja taidon kuvauksia, ja kuitenkin lopulta ymmärrettävistäkin syistä kunniamerkki jäi näille sankarityön tekijöille myöntämättä. Tämä vain kirkastaa myöntävän päätöksen saaneiden kunniaa.

Kirja (39.90€) on suoramyyntissä Books on Demand-yhtiön (BoD) kirjakaupassa: www.bod.fi

SAKARI MARTIMO
Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja

Ilmavalvontaa lotan silmin

● **Timo Yrjölä: Tornijermu - Ilmavalvontalotta Maire Väyrynen**

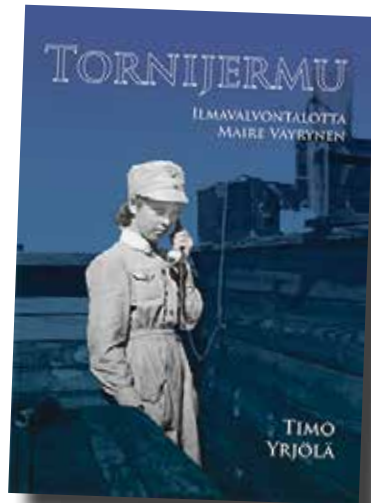
Neirol-kustannus 2020: 273 s.

Helsingiläisen, Virolahden kesäasukkaan **Timo Yrjölä**n viimeisin teos *Tornijermu, ilmavalvontalotta Maire Väyrynen* paikallistuu Virolahden Klamilaan. Kylä oli talvisodan jälkeen Suomenlahden rannikolla paitsi hetken itäisin "sotasatama", myös koko sotien ajan meren lentoreittien tärkeä havaintopiste.

Sota-ajan ilmavalvojilla ei ollut motivaatio-ongelmia. Lotat, jopa reilusti alle 20-vuotiaana, olivat valtaosaltaan iv-lavoilla vartioimassa samalla myös kotikyliensä turvallisuutta. Niin on myös 16-vuotiaana pikkulottana iv-harjoittelun aloittaneen ja heti 17-vuotiaana varsinaiseen iv-palveluun sitoutuneen Maire Väyrysen tarinassa. Hänen kotinsa oli kolmen kilometrin päässä palvelupaikastaan.

Klamilassa ilmavalvontalottana kirjan päähenkilö palveli syksyyn 1943 saakka. Sieltä hänet komennettiin Kymin ivakkiin (silloinen ilmavalvonta-aluekeskus nykyisessä Kotkassa). Loppukesästä 1944 hänet kansakoulupohjalta siirrettiin vielä Helsingin Malmille sijoitetun huippusalaisen Rajaja-luotaimen mittaajaksi (nykynimikkeenä olisi kaiketi tutkamittaja), ainoana naisena tuolla asemalla. Harvinainen urapolku nuorelle lotalle!

Yrjölään vuonna 2016 ilmestynyt *Kahdeksan tornia, ilmavalvontaa Virolahdella 1939-1944* ja nyt ilmestynyt *Tornijermu* ovat tiiviisti paikallistettuina ja henkilöitynä alan teoksina harvinainen taistelupari. Sotiemme ilmavalvonta oli lottien näkyvimpiä toi-

mintamuotoja, mutta siitä on ennen näitä kirjoja kerrottu erittäin vähän. Kirjoista käy ilmi myös, miten ilmavalvonta Suomessa sotavuosina ylipäättään toimi ja Tornijermu kannattaakin lukea, jos haluaa kokonaiskuvan Suomen sotavuosien historiasta ilmavalvonnan näkökulmasta iv-lottien tunnoista aina ylimmän sodanjohdon ratkaisuihin!

Sujuvalukuista *Tornijermua* saa ostaa muun muassa Haminasta Wanhasta Veteraanista, jonka kesän ja syksyn 2020 Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -näyttelysisältöön kirja mainiosti istuu. Kirjaa (postikuluineen 24€) saa myös suoraan kirjailijalta puh 0500 318 851 tai timo.j.yrjola@gmail.com.

TERHO AHONEN
maanpuolustus- ja sotahistoriaharrastaja

Talvisota tuli sotilastiedustelullekin yllätyksenä

● **Heidi Ruotsalainen: Salatun tiedon tuottajat, Suomen sotilasasiainjärjestelmän kehitys 1918-1939, Maanpuolustuskorkeakoulu, PunaMusta Oy 2020, 300 s.**

Lähihistoriastamme löytyy edelleen aiheita, joita on tutkittu vähän, jos ollenkaan. Tutkimuksellista aukkoa on sotilastiedustelun osalta nyt täyttännyt sotatieteen tohtori **Heidi Ruotsalainen**, jonka asiaa selvittävä väitöskirja julkistettiin toukokuussa.

Ruotsalaisen tutkimuskenttä on ollut haasteellinen, kun aineisto on ollut sirpaleina monen maan arkistossa. Pääosa - se, jota ei Talvi- ja Jatkosodan eri vaiheissa tuhottu suomalaisten toimesta - löytyi Suomen arkistoista. Tärkeimmät aineistot hävitettiin, kun oli pelättävissä, että ne päätyvät venäläisten käsiin. Sotilastiedustelun ykköskohde oli tietysti Neuvostoliitto, ja kun sen tavoitteista ei ollut kummassakaan sodassa selvyyttä, katsoivat sotilasviranomaiset parhaaksi tuhota ainakin sitä käsittelevät aineistot.

Ruotsalainen on onnistunut tutkimustyössään erinomaisesti ja tuloksena on monipuolinen, tarkka ja syvällisesti aiheeseen paneutunut teos. Hän käsittelee perusteellisesti sotilasasiainjärjestelmän syntyhistorian Euroopassa ja Venäjällä. Suomen itsenäistyttyä järjestelmä luotiin "puhtaalta pöydältä", mutta Venäjän järjestelmän ja maan armeijan palveluksessa olleiden suomalaisten upseerien vaikutus oli suuri. Myöhemmin, erityisesti 1930-luvulla, jääkäriupseerien vaikutusvalta kehitystyössä taas vastaavasti kasvoi. Yhteistä koko tarkastelukaudelle oli rahavarojen ja resursien niukkuus, joka aika paljon haittasi

kehitystä ja tiedustelun laajentamista tehokkaammin kohdemaan armeijaan ja sotapotentiaaliin.

Se lienee ollut pääsyytä siihenkin, että Neuvostoliiton hyökkäys marraskuussa 1939 tuli Suomen johdolle yllätyksenä ja sotilasasiainjärjestelmä ei ollut osannut varoittaa odotettavissa olevasta sotilaallisesta aggressiosta. Ruotsalainen toteaa johtopäätöksensä, sen niukkoihin säilyneisiin lähteisiin perustaen, että "tiedustelun selkeä ennakkovarointi jäi tältä osin saamatta".

Vaikka kysymyksessä on akateeminen opinnäyte, on kieli ja aiheen käsittelytapa niin jouheva, että tekstiä kelpaa lukea ainakin aiheesta ja sotahistoriasta kiinnostuneiden.

ESKO VUORISJÄRVI
VTT, sotahistorioitsija

SUOMALAINEN PERHEYRITYS
PakkausÖhman
125
VUOTTA

**KAIKKI
PAKKAUKSEEN**

**PHOENIX
CONTACT**

Steripolar

Minun veteraanini: Paula Berg

"Rajalla pelättiin Neuvostoliiton hyökkäystä sodan jälkeen vielä vuosia"

Venäläisten vartiotorni oli korkea, se hipoi jo puiden latvoja. Suomen puolella kaikki isot puut on kaadettu, mutta Neuvostoliiton puolella on tiheää metsää. Siellä ne ovat, piilossa. Vain karhun kämmenen heilautus, juttelivat rajamiehet. Ei sieltä aseet tai sotilaat lopu. Isä kutsui rajamiehiä aseveljiksi ja rajajermuiksi. Nyt olivat miehet puolukassa ja se isää vähän nauratti. Rajamiesten kanssa oli turvallista liikkua.

Sain kasvaa armeijan harmaassa ympäristössä, jossa asevelihenki oli lapsenkin näkökulmasta katsoen aistittavissa. Rajavartiostossa ruokasali muuttui illalla elokuvateatteriksi ja me lapset saimme käydä siellä vapaasti. Siellä näin Tuntemattoman Sotilaan moneen kertaan ja olin omasta mielestäni sota-asiantuntija. Ymmärsin, että sodassa tapettiin ihmisiä, ja että isäkin oli sodan käyneenä on täytyntä niin tehdä, mutta koska isäni oli hyvin kiltti, en oikein voinut sitä uskoa.

Olin pieni tyttö, kun Tuntemattoma Sotilasta filmattiin Immolasassa ja kävin isän kanssa katsomassa tapahtumaa - ehkä siksikin elokuva oli niin kiinnostava?

Karjalan koitokset

Isäni **Paavo Olavi Mäkinen**, vuonna 1918 syntynyt rintamaveteraani, suoritti talvisodan aikana asevelvollisuuttaan, mutta hyväkuntoiset nuoret alokkaat määrättiin myös oikeaan sotakouluun Karjalan kannakselle. Asemapaikkoina olivat Vuosalmi, Vitsaari ja Kyläpaakkola.

Jatkosotaan lähdeäessä hänet sijoitettiin KTR 19:ään, joka muodostettiin Jämsän seudun nuorista miehistä kesäkuussa 1941. Rykmentti liitettiin 18. divisioonaan. Hänen myöhemmät joukko-osastonsa olivat JR 27, Erp 28 ja JR 48.

Jatkosodassa Karjalan Kannakseen tutustuttiin lähemmin kylä kylältä. Tali, Noskua, Vuoksi, Hopeasalmi Kuparsaari, Kivennapa, Mainila, Valkeasaari, Aleksandrovska... Sinne Leningradin porteille asti oli suunta ja vuonna 1944 sieltä takaisin. Suursaari vallattiin maaliskuussa 1942 kenraalimajuri **Aaro Pajarin** johdolla.

Nämä kaikki tiedot ovat minulla tallessa päivämäärineen, kiitos isäni järjestelmällisen luonteen.

Kun sotilaita sodan jälkeen kotiutettiin, niin isäni joukkue majoi-

ettiin väliaikaisesti maalaistaloon, karjalaisen äitini kotitalon naapurin Uukuniemessä, nykyisessä Parikkalassa. Maito sotilaille haettiin äitini kotitalon navetasta lypsyaikaan illan suussa. Jostain syystä isäni maidonhakumatka venyi hiukan pidemmäksi ja niin sai romanssi alkunsa. Mahdollisesti he olivat tavanneet jo aikaisemminkin, koska tietojeni mukaan isäni oli Viipurin sotilassairaalassa hoidettavana vuonna 1943. Ja samaan aikaan äitini oli siellä lääkintälottana.

Uukuniemestä vain pieni osa rajanvedossa jäi Suomelle. Äitini kotitalo jäi tälle puolelle noin kahden kilometrin päähän uudesta rajasta.

Sodan jälkeen

Jatkosodan jälkeen isäni siirtyi Kaakkois-Suomen Rajavartioston palvelukseen Vallinkosken vartiolle lähelle Ensoa vartiopäälliköksi. Työ ei ollut helppoa, koska tilanne rajalla oli ajoittain sekava ja poliittisesti jännittynyt. Neuvostoliiton tiedusteluryhmiä liikkui rajan läheisyydessä ja vakoilu molemmiin puolin oli mittavaa. Loikkaarit teetättivät paljon työtä. Neuvostoliiton hyökkä-

ystä ja miehitystä pelättiin. Poliisin apua tarvittiin rajalla, mutta vastuu alueen turvallisuudesta kuului Rajavartiostolle. Venäläisten kanssa oli tultava toimeen. Olihan Neuvostoliitto sodan voittanut suurvalta.

Rajan valvonta ja rajamiesten työ olikin ehkä jonkunlainen jatke sotatoimille. Isä oli hyväkuntoinen. Tuntui, että isä oli selvinnyt sodasta melko vähäisin vammoin. Tupakan poltto, tuo sotatuliainen oli jäänyt seuralaiseksi, kuten monelle muullekin nuorelle sotilaille.

Kaksitoista vuotta sodan päättymisestä ja lenkiltä palattuaan isäni sai sydäninfarktin. Olin silloin kahdeksanvuotias, joten muistan päivän hyvin. "Vanne kiristää rinnan ympärillä", muistan isän sanoneen. 50-luvulla infarktiin ei ollut hoitoja ja useimmiten siihen kuultiin. Suomella oli sydän- ja verisuonitautien kuolleisuudessa kyseenalainen maailmanennätys. Yleinen tarina siihen aikaan kertoo parhaassa työssä kuolleista miehistä ja siitä, kuinka sydän petti. Olivatko syynä sydänsairauksiin sitten sodan pitkä koura vai liittyikö se ravintotottumuksiin? Siitä alkoi Sydänyhdistyksen pitkä työsaika.

Siitä kuitenkin selvittiin ja elämä jatkui. Isä oli kauan sairaalassa ja sairaslomallakin 5 kuukautta. Hän kuitenkin kuntoutui ja sai jatkaa työssään.

Veteraanityöhön

Vuonna 1965 isäni jäi eläkkeelle Kaakkois-Suomen rajavartioston palveluksesta komppanian väeelinä ja täysin palvelleena. Rintamamiestalo järven rannalta, josta isäni oli haaveillut, löytyi Keski-Suomesta. Sen remontoinnissa vierähti vuosi tai kaksikin.

Pelkästään eläkeläiseksi isäni ei vielä halunnut jäädä. Elettiin aikaa, kun veteraanien eläke- ja kuntoutusasiat oli tähdellistä saattaa kuntoon. Samoin veteraanien arvostus kaipasi kohennusta. Tässä veteraanien järjestötyössä isäni toimi aktiivisesti ja se työ olikin hänen osaamisalueenaan.

Paikalliset aseveljet Keski-Suomessa perustivat Korsuveljet ry:n, jonka yhdistyksen tarkoitus oli auttaa heitä itseään. He halusivat edistää 1939-1945 rintamavastuussa olleiden rintamamiesten - ja naisten terveyttä ja kuntoa. Heidän yhteisessä tapaamisessaan vuonna 1967 syntyi idea perustaa kuntoutuslaitos veteraaneille. Näin sai alkunsa Peurungan kuntoutuslaitos Laukaassa. Siihen aikaan 60-luvulla ei ollut nykyisenlaisia kuntoutuspaikkoja, eikä myöskään rahoitusta veteraanien auttamiseksi.

Hienosti ja peräänantamattomasti nämä veteraanit ajoivat asiaansa eteenpäin. Rahahuoliakin oli, mutta laitos valmistui vuonna 1973. Juhlallisissa avajaisissa olivat kunniavieraina presidentti Kekkonen ja tietysti Peurungan perustajajäsenet, meidän omat veteraanimme.

Nukkui pois liian nuorena

Muistan elävästi päivän, kun Neuvostoliitto miehitti Tšekkoslovakian elokuussa 1968.

"Ryssä, ryssä, minkä menit tekemään. Tämähän olisi voinut olla Suomenkin kohtalo", isäni toisteli lausetta. Hän kertoi, kuinka rajalla sodan jälkeen vielä monet vuodet pelättiin Neuvostoliiton hyökkäystä ja miehitystä.

Nyt oli minun vuoroni pelätä. Pelkäsin uutta infarktia, niin toltaan isäni oli. Hänen myötätunton-

MINUN
VETERAANINI

Juttusarja avaa veteraanien sotakokemuksia omaisten silmin

Jokaisessa Kenttäpostia-lehdessä yksi suomalainen kertoo veteraanista hänen elämässään. Tällä kertaa helsinkiläinen Paula Berg jakaa isänsä tarinan.

sa Tšekkoslovakiaa kohtaan oli aito ja sydämellinen.

Isä puhui sodasta muiden miesten kanssa ja niitä pääsin kuuntelemaan. Ja paljon miehet puhuivat myös politiikkaa ja siitäkin on jäänyt asioita mieleen. Myöhemmin aloin itsekin harrastaa sotahistoriaa - itärajan historiaa erityisesti. Se innosti minua aikanaan kirjoittamaan myös kirjan, jossa kerron veteraaneista, lotista, karjalaisuudesta ja rajasta: kuinka uusi itäraja talvisodan jälkeen rakennettiin, kuinka suuri urakka se oli ja kuinka Neuvostoliitto miehitti raja-alueita vastoin rauhansopimusta. Taustalla oli myös halu saada asioita talteen omille lapsilleni.

Sydän- ja verisuonisairaukset seurasivat isäni elämää ja heikensivät hänen kuntoaan. Hän nukkui pois vuonna 1986, liian nuorena. Olin halunnut hänen elävän vielä monet vuodet. Muistan monet keskustelut politiikasta ja maailman menosta isäni kanssa. Niitä kaipaani yhä.

TEKSTI: PAULA BERG
KUVAT: KAARLO PÖLLÄNEN JA PAULA BERGIN KOTIALBUMI

KENTÄN KUULUMISIA

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO
Veteraania ei jätetä
 RINTAMAVETERAANILIITTO

Kaatuneitten muistopäivä tärkeä osa perinnettä

Kaatuneitten muistopäivää vietettiin koronarajoitusten keskellä ympäri Suomea, kuten Korpilahdella, Muuramessa ja Kojjärvellä.

Toukokuun kolmantena sunnuntaina vietettävä Kaatuneitten muistopäivä on Suomen aluetta ja suomalaisia koskettaneissa sodissa tai muissa taisteluluonteisissa toimituksissa, kuten rauhanturvaamistehtävissä kaatuneiden, sekä taistelujen aikana ja niiden päättymisen jälkeen muillakin tavoin sodan takia kuolleiden, kuten teloitettujen ja vankileireillä menehtyneiden muistoksi vietettävä päivä.

Puolustusvoimien ylipäällikkö, sotamarsalkka **Gustaf Mannerheim** määräsi päiväkäskyssään talvisodan jälkeen keväällä 1940 toukokuun kolmatta sunnuntaita vietettävän ”nyt päättyneessä sodassa kaatuneiden sankarivainajien sekä myös kaikkien murroskauteina vuonna 1918 molemmin puolin vakaumuksensa puolesta henkensä uhranneitten yhteisenä uskonnollisena muistopäivänä”.

Päiväkäsky koski vain puolustusvoimia, mutta sitä alettiin noudattaa myös armeijan ulkopuolella.

Toukokuun kolmatta sunnuntaita nimitettiin yksimielisyyden ja sankarivainajien muistopäiväksi ja nykyinen nimi sillä on ollut vuodesta 1947 alkaen.

Tänä vuonna muistopäivää vietettiin 17. toukokuuta. Päivään on aiempina vuosina kuulunut pääjuhla sekä paikallisia muistotilaisuuksia jumalanpalveluksineen ja sankarihautoilla käynteineen. Vuodesta 1993 lähtien sankarivainajien muiston kunnioittamisessa on keskitytty kunniakäynteihin sankarihautoilla.

Vuodesta 1977 lähtien kaatuneitten muistopäivä on ollut vakiintuneena liputuspäivänä.

Korpilahti

Kaatuneitten muistopäivänä laskettiin Jyväskylän Korpilahdella seppeleet perinteiseen tapaan sankaripatsaalle, vuoden 1918 punaisten uhrien muistomerkillä sekä Korpilahaan jääneiden vainajien muistomerkillä.

Korpilahdella kaikki veteraanijärjestykset on jo lakkautettu ja perinteiden vaalimisesta vastaavat reserviläiset yhteistyössä leijonien ja Korpilahden alue seurakunnan kanssa. Reserviläisten seppelipartio lähti liikkeelle jumalanpalveluksen jälkeen, joka koronarajoitusten vuoksi striimattiin ilman yleisöä.

Viime sodissamme kaatui kaikkiaan 233 korpilahahtelaista.

Muurame

Kaatuneiden muistopäivää kunnioitettiin Muuramessa seppeleenlaskulla sankarihautausmaalla. Muuramen veteraanijärjestykset on lakkautettu ja kaikki veteraanit on jo kutsuttu viimeiseen iltahuutoon.

Muuramessa toimii aktiivisesti Jyväskylän Sotaveteraanit ry:n kerho, jonka jäsenet ovat entisen Muuramen Sotaveteraanit ry:n jäseniä. Kerho vaalii sotasukupolven perinteitä yhteistyössä kunnan, seurakunnan ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Kojjärvi

Jo 30 vuoden ajan ovat Kojjärven koulun oppilaat vieneet Kaatuneiden muistopäivänä Kojjärven sankarihautoille valkovuokkokimput kunnioituksena sotiemme uhreille.

Perinteestä haluttiin pitää kiinni myös tämänvuotisissa poikkeusoloissa. Lisäksi sankarihautausmaalla sijaitsevalle muistopaadelle laskettiin seppeleet Forssan seurakunnan ja Kojjärven sotaveteraanikerhon sekä Forssan kaupungin puolesta.

Kaikkiaan Forssan Kojjärven hautausmaalla lepää 140 maansa vapauden puolesta kalleimpansa antanutta sankarivainajaa.

RAPORTIT: MATTI HYVÄRINEN (MUURAME JA KORPILAHTI), ARIELA SÄKKINEN (KOIJÄRVI)

Seppeleen laskivat Muuramen seurakunnan kappalainen Anna Maria Siljander (oik.), Muuramen kunnanhallituksen puheenjohtaja Mika Ilvesmäki ja järjestöjen edustaja, Jyväskylän Sotaveteraanit ry:n hallituksen jäsen Jorma Turunen. (Kuva: Johanna Laasio)

Forssan seurakunnan ja Kojjärven sotaveteraanikerhon seppeleen laskivat pastori Asko Kantola (vas.) ja Timo Heikkilä, kaupungin seppeleen hallituksen puheenjohtaja Kaisa Lepola ja varapuheenjohtaja Jouko Haonperä. (Kuva: Risto Seppälä)

Jokaisella Korpilahden sankarihaudalla hulmusi keväisessä tuulessa pieni Suomen lippu. (Kuva: Juha Hyvärinen)

Rakuunasoittokunta tempaisi Etelä-Karjalassa

Pandemia uhkasi keskeyttää rakastetun perinteen, minkä vuoksi konsertit järjestettiin ulkona. (Kuva: Pauli Pulli)

Rakuunasoittokunta on kiertänyt kesän ajan Lappeenrannan ja Imatran palvelutaloja, ilahduttaen asukkaita musiikillaan. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden, Eksoten, kanssa yhteistyössä järjestetyt konsertit toteutettiin ulkona siten, ettei tartuntavaaraa ollut.

”Idea sai alkunsa jo noin kymmenen vuotta sitten, kun Rakuunasoittokunnan silloinen vääpeli ehdotti, että sen varusmiesorkesteri voisi tulla kesän ajaksi ilahduttamaan palvelukodeissa asuvia seniorikansalaisiamme. Esiintymiset saavuttivat niin suuren suosion, että niitä päätettiin jatkaa. Esiintymisiä on odotettu palvelutaloissa innolla ja kokemus on osoittanut, että musiikki on senioreille jopa kuin lääketettä”, kertoo turvallisuuskoordinaattori **Paavo Pulli** Eksotesta.

Varusmiessoittokunta ilahdutti myös Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin vuosikokoukseen osallistuneita Lappeenrannan Upseerikerholla 28. heinäkuuta.

TEKSTI: PAULA PENTTILÄ

toiminnanjohtaja, Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiiri

Hirvijärvipäivää vietettiin Lapualla jo 39. kerran

Lapuan Sotaveteraaniyhdistys järjesti 2. elokuuta vuotuiseksi perinteeksi muodostuneen veteraanien kesäjuhlan yhdistyksen sekä Lapuan reserviupseerikerhon ja reserviläisten omistamalla Hirvijärven veteraanimajalla.

Juhlan yhteydessä huomioidaan myös veteraanityötä pitkään tukeneita ja työhön osallistuneita henkilöitä. Tänä vuonna kultaisella ansiomerkillä palkittiin Lapuan Sotaveteraanien puheenjohtaja **Mauno Vähämäki** sekä yhdistyksen sihteeri ja sosiaalineuvoja **Reijo Sarvela** ja hopeisella ansiomerkillä hallituksen jäsen **Martti Hippolin**.

Suomen Sotaveteraaniliittoa ja Etelä-Pohjanmaan sotaveteraanipiiriä juhlassa edusti piirin puheenjohtaja **Esko Petäjä** sekä piirin toiminnanjohtaja **Pertti Kortensniemi**.

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN

Tilaisuudessa luovutettiin Sotaveteraaniliiton ansioristi sotaveteraani Heikki Isoluomalle, joka ilahdutti yleisöä runonlausunnallaan. (Kuva: Mauno Vähämäki)

Sankarivainajien muistoa vaalitaan Merikarvialla talkoovoimin

Merikarvian sankarivainajien viimeinen leposija kätkee maan pöveen 216 sodissa kaatuneiden maalliset jäännökset. Suojaavan katseensa hautojen ylle luo **Kauko Rääkkeen** veistämän muistopatsaan ”Sureva äiti ja lapsi”. Patsas paljastettiin 30.9.1956.

Vuosien saatossa patsaan viisimetrinen, kuparipellillä verhoiltu risti oli pahoin ruostunut ja jopa vaarassa kaatua. Myös sitä suojaava pelti oli osin irronnut. Merikarvian Sotaveteraanit ry päättivät käynnistää korjaushankkeen, joka valmistui sopivasti Kansalliseksi veteraanipäiväksi.

Osa tarvikkeista ja erikoistoista saatiin lahjoituksina. Kalleimman hankinnan, ristiä suojaavan kuparipellin kustannuksiin osallistuivat paikkakunnan yhdistykset.

Korjaustyö käynnistyi **Veli Tiittisen** rakentaessa täsmälleen alkupeiräisen mittojen mukaan ristin. Ristiaihion hitsaustyössä kului useita päiviä, sillä aivan pienestä työstä ei ollut kysymys. Talkoolaisia itse pystytystyöhön osallistui kiittävästi.

Pystytyksessä ilmeni vaikeuksia: ristin perustus- ja valutyö onnistui, mutta itse ristiä oli vielä vahvistettava tuulen tekemän värinäliikkeen vuoksi. Ristin verhoilu kuparipellillä oli suuritöinen, mutta onnistui talkoolaisilta hyvin. Muutostyön ansiosta risti on seuraavat vuosikymmenet siisti ja asianmukainen. Merikarvian seurakunnalle ei ristin uusimisesta aiheutunut kuluja.

Talkootyö tuttua

Talkoovoimin on Merikarvialla tempaistu aiemminkin: muutama vuosi sitten ehostettiin kukkapenkien reunalaudoitukset ja oikaistiin samalla painuneita hau-

Kaatuneiden muistopäivänä kansalaisjärjestöjen havuseppeleen ristille laskivat Heikki Moilanen (vas.) ja Olli Kaipio.

takiviä. Näin osaltaan kunnioitettiin sankarivainajien muistoa.

Tunnuksen omaavia veteraaneja on Merikarvialla vielä viisi. Sankarivainajien ja veteraanien uhrauksia kunnioitetaan aktiivisen yhdistyksen varsin mittavalla perinnetyöllä. Osoituksena tästä ovat niin Veteraanikorsu kuin Perinne museo, joissa on yhteensä esillä lähes 400 esinettä.

Toiminta on vilkasta ympäri

vuoden. Kerho kokoontuu kerran kuukaudessa, lisäksi vireää toimintaa lisäävät juhlat sekä yhteistyö seurakunnan ja paikallisen VPK:n kanssa. Yhteensä eri tapahtumia on vuosittain noin kolmekymmentä.

TEKSTI JA KUVA:

ALTTI MÄNTYLÄ

Merikarvian Sotaveteraanit ry:n varapuheenjohtaja

Ilmajoella palkittiin lauluperinteen jatkajia

Ilmajoen Sotaveteraaniyhdistyksen vuosikokouksen yhteydessä palkittiin kesäkuussa paikallisen veteraanikuoron perinteitä jatkavan Ilmajoen Korsuveljet-kuoron yhdeksän jäsentä Suomen Sotaveteraaniliiton kultaisin tai hopeisin ansiomerkein.

Ilmajoen Korsuveljet-kuoro perustettiin 1991, jolloin joukko musikaalisia sotaveteraaneja muodosti noin kymmenen hengen lauluryhmän. Kuoro lauloi sodanaikaisia lauluja yksinään, harmonikan säestyksellä. Tärkeimmät esiintymistilaisuudet olivat veteraaniyhdistyksen tilaisuuksien lisäksi veteraanien hautajaiset.

Alkuperäisjäsenet joutuivat tällä vuosituhanella kukin vuorolaan jättämään kuoroharrastuksen terveyssyistä, ja mukaan kutsuttiin seuraavan sukupolven laulajia. Viimeisin sotaveteraani jäi pois kuoron riveistä 2019, mutta heidän perinteensä jatkuu yhä vahvana.

Ohjelmiston ytimenä ovat edelleen sota-ajan laulut. Niiden rinnalle on tuotu kuitenkin muuta ohjelmistoa – niin kevyempää musiikkia kuin kirkkomusiikkia. Laulua säestää edelleen harmonikan sointi.

Edelleen 14-henkinen kuoro toimii erittäin aktiivisesti. Sillä on vuosittain harjoituksiin ja esiinty-

misiin noin 50 lähtöä. Esiintymiset hautajaisissa ovat tänäkin päivänä kuoron toiminnassa tärkeässä asemassa.

Ilmajoen Korsuveljet myös konsertoi säännöllisesti. Kuoron konsertteihin on laulajien iloksi kokoontunut aina yleisöä runsaslukuisesti. Ensi vuonna tulee kuluneeksi täydet 30 vuotta Ilmajoen Korsuveljet-kuoron perustamisesta, minkä kunniaksi kuoro pitää keväällä juhlaconsertin.

TEKSTI JA KUVA: TAPANI OJALA

KUTSU SUOMEN SOTAVETERAANILIITON XXIX VARSINAISEEN LIITTOKOKOUKSEEN

Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n XXIX varsinainen liittokokous pidetään maanantaina 21. syyskuuta 2020 klo. 14.00 Helsingin Messukeskuksessa, osoite Messuaukio 1, 00520 Helsinki.

Liittokokouksessa käsitellään liiton sääntöjen 11 §:n mukaiset asiat sekä Sotaveteraaniliiton toimintalinjaukset vuoteen 2025.

Kokousedustajien valtakirjat tarkastetaan aulassa klo. 08.00 – 13.30 välisenä aikana.

Hallitus

MÖTESKALLELSE

Finlands Krigsveteranförbundet r.f:s XXIX ordinarie förbundsmöte hålls måndagen den 21 september 2020 kl 14.00 i Helsingfors Mässcentrum, adress Mässplatsen 1, 00520 Helsingfors.

Vid förbundsmötet behandlas de i förbundets stadgar 11 § nämnda ärenden samt riktlinjer för verksamheten inom Krigsveteranförbundet till år 2025.

Mötesdeltagarnas fullmakter granskas i aulan kl. 08.00-13.30.

Styrelsen

Palkitut kuoron jäsenet: Seppo Tupila (vas.), Lauri Ketola, Juhani Taipalus, Lassi Ristimäki, Jussi Rintasalo, Jorma Rantamäki, Kari Saranpää, Kari Kaunismäki ja Raimo Mylläri.

MINNE MENNÄ

Kuopion Veteraaniperinne ry:n kevätkokouksen korvaava erilliskokous 28.9.2020

Kokous pidetään maanantaina 28.9.2020 klo 10.00 Kuopion Sotaveteraanimuseolla.

Jäsenyyden tarkastus ja kahvitus alkaen klo 9.00 . Käsitellään kevätkokoukselle määrättyt asiat.

Noudatamme valtioneuvoston ohjeita. Lämpimästi tervetuloa.

HALLITUS

Vasa Krigsveterandistrikt rf

Kyrkdag fre. 25.9.2020 kl. 12.00 Högmässa i Trefaldighetskyrkan i Vasa. Biskop Bo-Göran Åstrand predikar. Kranspatrull till Hjaltegravarna. Lunch på Hotell Scandic Waskias restaurang.

Vaasan Sotaveteraanipiiri ry

Kirkkopäivä pe. 25.9.2020 klo. 12.00. Messu Vaasan kirkossa. Piispa Bo-Göran Åstrand saarnaa. Seppelpartio sankarihautoille. Lounas Scandic Hotelli Waskian ravintolassa.

ETSITÄÄN TIETOA

Arvo Kalekiven tunteneita?

Sukututkimustani varten olen kiinnostunut seuraavasta sukumme kaatuneesta sotilaasta: luutnantti **Kalekivi Arvo Alfred**. Hänen joukkoyksikkönsä sodissa olivat:

13.10.1939 - 27.03.1940 7./JR 12
18.06.1941 - 26.11.1941 10./JR 46
27.11.1941 - 31.12.1943 2./JR 46
01.01.1944 - 06.07.1944 14./19.Pr.

Hän oli syntynyt 24.3.1916 Vihdissä ja kaatui 6.7.1944 Äyräpäässä noin kello 10 vastahyökkäyksessä.

Yhteydenotot: Antti Ojamo, Kuunsirppi 4 as 20, 02210 Espoo, puh. 044 506 9278. Sähköposti: ana.oja@gmail.com

OIKAISU

Edellisen Kenttäpostia-lehden sivulla 40 ollut kuvateksti oli jäänyt vaillinaiseksi. Tässä se kokonaisuudessaan: Etelä-Karjalan Eskadroona oli järjestänyt kunniavartioston Lappeenrannan sankarihautausmaan portille. Ratsukot olivat Myrskyn Taika ratsastajaan Pauli Peurala (vas.) sekä Taitori ratsastajanaan Janne Ihalainen. (Kuva: Irene Tigerstedt).

**AJAN HAMMAS
TIDENS TAND**

Hietasaarenkatu 24 // Sändögatan 24
65100 Vaasa // Vasa
06-320 2700

Uudenmaan Hammaspalvelu
Keskustie 5, 01900 Nurmijärvi
Lepsämäntie 1, 01800 Klaukkala
puh. 0207 411 420

Tarjoamme sotainvalideille, veteraaneille sekä puolisoille ja leskille monipuolista avokuntoutusta ja ympärivuorokautista hoitoa ja kuntoutusta sekä palveluasumista. Keskeisenä tavoitteena on tarjota yksilöllisiä, asiakaslähtöisiä, turvallisia ja vaikuttavia kuntoutus- ja hoitopalveluja.

Tiedustelut:
Jukka Mäkinen
Kenttätie 17, 33500 TAMPERE
puh. 040-500 2539
www.tammenlehvakeskus.fi

TAMMENLEHVÄKESKUS
Kuntoutumisen paras kumppani

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

**Arvokas vanhuus on
ihmisoikeus. Aina.**

TIEDÄTKÖ

1. Missä ylipäällikkö Mannerheim tervehtii lottia kuvassa 1 (alla)?
2. Kuka komensi Aunuksen Ryhmää 1.3.1942-14.6.1944?
3. Mistä tehtävästä Risto Ryti siirtyi talvisodan pääministeriksi?
4. Mitä mallia on kuvan 2 lentokone, joka on kuvattu Nurmoilassa 1943?
5. Missä venäläiset puhkaisivat Karjalan kannaksen puolustuslinjan helmikuussa 1940?
6. Milloin käytiin Tankavaaran taistelu?
7. Kuka oli Moskovassa suurlähettiläänä talvisodan alkaessa?
8. Missä tehtävissä ylikersantti, Mannerheim-ristin ritari Mikko Pöllä oli jatkosodassa?
9. Kuka toimi Suomen saksalaisjoukkojen komentajana jatkosodan alussa?
10. Kauanko Lapin sodan päättymisestä tuli kuluneeksi tänä keväänä?

● Vastaukset sivulla 46

Kuva 1

Kuva 2

50 VUOTTA SITTEN

Poimintoja Veteraani-lehdestä 50 vuotta sitten

Veteraani-lehdessä 50 vuotta sitten

Rintamamiesveteraanien liiton edustajilla oli tilaisuus onnitella tasavallan presidentti Urho Kekkosta hänen täyttäessään 3.9. 70 vuotta.

Tasavallan Presidentti on monin tavoin tukenut liittomme työtä sen vaikeina aikoina ja se on vaikuttanut voimakkaasti rintamamiesasian edistymiseen. Adressin teksti oli seuraava: "Suomalaiset rintamamiehet onnittelevat presidenttiään 70-vuotispäivän johdosta liiton sa välityksellä."

Elämme tällä hetkellä odotuksen aikaa. Minkälaisen asenteen valtiovalta ottaa rintamamieskysymykseen, määrää paljolti tulevan toimintamme suunnan. Kaikesta huolimatta

toimintaa on pyrittävä tehostamaan. Vielä ei ole aika levätä laakereilla.

Toivomuksemme onkin, että kaikki veteraaniveljet oman tärkeytensä yhteisessä työssä tunteen paneutuisivat vakavasti asiaan kukin kohdallaan, kykyjensä ja mahdollisuuksiensa mukaan. Nyt ei ole aika pessimismiin eikä leväperäisyyteen. Tähänastisten saavutusten ei saa antaa valua hukkaan.

Monet jäsenistämme ovat vuosikausia toimineet aikaansa ja vaivojaan säästämättä täysin pyyteettömästi yhteisen asiamme puolesta. Tästä olemme heille kiitoksen velkaa.

Alkavan syksyn erääksi suureksi poliittiseksi tapahtumaksi on noussut rintamamiesasian ratkaisu. Poliittiset johtajat ovat ottaneet kantaa asiaan ja puolueesta riippuen esittäneet sopivia rahoituskeinoja.

Rintamamiesasian nyt ollessa lähempänä ratkaisuaan kuin milloinkaan aikaisemmin Rintamamiesveteraanien liiton jäsenistön on esitettävä vakava vetoamus poliitikoille, että he malttaisivat vielä hetken mielensä ja että tämä kaikkien yhteiseksi tehtäväksi luonnehdittu kysymys saataisiin nopeaan ja ennen kaikkea tasa-arvoiseen ratkaisuun kaikkia elinkeinoryhmiä ajatellen

Poimintoja Veteraani 8/7.9.1970

ELOKUUN RISTIKKO

1	2	3	4	5	6	7	8	9	23	18	4	23	11		18		19	24	7	6	24		11											
10	11	12	13	14	15	16	17		2		23		13	23	15	16	24		4		21	24	18	6										
18	19	20	21	22	23	24	25		3	25	24	2	3	23		9		11	5	5	2	3		6										
										5		11		16	15	20	2	3		6		19	3	10	9									
									2	5	16	11	23	11		3		25	20	2	8	24		9										
										11		6		24	11	11	24	24		6		14	3	14	3									
									25	3	25	16	10	23		18		4	24	3	2	3		23										
									3		4		6		7	5	8	3		16		23	16	16	23									
									11	6	18	23	4	23	3	22	23			18	5	18	3	16	23									
									18		3		3		9	23	14	21	21	3			2		14									
									2	5	11	3	16	23	18		25		23		9	24	11	11	5									
									6	2		16			3	12	6	14	23	18	6		6		21									
									14	20	9	9	3		3		2		4		25	2	3	18	23									
									23		9		3	2	3	16	23		16		5		3		24	11	3	18	24		4		4	
									23	14	23	19	6		4		11	9	23	16	11	24	16		8	24	18	18	23		23	5	4	23
										23		23		12	6	3	18	6		23		19	3	16	6		23		25	23	4	18	3	18
									13	3	4	4		24		9	24	16	1	5	2	5		5	2	23	2	5	5	22	3		24	
										16		4	23	3	12	6		16		2		11	17	21	3	18		12		23	18	6	14	3
									11	3	13	23		16		16	23	23	14	3	6	18		3		11	23	23	4	3	11		24	
										6		11	17	17	4	3		18		11		23	5	18	3	6		18		16	24	3	18	6

sanaris.fi/Erkki Vuokila

Rintamaveteraaniliiton myyntiartikkelit

Hinnasto

	osastolle	yksityiselle
Onnitteluadressi tekstinä Parhainta onnea	6,00	8,00
Suruadressit 4 eri värssyvaihtoehtoa ja 1 jossa vain teksti Muistoa kunnioittaen	6,00	8,00
Onnittelukortti 2 erikokoista korttia kannessa Onnea, sisällä Lämpimimmät Onnentoivotukset	3,50	3,50
A5 kortti	2,50	2,50
A6 kortti		
Osanottokortti kannessa valkoisia ruusuja ja kynttilä ja teksti Lämmin osanotto, sisällä Suruun osaa ottaen	2,50	2,50
A6 kortti		
Rintamerkit hopeanvärinen jäsenmerkki	5,00	6,00
Liiton hautamerkki pronssinvärinen, pyöreä, halkaisija 6,5 cm	15,00	15,00
Liiton pöytäviiri marmorialusta	30,00	35,00
Tinalautanen liiton logolla - halkaisija 21 cm, seinään kiinnitettävä	50,00	50,00
Solmio - tummansininen	20,00	20,00
Solmioneula kullanvärinen, liiton logo	20,00	20,00
Kirjekuoret, liiton logo ja yhteystiedot		
A4	0,30	0,30
A5	0,20	0,20

Toimitusaika 1 viikko

Kaikkiin lisätään postikulut.

Tavaratilaukset: **Rintamaveteraaniliitto ry**
Ratamestarinkatu 9 C
00520 HELSINKI
puh. (09) 6840 770

**ORIVEDEN
SEURAKUNTA**

Mtech
DIGITAL SOLUTIONS

SUOMEN METSÄSÄÄTIÖ

Metsäelinkeino - lupa kukoistaa

www.metsasaatio.fi

#metsasaatio #metsaelinkeino #lupakukoistaa #rastiruutuun

TYS

Turun Ylioppilaskyläsäätiö
www.tys.fi

Puustelli®
PARAS OSA KOTIA

OIKEAT VASTAUKSET:

1) Karhumäen asemalla **2)** Kenraaliluutnantti Lennart Oesch **3)** Suomen Pankin pääjohtajan tehtävistä **4)** Fokker D.XXI **5)** Summassa, Lähteen loholla **6)** lokakuussa 1944 Lapin sodassa **7)** Aarno Yrjö-Koskinen **8)** Kaukopartiomiehenä **9)** Kenraalileversti Nikolais von Falkenhorst **10)** 75 vuotta.

SANAKILPA

14.5. ilmestyneen Kenttäpostia-lehden kilpailusana oli "KÄSIVARSI". Hyväksytyt sanoja löytyi tällä kertaa 60 kpl, jotka on lueteltu alla olevassa luettelossa.

K käsi kisa kissa kiva kasvi kirsi kiri
kiivas kirva kari kassi kivi kasi kirsi
krassi

Ä äiskä

S särki sika sarvi siika sivari sari savi
saksi sikari siira sisar

I iskä iskias irviä

V väri väki varis virka varsi vika vaski
virsi vissi viski vaksi vari viri visa
viira viisas

A aski arki

R risa ravi raki rassi rivi raski riisa
riski riksa raksi rasi riki

S

I

Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin kolme kirjapalkintoa. Onni suosi seuraavia henkilöitä: Raili Heikkinen Lahdesta, Kristiina Yli-Hannula Hämeenlinnasta sekä Sauli Paavilainen Kuopista.

Seuraava kilpailusana on "TUHOLAINEN".

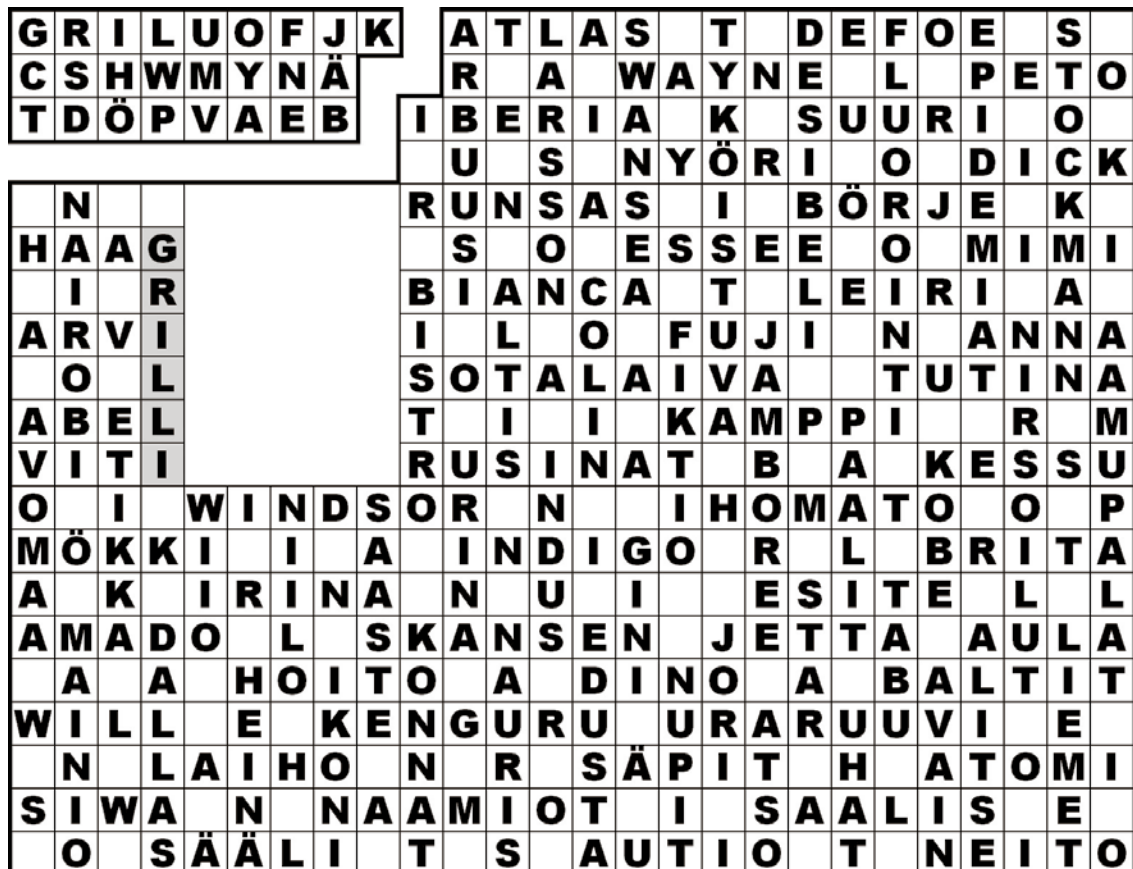
Lähetäkää vastauksenne perjantaihin 23.10.2020 mennessä osoitteeseen Sotaveteraaniliitto, PL 600, 00521 Helsinki tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Muistakaa kirjoittaa vastauksen yhteyteen lähettäjän nimi ja osoite. Kuoreen merkintä "sanakilpa". Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme kirjapalkintoa.

Tässä vielä säännöt:

Hyväksyttävistä sanoista ovat suomen kieleen vakiintuneet Kielitoimiston sanakirjan hyväksymät substantiivit perussijansa yksikössä (esim. koti, sukka), ellei sana ole monikollinen (sakset) sekä perusmuotoiset verbit, adjektiivit, pronominit, konjunktiot ja adverbit. Emme hyväksy erisnimiä tai apusanoja. Sanassa on oltava vähintään neljä (4) kirjainta.

RISTIKON RATKAISU

HalpaHalli

JO 50 VUOTTA HYVÄÄ ARKEA.

HALPAHALLI.FI 24/7

Kuntoutuksen osaamiskeskus Helsingissä
Oulunkylän
kuntoutuskeskus sr

TV:STA tuttu

Tarjoamme monipuolisia kuntoutuspalveluja so-
tainvalideille ja -veteraaneille, -leskille, puolisoille,
lotille, pikkulotille sekä kaikille senioreille.

- ✓ Kuntoutusjaksot ja päivä kuntoutus
- ✓ Avokuntoutus, fysioterapia
- ✓ Intervallihoito ja laitoshoido
- ✓ Pore- ja uima-allas, yrttikylvyt
- ✓ Ravintola Veljeshovin ravitseva ja monipuolinen ruoka

Tiedustelut:
040-570 1439

Lääkärit, sairaanhoitajat, fysioterapeutit, toiminta-
terapeutit, jalkaterapeutti, sosiaaliohjaaja ja va-
paa-ajanehjaaja sekä muu osaava henkilökun-
tamme ovat täällä Sinua varten.

Kuntoutuksen kärjessä yli 25 vuotta - TERVETULOA

Käskynhaltijantie 5
00640 Helsinki

puh. 09 752 712
www.okks.fi

STEN

teräksellä tulokseen

Pertunmaan
kunta

Savonlinnan
kaupunki

Suomen Sotaveteraaniliiton joulukorttimallisto 2020

Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Toimisto avoinna ma-pe 8.30-16.00. Soita Riinalle: 09 6126 2015

Sähköposti: riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi

40. Sotahistoriakirja
Kirjassa on yli 20 arvostetun suomalaisen sotahistorioitsijan kirjoittamaa artikkelia.
Hinta 30 euroa

35. Sotaveteraani-kalenteri vuodelle 2021
Kalenteri on tarpeellinen ja hyvä tietopaketti jokaisen jäsenen taskuun.
Hinta 6 euroa

12. Juhla-DVD
Sotaveteraani- ja perinnekuorot Helsingin jäähallissa 14.3.2010. Arvokas DVD Talvisodan muistojuhlalta.
Hinta 25 euroa

43. Sama kaiku on askelten
Kymmenen sotaveteraanikuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioituista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.
Hinta 20 euroa

4. Liiton standaari
Hinta 35 euroa

6. Suomen lippu
Hinta 30 euroa

1. Sotaveteraanimitali
Hinta 15 euroa
Myös kannattajajäsenille

2. Jäsenmerkki
Hinta 15 euroa
Myös kannattajajäsenille

8. Liiton virallinen hautakivimerkki
Halkaisija 60 mm
Myös uurnamerkinä
Hinta 15 euroa

9. Tammenlehvä-hautakivimerkki
Korkeus 90 mm
Myös uurnamerkinä
Hinta 20 euroa

TI LAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl

5. Isännänviiri

Kotipihalle tai mökille.
Sinivalkoisen viirin
pituus neljä tai viisi metriä.
Hinnat 60 ja 70 euroa

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila.
Raitiovaunut 7 ja 9 kulkevat Kellosillan pysäkille.